

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Památky města Jičína: metodická příručka

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Eliášová
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.

Hradec Králové

2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Kateřina Eliášová
Studium: P14K0030
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Název bakalářské práce: Památky města Jičína: metodická příručka
Název bakalářské práce AJ: Sights in Jičín town: methodical guide

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem bakalářské práce je vytvořit metodickou příručku pro učitele mateřských škol z Jičína a okolí. Teoretická část práce bude zaměřena na popis historických, přírodních a geografických památek a zvláštností Jičínska včetně pověstí a pohádek, které se k této oblasti váží. Praktickou část práce budou tvořit metodicky zpracované náměty s pracovními listy, které je možné využít v praxi. Náměty budou reflektovány.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.
Oponent: PhDr. Vladimír Václavík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 18. 12. 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové, dne

Poděkování

Děkuji paní doc. PaedDr. Martině Maněnové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které mi při zpracování práce poskytla.

Anotace

ELIÁŠOVÁ, Kateřina. *Památky města Jičína: metodická příručka*. [Bakalářská práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 74 s.

Bakalářská práce je metodickou příručkou pro učitele/učitelky mateřských škol. V teoretické části v první oblasti je představena příručka z hlediska Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a možnosti jejího využití. Jsou zde popsány obecné funkce pracovních listů, jejich druhy, výhody i nevýhody. V druhé oblasti je práce zaměřena na popis zajímavostí města Jičína, jeho historické i přírodní památky. Dále se věnuje pohádkám spisovatele Václava Čtvrťka, které jsou s Jičínem hodně spjaté. V praktické části je uvedeno patnáct pracovních listů, týkajících se popsaných událostí, míst a pohádek z teoretické části. Jejich záměrem je pomocí spontánní a prožitkové hry, sdělit dětem informace a zajímavosti o městě Jičíně. Pracovní listy byly reflektovány předškolními dětmi v místní mateřské škole a následně jsou uvedeny jejich příklady v přílohách bakalářské práce.

Klíčová slova: metodická příručka, město Jičín, předškolní věk, pomůcka pro učitele/učitelky mateřských škol, pracovní listy, pohádky Václava Čtvrťka

Annotation

ELIÁŠOVÁ, Kateřina. *The Sights of Jičín: Methodical Guide*. [Bachelor Thesis]. Hradec Králové: The University of Hradec Králové, Faculty of Education, 2017. 74 p.

The Bachelor Thesis is a methodical guide for nursery school teachers. The first area of the theoretical part introduces the guide with respect to the Framework Educational Programme for Pre-School Education and its potential uses. It describes general functions of worksheets, their types, their advantages as well as disadvantages. The second area of the thesis focuses on the description of places of interest in the town of Jičín and its historic as well as natural monuments. The thesis further deals with Václav Čtvrtek's fairy tales which are closely connected to the town. The practical part introduces fifteen worksheets related to the described events, places and fairy tales from the theoretical part. Their aim is to give children information about places of interest in the town of Jičín. The worksheets were reflected by preschool children in the local nursery school and their examples are to be found in the appendices of the bachelor thesis.

Key words: methodical guide, the town of Jičín, preschool age, aid for nursery school teachers, worksheets, Václav Čtvrtek's fairy tales.

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Metodická příručka pro MŠ z hlediska požadavků Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání	10
3	Metodická příručka o Jičíně.....	12
3.1	Metodická příručka jako základ pro projekt.....	12
3.2	Projektová výuka	13
4	Pracovní listy v metodické příručce.....	15
4.1	Funkce pracovního listu	15
4.2	Výhody a nevýhody pracovních listů v mateřské škole	16
4.3	Druhy pracovních listů	16
5	Ostatní činnosti spojené s metodickou příručkou	18
5.1	Venkovní aktivity	18
5.2	Spolupráce	18
5.3	Motivace	18
5.4	Hodnocení.....	19
6	Město Jičín.....	20
6.1	Brána do Českého ráje.....	20
6.2	Založení a historie města Jičína.....	20
6.3	Smiřičtí a historie jičínského zámku	21
6.4	Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna	23
6.5	Vláda Valdštejna v Jičíně	24
6.6	Valdická brána.....	25
6.7	Kopec Veliš	26
6.8	Kopec Zebín	26
7	Jičín v pohádce.....	29
7.1	Václav Čtvrtek.....	29

7.2	Rumcajs na Jičínsku	30
7.3	Ostatní pohádky spojené s Václavem Čtvrtkem a Jičínem	31
7.4	Jičín město pohádky	32
8	Pracovní listy	33
8.1	Pracovní list 1 – Jičín – Brána do Českého ráje	33
8.2	Pracovní list 2 – Valdštejnský zámek.....	35
8.3	Pracovní list 3 – Kostel sv. Jakuba Většího	37
8.4	Pracovní list 4 – Valdštejn a jeho stavby v Jičíně	39
8.5	Pracovní list 5 – Lipová alej.....	41
8.6	Pracovní list 6 – Lipová alej na podzim	43
8.7	Pracovní list 7 – Valdická brána.....	46
8.8	Pracovní list 8 – Cesta k pokladu pod hradem Veliš.....	48
8.9	Pracovní list 9 – Vrch Zebín a čerti.....	50
8.10	Pracovní list 10 – Básnička o Rumcajsovi.....	52
8.11	Pracovní list 11 – Švec Rumcajs.....	54
8.12	Pracovní list 12 – Cipísek se ztratil v lese Řáholci.....	56
8.13	Pracovní list 13 – Pohádky spisovatele Václava Čtvrtka	58
8.14	Pracovní list 14 – Určování slabik u slov spojených s Jičínem.....	60
8.15	Pracovní list 15 – Cipísek a cesta přes Jičín	63
9	Shrnutí.....	65
10	Závěr	66
11	Použité zdroje	67
12	Seznam příloh	74

1 Úvod

Téma bakalářské práce Památky města Jičína: metodická příručka jsem si vybrala, jelikož v Jičíně bydlím od narození a myslím si, že u široké veřejnosti je toto město spojeno především s pohádkou. Bylo by tedy vhodné představit jej zábavnou formou i menším dětem předškolního věku.

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit metodickou příručku pro učitele a učitelky mateřských škol (dále v textu psaná zkratka MŠ), aby Jičín dokázaly ve stručnosti představit dětem předškolního věku, nejen teoreticky, ale i prakticky. Děti jsou motivovány zajímavými pracovními listy, písničkami, říkadly, známými historickými i pohádkovými postavami Jičínska atd. Budu ráda, když se příručka stane praktickým pomocníkem nejen pro učitele a učitelky MŠ, ale i pro rodiče nebo prarodiče a bude tak sloužit k obohacení programu při zkoumání a procházení městem Jičínem.

Teoretická část má dvě oblasti. První oblast vymezuje metodickou příručku a práci s ní z hlediska Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále v textu psaná pouze zkratka RVP PV). Popisuje práci s pracovními listy, jejich funkce ve vzdělávání, výhody i nevýhody.

Druhá oblast představuje město Jičín se svým okolím učitelům a učitelkám z MŠ, rodičům či prarodičům. Je na jejich uvážení, jak s údaji naloží a jak podrobně dětem předškolního věku výklad představí a vysvětlí. Zvědavým dětem mohou doplnit další informace. Jsou zde popsány nejen historické a přírodní památky, ale i zajímavé pověsti, pohádky, zvláštnosti, písničky a říkadla, které jsou s městem spjaty.

Praktická část obsahuje patnáct pracovních listů, které se týkají vždy něčeho zajímavého v Jičíně a zároveň směřují ke klíčovým kompetencím a cílům, kterých mohou předškolní děti dosáhnout. Před každým pracovním listem je vždy popsán:

- záměr a cíl – proč je pracovní list vytvořený, čeho chceme dosáhnout
- metodický popis – jak s aktivitou pracovat
- představení pracovního listu – motivace – přímá komunikace s dětmi
- reflexe – zprostředkovaná od učitelky MŠ, která pracovní list s dětmi zkoušela

2 Metodická příručka pro MŠ z hlediska požadavků Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání

Pojem metodická příručka je v Pedagogickém slovníku popsán: „*Anglicky teacher guide, doslova: učitelův průvodce. Součást pomocných materiálů pro učitele, návod, jak pracovat se žáky v určitém předmětu nebo ročníku (ročnících), jak pracovat s učebními osnovami, učebnicí, učebními pomůckami.*“ (Průcha, 2003, s. 122).

Tato definice metodické příručky je hodně obecná. S určitostí lze říci, že se bude obsah příruček lišit s ohledem na účel použití nebo věk či záměr uživatelů. Jinak bude psaná příručka pro mateřské školy a jinak pro širokou veřejnost. Tato metodická příručka bude určena pro děti z mateřské školy spíše předškolního věku, nevylučuje se však používání příručky i pro děti starší. Obsah a forma aktivit, které zde budou, lze vždy přizpůsobit a informací o městě Jičíně by mělo být dostatek i pro zvědavé dětské hlavičky mladších školáků.

Dnešní doba klade na učitelku mateřské školy velké nároky a tak nestačí pouze vysvětlit daný pojem, událost nebo otázku, kterou děti ve třídě mateřské školy položí. Učitelka by měla děti vést spíše jako pozorovatel, usměrňovatel a nechat dítě učení prožít. „*Při prožitkovém učení dítě/žák aktivně proniká do problému, objevuje souvislosti, získává nové dovednosti, nachází řešení a pociťuje uspokojení z vlastního objevování. Je to způsob učení, který je přirozený především dětem předškolního věku a mladšího školního věku.*“ (Křováčková, 2014, s. 115). Je dobré, aby se děti učily tomu, co má pro ně význam a co mohou uplatnit v běžném životě. Aby tomu, čemu se učí, rozuměly a tzv. „byly při tom“, nikoliv pouze výkladem od učitelky a vysvětlením neznámých pojmů. Jak praví čínské přísloví: „řekni mi a já zapomenu, ukaž mi a já si zapamatuji, nech mne to dělat a já pochopím“ (Kovalíková, 1995).

Jak uvádí Almon, prožitkové učení vyzdvihuje také „Alliance for Childhood“, která jedná v zájmu dětí. Má zastoupení jak v Evropě, tak i v Americe. Vznikala na konci 20. století a jejím cílem je, aby děti prožívaly šťastné dětství. Bojuje proti úpadku dětské kreativní hry. Děti si podle Almona přestávají hrát již v předškolním věku v mateřské škole a hra je nahrazena „přípravou“ na školu. Spontánní a prožitková hra pak dětem schází a stále častěji jsou výsledkem vyskytující se poruchy chování ve škole. Důležitost prožitkového učení je tedy na místě, děti ke hře iniciuje, ale zároveň jim umožní zapamatovat dané téma mnohem efektivněji (Almon, 2016).

Avšak, jak metodickou příručku pojmout a vytvořit tak, aby byla co nejefektivnější? Už jen z pohledu dětské spontaneity by neměla mít doslovné učební osnovy, ani do detailů vypsané a popsané tematické okruhy. Taková příručka je pak spíše omezující a svazující než aby pomáhala. Každá učitelka je jiná, některá tíhne například ke sportu, jiná zase k hudbě. V tomto duchu i předávají své znalosti a zájmy dětem. Pokud by měly přesně daná témata a práci s nimi, výchovný efekt by zajisté nebyl tak veliký, když by se sama učitelka se svým výkladem neztotožňovala. Je tedy lepší konkrétní metodický návod i úkoly popsat obecně a nechat tak prostor učitelkám a jejich originálnímu a osobnímu řešení, které jim bude blízké (Opravilová, 2003).

Ovšem i když má učitelka dané určité tematické okruhy a naplánované co, kdy a jak bude s dětmi probírat, může nastat nečekaná událost, o které děti chtějí s učitelkou mluvit a vyzkoušet si něco úplně jiného mimo určené téma. Takové situace by měla učitelka vítat, protože když se děti samy chtějí zapojit do něčeho, co je zajímá (i když se daná věc netýká zrovna třídního tématu), je to pro děti předškolního věku nejefektivnější. Už jak uvádí Komenský: „*Vždycky běhati a vždycky něco dělati, zdravého těla a čerstvé mysli jistým důvodem jest. Protož, jakž navrženo, očkoli se pokoušejí, přáti jim toho a napomáhati, aby co dělají, vždy s nějakým rozumem bylo a k dalším opravdovým věcem se hodilo.*“ (Komenský, 1884, s. 34).

Jak je psáno v RVP PV situační učení učitelky nabádá k tomu chopit se dané příležitosti a využít situaci pro pochopení smyslů daného jevu. Podpořit dětskou zvědavost a potřebu objevovat. Chopit se spontánních nápadů, kterých je v dětském kolektivu velké množství, být za ně rád a dát dětem prostor a chuť projevit své plány a zájem (Smolíková-A, 2006). V zájmu dětí se pak učitelka snaží držet vzniklé situace v určité režii a sladit to, co dítě dělá a co chce dělat, s tím, co má a mělo by dělat. Vrcholem profesionality je to, že dítě má neustálý pocit, že na většinu věcí přichází samo a poznává svět kolem sebe tak, jak doopravdy funguje, aniž by pocítilo tu onu jistou režii ze strany učitelky (Opravilová, 2003).

3 Metodická příručka o Jičíně

Pro tvorbu metodické příručky bylo výchozí prožitkové a situační učení, při kterém děti budou mít pocit, že na většinu věcí přišly samy a zapamatovaly si konkrétně o městě Jičíně co nejvíc a hlavně co nejzajímavější informace. Aby s nadšením mohly doma rodičům vyprávět, co vše o městě ví, jak se při návštěvě města cítily a nejlépe, aby si odnesly s sebou zážitek, který třeba vlastním nápadem rozvinou dál.

V příručce tedy bude popsána stručná teorie o městě, která je určena učitelkám MŠ, aby věděly při popisu nebo návštěvě různých míst, o čem s dětmi hovořit a co zajímavého jim ve městě ukázat. Vše bude pojato jako základ pro potencionální pedagogický projekt. Vhodné bude vytvořit i myšlenkovou mapu z „bublin“ s tématy, která lze probírat. Mapa se tak stane názorným a přehledným plánem pro učitelky a zároveň jim poskytne příležitost, dělat si vlastní poznámky a nápady k již nabízeným tématům (Smolíková-B, 2006). **Viz Příloha A – Myšlenková mapa**

3.1 Metodická příručka jako základ pro projekt

Při projektové práci je zásadním ukazatelem téma a k němu jsou směřované veškeré činnosti. Projekt není postaven pouze na výkladu učitelky, ale patří sem i různá bádání, pokusy, všestranná aktivita dětí a především prožitkové učení, kde se díky zkušenosti udrží zážitek lépe v paměti dítěte. Důležité je při tvorbě projektu myslet na to, aby byl propojený do různých vzdělávacích oblastí a nabízel tak dětem všestranné aktivity- různé způsoby myšlení, zapamatování, vlastní postup při práci, experimentování, tvořivé i zážitkové situace a v neposlední řadě individuální práci i skupinovou spolupráci. Projekt dává dětem možnost uchopit téma z více stran a najít si tak svoji vlastní cestu, která je pro dítě nejzajímavější. Společně a postupně vzniká konkrétní výstup, který jsou pak děti schopné někomu nezasvěcenému předvést a prezentovat. Při vysvětlování hledají vhodné odpovědi, snaží se mluvit v souvislých větách a ví, že konkrétní výstup je výsledkem projektu celé třídy a každý na něm má svůj vlastní podíl. Děti vnímají, že jejich snažení mělo nějaký smysl a zažijí si od okolí pozornost, údiv i překvapení (Koťátková, 2008).

Cíl představuje nejen směr určitého tématu, ale zároveň pomáhá ověřit, zda bylo pedagogické působení úspěšné. Podle Walterové by se nejen v projektu, ale i ve školním vzdělávacím programu mělo být schopno odpovědět na následující otázky:

Proč? Koho? Co? Kdy? Jak? Za jakých podmínek? S jakými očekávanými efekty vzdělávání? (Walterová, 1994 In Svobodová, 2010).

„RVP PV pracuje se čtyřmi cílovými kategoriemi: stanovuje cíle v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů, a to nejprve v úrovni obecné a následně pak v úrovni oblastní. Konkrétně se jedná o tyto kategorie:

- *rámcové cíle – vyjadřují univerzální záměry předškolního vzdělávání*
- *klíčové kompetence – představují výstupy, resp. obecnější způsobilosti, dosažitelné v předškolním vzdělávání*
- *dílčí cíle – vyjadřují konkrétní záměry příslušející té které vzdělávací oblasti*
- *dílčí výstupy – dílčí poznatky, dovednosti, postoje a hodnoty, které dílčím cílům odpovídají“* (Smolíková-A, 2006, s. 9-10).

Když jsou stanovené cíle a očekávané výstupy, kterých by měly děti dosáhnout, realizuje se vzdělávací nabídka různých metod a forem. Nemělo by se zapomínat na komplexní rozvoj osobnosti dítěte a zaměřovat se na oblasti biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Nelze rozvíjet všechny oblasti v jedné činnosti a tak se nerovnoměrnosti kompenzují v navazujících činnostech a tím rozvíjí celou osobnost dítěte (Svobodová, 2010).

Cíle by měly být přiměřené věku, ale zároveň úrovni a zkušenostem dítěte. Protože i když jsou děti stejného věku, existují mezi nimi velké rozdíly, které by při tvorbě metodické příručky měly být zohledněny, aby se mohlo uplatnit každé dítě a být tak součástí projektu (Svobodová, 2010).

3.2 Projektová výuka

V odborné literatuře je projektová výuka definována pedagogicky celkem odlišně. Z jejich definic ale vyplývá, že jsou děti při této metodě vedené k samostatnému zpracovávání komplexních úkolů, které vyústí v určitý projekt. Cíl je představován konkrétním výstupem – nějakým výrobkem, praktickým řešením apod. Projekty se často týkají integrovaných témat a začleňují mezipředmětové vazby (Zormanová, 2012).

Základní kroky projektové výuky

- stanovit si záměr projektu, formulovat cíle a výsledky činností
- plánování - vymezení základních otázek, tématu a typu činností
- provedení neboli realizace projektu

- hodnocení práce a celého projektu, měl by probíhat dialog mezi učitelkou a dětmi, ale i vzájemné hodnocení dětí mezi sebou – co se jim líbí, proč, jak se jim pracovalo, co se jim povedlo nebo nepovedlo a proč si to myslí atd. (Zormanová, 2012).

Metodická příručka by tedy mohla sloužit jako základ pro projekt o Jičíně, který by mohla MŠ v budoucnu zrealizovat. Vypodobnit tak své město Jičín očima dětí a zaplnit jej zážitky, které si děti odnesou z návštěvy města a z práce s uvedenými pracovními listy.

4 Pracovní listy v metodické příručce

V druhé oblasti teoretické části bakalářské práce bude text o zásadních místech v městě Jičíně. Místa budou vždy spojená s něčím zajímavým a konkrétním, aby si děti lépe zapamatovaly, co jim učitelky vykládají a o čem si v rámci návštěvy města povídají. V textu bude vždy upozorněno na pracovní list, který se daného místa týká. „*Pracovní list je list papíru, který je předtištěný tak, aby sloužil k motivaci žáků, pomáhal přehledněji organizovat učební látku, umožňoval tak její snadnější pochopení a dále sloužil k procvičení a upevnění látky.*“ (Maněnová In Zikl, 2011 In Křováčková, 2014, s. 86).

4.1 Funkce pracovního listu

Pracovní list je používám k procvičování a upevňování učiva. Děti mají možnost si vybrat různý obsah a formu listů, pracovat vlastním a individuálním tempem. Obsahuje doplňující údaje a postřehy k probraným tématům. Slouží jako zpětná vazba pro učitelky, lze jej různě přetvářet a přizpůsobovat například i pro děti se specifickými poruchami učení. Učitelé mohou při tvorbě pracovního listu využít svoji tvořivost a nápaditost (Tymráková, Jedličková, Hradilová, 2005 In Maněnová, 2014).

Maněnová dále uvádí, že pracovní list zlepšuje pozornost a soustředěnost, rozvíjí logické myšlení, hrubou a jemnou motoriku. Pomáhá v utváření matematických představ, orientace na ploše i v prostoru. Představuje činnost, která děti zaměstná, zajímá a baví. Další funkcí je i motivace, estetičnost a vzdělávání při práci (Maněnová, 2011 In Maněnová, 2014).

V mateřské škole se nesmí opomenout zmínit i funkci diagnostickou, kterou využívá například Jiráskův test školní zralosti, publikace Předcházíme poruchám učení od Brigitte Sindelarové nebo i kniha Diagnostika dítěte předškolního věku, kterou vytvořila paní Bednářová a Šmardová. Využívá zde při práci vývojové tabulky, kam se zapisují výsledky nejen z pracovních listů.

Jak uvádí Václavík (2007), v didaktické koncepci otevřeného vyučování, je možné pracovní listy zakládat do tzv. žákovského portfolia, dítě se pak k němu může vracet. Je dobré mít portfolio umístěno například v šatně MŠ, kde si dítě společně s rodiči může pracovní listy prohlédnout a popsat jim, jaké téma ve školce s paní učitelkou probíraly. Václavík ještě připomíná, že je třeba mít pracovní listy pro rychleji pracující děti v zásobě, aby jim bylo možné nabídnout i další rozvíjející práci. V mateřské škole při volné činnosti mají děti mít možnost si pracovní listy samy vzít. Je

proto dobré umístit pro děti nějaké osobní přihrádky nebo šuplíky, kde budou mít své pracovní listy k dispozici a když je nedokončí, mohou si je uložit a pokračovat v práci třeba následující den.

4.2 Výhody a nevýhody pracovních listů v mateřské škole

Mezi výhody patří, že děti nějakým způsobem práce s pracovním listem zaujme a většinou i motivuje. Je možnost jej různě doplňovat, vracet se k němu, aktuálně reagovat dle individuality dítěte, archivovat v dětském portfoliu a dítě se samo může rodičům pochlubit, na čem pracovalo a co se mu povedlo (Příprava pracovních listů, 2012 In Maněnová, 2014).

Jako nevýhodu lze považovat to, že je pracovní list často používán jako samostatná práce pro žáky a ochuzuje se tak interakce mezi žákem a učitelem. Může se stát, že je pracovní list nevhodně sestavený, nepřiměřený k věku dítěte nebo se používá příliš často (Pracovní listy, 2010 In Maněnová, 2014).

4.3 Druhy pracovních listů

Jak uvádí Maněnová, (Maněnová, 2011 In Maněnová, 2014) podoba pracovních listů se mnohdy liší. Mohou mít různou náročnost, být vytvořeny k různým účelům, nejsou navrženy pouze pro individuální práci, ale také čím dál častěji pro skupinovou spolupráci. Nepatří jen do školství, ale i do běžného života. Dle využití se mohou pracovní listy dělit:

- pracovní listy didaktizované- klasické
- předtištěný test
- omalovánky, vystřihovánky
- návody, technologické postupy.

Pracovní listy didaktizované jsou klasické listy, které se využívají ve školství. V jedné skupině jsou listy, které doplňují učebnice, a tak si žáci díky nim uspořádají a třeba i pochopí ještě nejasné učivo. Do druhé skupiny patří listy, na kterých si žáci učivo zopakují a procvičí (Maněnová, 2011 In Maněnová, 2014).

Předtištěný test slouží jako zpětná vazba pro učitele, žáky nebo i rodiče. Prověří pochopení probraného učiva a upozorní třeba ještě na nejasné a problematické části (Maněnová, 2011 In Maněnová, 2014).

Omalovánky a vystřihovánky mohou být popsány jako předtištěné obrázky, s kterými děti dále tvoří a pracují na nich. Slouží k různým účelům a snadno se činnost s nimi obměňuje v závislosti na probíraném tématu (Maněnová, 2011 In Maněnová, 2014).

Návody a technologické postupy neslouží doslova k pochopení nebo procvičení učiva. Díky těmto pracovním listům se může krok za krokem vytvořit nějaký výrobek nebo určitá činnost (Maněnová, 2011 In Maněnová, 2014).

5 Ostatní činnosti spojené s metodickou příručkou

5.1 Venkovní aktivity

Je nutné více aktivit uspořádat venku, aby se děti učily pomocí prožitku a tak si i co nejvíce věcí zapamatovaly. Povídání o zajímavých místech je možné vykládat podle knížek a obrázků, ale mnohem efektivnější je jít k určenému místu a vidět jej na vlastní oči.

Jak uvádí autorky v knize vzdělávacího programu *Začít spolu*, je pobyt venku pro děti důležitý. Na zahradě mateřské školy se mohou učit různým tělovýchovným aktivitám, poznáváním přírody a dalším hrám, které by bylo ve třídě těžší uspořádat. Při pobytu v okolí mateřské školy děti poznávají místo, kde žijí, kam chodí s rodiči nakupovat nebo kde lze v jejich městě sportovat. Vycházky bývají většinou spojené s tématem dne a jsou součástí různých projektů – návštěva divadla, knihovny, památek města aj. Proto i součástí metodické příručky, která se týká města Jičína, musí být pobyt dětí venku samozřejmostí (Gardošová, 2003).

5.2 Spolupráce

Spolupráce dětí v mateřské škole je velice důležitá pro jejich budoucí život, měla by se tedy prolínat i v pracovních listech a dalších aktivitách. Spolupráce sama o sobě není cílem, ale zlepšuje pochopení probrané látky a pomáhá dětem naučit se pracovat jako tým, což je pro jejich budoucnost základ úspěchu. Při spolupráci se děti učí ohleduplnosti, protože pomáhají druhým, dokončování zadaného úkolů, protože výsledek jednoho dítěte je důležitý pro všechny. Dále důvěry k ostatním členům skupiny a v neposlední řadě se prohlubuje dětská tvořivost, protože každý řeší problém svým vlastním způsobem. Děti si vyzkouší plánovat svoji práci, ale i řídit a podřídit se celé skupině (Kovalíková, 1995).

5.3 Motivace

„Pojem motivace je odvozen z lat. moveo – hýbám se a přeneseně vyjadřuje hybné síly chování, činitele chování.“ (Křováčková, 2014, s. 63). V souvislosti s motivací se lze ptát, proč je člověk aktivní, proč se ubírá jistým směrem a jaký to má pro něj smysl (Homola, 1992 In Křováčková, 2014).

Motivace je jakýsi vnitřní proces, který dodává člověku energii a posunuje ho k určitému cíli. Základní jednotkou je vnitřní nebo vnější motiv, který činnost člověka udržuje (Vágnerová, 2005 In Křováčková, 2014).

Motivace je důležitá v běžném životě, ale i ve školství a v mateřských školách tomu není jinak. Každá práce a řízená činnost s dětmi se zahajuje motivací. Na základě motivace by měly děti pocítit něco jako vnitřní touhu nabízenou činnost splnit, aniž by se k ní museli pobízet. Nejinak tomu bude i u metodické příručky o Jičíně, kde na základě určité motivace budou děti plnit různé úkoly.

5.4 Hodnocení

Na konci každého pracovního listu, který děti v rámci metodické příručky absolvují, bude umístěno hodnocení, díky kterému se dostane zpětná vazba od dětí. Hodnocení bude ústní nebo spíše v podobě „smajlíků“, děti tak budou moci vyjádřit své pocity z činnosti a jejich názor zůstane na papíře. U menších dětí je lepší provádět hodnocení tímto způsobem a nelze moc hodnotit celý projekt kompletně, protože děti si pak již nepamatují všechny činnosti a nedokážou je shrnout.

Hodnocení celé metodické příručky po jednotlivých pracovních listech shrne učitelka, která bude s příručkou a dětmi pracovat. Je dobré vědět, jak se úkoly dětem i učitelce řešily, zda bylo vše srozumitelné a nějakým způsobem obohacující. Popřípadě lze napsat i poznámky a připomínky, které děti u úkolu měly a zda úkol plnily s nadšením nebo se jim jej plnit nechtělo.

Hodnocení bude obohacující i pro děti, protože pro jejich budoucnost je důležité učit se hodnotit. Nejlépe využitelné je tzv. formativní hodnocení, kdy je dítě aktivní v rámci dialogu s učitelkou a ostatními dětmi. Dokáže tímto způsobem zhodnotit svoji činnost a říci různá hodnotící kritéria. V lidské činnosti je možné se s těmito kritérii setkat velmi často. Děti tak získávají představu nové důležité přidané hodnoty (Slavíková, 2015).

6 Město Jičín

6.1 Brána do Českého ráje

„Pomineme-li historický kontext, většina z nás si krajinu Jičínka spojuje s Českým rájem. S tímto vlastenecky laděným označením se ovšem pojí až od konce devatenáctého století. Zasloužil se o to redaktor Václav Durych svým cestopisem Z českého ráje. Poté co zdejší region připodobnil k nejkrásnější perle v naší svaté čelence, už nemohlo být žádných pochyb. Z dosud proklamovaného Litoměřicka se Český ráj nadobro přesunul na Jičínsko a sousední Turnovsko.“ (Francek, 2010, s. 5).

Území Českého ráje bylo dříve dnem moře a geologicky se začalo utvářet v období druhohor. Vlivem přírodních sil vznikla typická krajina plná skal, sopek, ale i údolí, jeskyň a jiných krás. Nejdříve zde byla chráněná krajinná oblast a později v roce 2005 povýšila na Evropský geopark UNESCO Český ráj - už jen pro své čtyři typy odlišných krajin: zalesněná oblast pod Krkonošemi, množství vyvřelých sopek, pískovcové skály a rovina Polabí (turistický průvodce, 2015).

Za bránu do Českého ráje je považován právem Jičín, protože jeho barokní krajina s přírodními a historickými památkami přitahuje spousty turistů. Dominantou Jičína je 53 metrů vysoká Valdická brána, která nabízí návštěvníkům věžní ohoz s vyhlídkou na zajímavé památky a jedinečnosti Jičína. Významné období pro Jičín bylo za Albrechta z Valdštejna, který to se svojí ctižádostivostí a lstivostí dopracoval téměř na českého krále. Byl ale zabit v Chebu, a tak Valdštejnova snaha mít z Jičína centrum svého panství byla zapomenuta, přesto jeho plány dodnes ovlivňují podobu města. Dnes je také Jičín známý díky postavičkám Václava Čtvrťka a Radka Pilaře - Rumcajse, Manky a Cipíska. Pohádka se stala inspirací pro vytvoření festivalu Jičín město pohádky, který se zde koná každoročně v září již od roku 1990. V blízkém okolí stojí za to navštívit Prachovské skály, hrad Kost, zříceninu Trosky, Jinolické rybníky, kopce Veliš i Zebín a další (turistický průvodce, 2015). **Viz Pracovní list 1**

6.2 Založení a historie města Jičína

Jičín se stal městem podle dochovaných písemností v rozmezí let 1297-1304. Vznikl na území královského statku a 1304 bylo připojeno králem Václavem II. k Velišskému panství. O lokátorovi, což byl profesionální zakladatel (projektant měst), nejsou patrné téměř žádné informace a zůstává nám tedy neznámý. Všeobecně uznávaným faktem je, že byl Jičín nejspíš přenesen na své současné místo ze Starého Místa, to je dnes vesnice

mezi Jičínem a Velišským hřbetem. Argumentem přemístění byla odlehlost místa od obchodní cesty mezi Hradcem Králové a Žitavou a také možný nedostatek vody. Název Jičín dostalo město nejpravděpodobněji od vlastního jména Jika – Jikův dvůr, což bylo označení místních statků. Jičín má charakteristický pravidelný půdorys náměstí, který vypovídá o jednorázovém založení a nachází se v nadmořské výšce kolem 287m (Francek, 2010). Mylná, ale dlouho udržovaná informace byla, že je název města Jičina po královně Jitce, která jej založila 1. srpna 1293. Jmenovala se Guta Habsburská a byla manželkou českého panovníka Václava II. V tu dobu ještě stál na místě vesnice Staré Místo, jak je již psáno výše (Francek, 2004).

Město bylo prodáno roku 1337 Vartenberkům, po nich jej drželi Valdštejnové, Jiří z Poděbrad a jeho synové, Samuel z Hrádku a Valečova. O stavební a hospodářský rozvoj se zasloužili Trčkové z Lípy. Roku 1607 získali město Smiřičtí ze Smiřic, zvolili jej za své rezidenční sídlo a 1612 začali z Trčkova domu stavět renesanční zámek. Po bitvě na Bílé hoře Smiřičtí Jičín opustili. Panství získal Albrecht z Valdštejna a z města budoval sídlo svého frýdlantského vévodství a centrum vzdělanosti. Valdštejnský plán se snažil udržet i Rudolf z Tiefenbachu, po něm vlastnili město Šternberkové a Trauttmansdorffové. Roku 1784 se Jičín stal sídlem úřadů a především krajským městem. Do evropských dějin vstoupil roku 1813, protože zde probíhala jednání protinapoleonské koalice. Ve století 19. a 20. byl Jičín střediskem kulturního života i hospodářského rozmachu. V roce 1936 město Jičín odkoupilo pozemky včetně zámku a Libosadu od šlechticů a stalo se tak majitelem (Francek, 2010).

6.3 Smiřičtí a historie jičínského zámku

Nejvýraznějšími osobnostmi pro Jičín z tohoto bohatého rodu byli Zikmund Smiřický a jeho dvě dcery. Zikmund se oženil s Hedvikou z Házmburka a měli spolu šest dětí, čtyři syny a dvě dcery. Zikmund a tři synové postupně zemřeli a byla tu otázka další správy rodového majetku. Převzala ji v roce 1620 Markéta Salomena Smiřická, ovšem ve hře byla stále i její starší sestra Eliška Kateřina, která způsobila rodinný skandál (Francek, 2010). Eliška se narodila roku 1590, v té době bylo zvykem vdávat se třeba již ve čtrnácti letech, ovšem Eliška si do sedmnácti let nemohla najít ženicha. Údajně po mužích dychtila, ale žádný šlechtic ji nechtěl. Eliška, ač byla velice bohatá nevěsta, moc krásy nepobrala a navíc měla tělesnou vadu. V roce 1607 se zamilovala do poddaného, kováře Jiříka Wágnera z Hodkovic. Posílala za ním svoji služebnou Evu, aby Jiříkovi

vyřizovala vzkazy a on se musel dostavit na kostelecký zámek, kde Eliška pobývala. Jiřík ji prosil, aby ho nechala být, ale nakonec byl donucen podlehnout a rok se spolu tajně scházeli. Poté se rozhodli ke společnému útěku, vše bylo ale prozrazeno a vztah byl ukončen. Eva a Jiřík byli uvězněni na několik let ve vězení českodubského zámku a Eliška byla vězněna dvanáct let, nejdříve na Hrubé Skále a později na Kumburku. Její sestra Markéta Salomena spravovala zatím majetek a starala se o svého postiženého bratra, kterého měla i jako pojistku majetku. Eliška byla vysvobozena až roku 1619 Otou Jindřichem z Vartenberka, za kterého se vzápětí vdala, a začal nekompromisní boj o majetek. Eliška se usídlila na jičínském zámku, který ovšem patřil sestře Markétě. 1. února 1620 dorazili do Jičína královští komisaři, kteří měli ve jménu krále vrátit majetek Markétě. Eliška se s tímto verdiktem nechtěla smířit a dokonala svůj podlý plán pomocí střelného prachu a ohně. Zámek vybuchl a zemřelo v něm víc než čtyřicet lidí včetně těhotné Elišky Kateřiny Smiřické (Kovářová, 2016). Příběh Elišky Kateřiny Smiřické, inspirovaný skutečnou událostí, ztvárnila originálním způsobem ZUŠ Jičín. Vytvořili tak muzikál, kde účinkuje přes 170 dětí ať už jako herci, zpěváci, tanečníci či muzikanti symfonického orchestru. Muzikál děti studovaly a nacvičovaly celé dva roky. Po zhlédnutí jejich představení je jasné, že je srovnatelné s profesionály. Zazní zde i spousty písniček z lidové slovesnosti inspirovaných právě příběhem lásky Elišky Kateřina Smiřické (Podobský, 2016). Mezi nejznámější písně patří zlidovělá kramářská píseň Vímť já jeden krásný zámek nedaleko Jičína, dnes známá spíše jako Znam já jeden krásný zámek. **Viz Pracovní list 2**

Viz Příloha B – Píseň Znam já jeden krásný zámek

Jičínský zámek byl přestavěn do nynější podoby Albrechtem z Valdštejna po roce 1620. Roku 1813 se v létě na jeden měsíc přestěhoval do Jičína rakouský císař František I. a jednal zde se svými spojenci o definitivním zničení Napoleona. Tento konferenční sál je v zámku viděn dodnes ve stavu své největší slávy. Zajímavostí je, že František I. je považován za zakladatele turistiky v blízkých Prachovských skalách, kde se nechal nosit na nosítkách a skalní město si tak prohlédl. Na jeho počest je zde hluboká rokle v centru skal pojmenována Císařovou chodbou (Bílek, 1996).

Dnes můžeme v jičínském neboli Valdštejnském zámku navštívit Městské informační centrum, Regionální muzeum, které je dnes nazýváno Muzeem hry - děti dokáže vtáhnout do děje a pohltit zároveň jejich fantazii. Dále zde je Základní umělecká škola J. B. Foerster, expozice Rumcajsův svět Václava Čtvrťka a Radka Pilaře, Porotní sál, kde se konají často koncerty nebo Galerie, která je umístěna v prostorách bývalé

valdštejnské konírny. Zámek je spojený chodbou s vedlejší budovou kostela sv. Jakuba Většího, který byl zamýšlen svým zakladatelem Albrechtem z Valdštejna jako biskupská katedrála (turistický průvodce, 2015). **Viz Pracovní list 3**

6.4 Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna

Narodil se 14. září 1583 v Heřmanicích u Jaroměře a velmi brzy osiřel. Matka mu zemřela, když mu bylo deset let a otec dva roky poté. Dvanáctiletého Albrechta se ujal mimo jiných lidí i Jindřich Slavata, který mu umožnil vzdělání. Po neúspěšném studiu na univerzitě se vydal poznávat Evropu. Uchvátila jej především Itálie. Po návratu do Čech byl Albrecht uveden do šlechtické společnosti a odešel do císařské armády. Na podzim roku 1608 si nechal Albrecht vypracovat horoskop u Jana Keplera, předpověděl mu skvělou kariéru i sňatek, oženil se tedy 1609 s bohatou vdovou Lukrécieí, avšak 1614 mu žena zemřela. Albrecht se ukázal jako výborný ekonom a stratég, kdy pro svoje štěstí neváhal podvádět a lstí vyzrát nad ostatními. Roku 1621 dostal i začal skupovat spoustu statků a došlo k vývoji frýdlantského panství. V roce 1623 se Valdštejn podruhé oženil tentokrát s Isabelou Kateřinou. Nevěsta nebyla z velmi bohaté rodiny, ale její otec Karel z Harrachu se pohyboval v blízkosti císaře, a to bylo pro Albrechta důležité. Albrecht dostal nový horoskop od Keplera, který ovšem zvěstoval obtíže počátkem roku 1634. V roce 1625 se stal Valdštejn velitelem armády a frýdlantské knížectví bylo později přejmenováno na vévodství. Po roce 1627 získal od císaře svůj nejvyšší titul generalissima a sebevědomí vévody rostlo. Provokoval protivníky a často měl nějaké konflikty. Nakonec císař Valdštejna z funkce velitele armády odvolal, Albrecht se cítil ukřivděný, ale odvolání přijal bez výhrad. Netrvalo ale dlouho a po roce byl opět povolán pro neúspěchy armády bez jeho velení. Bitvy byly opět úspěšné, avšak po zradě Valdštejnova přítele generála kavalérie Ottavia Piccolominiho, byla císařem naplánovaná vražda vévody Albrechta a jeho přátel na 25. únor 1634 v Chebu. Bez poct byla těla pohřbena ve Stříbře a později roku 1636 (zásluhou kardinála Harracha) byla převezena do Prahy, následně pak do hrobky ve Valdčicích. Ovšem v roce 1639 hrobku Švédové a jiní nezvaní návštěvníci otevřeli. V roce 1744 našel vévoda klid a jeho tělo bylo dáno do cínové rakve. Roku 1785 odvezeno do kaple sv. Anny v Mnichově Hradišti (Francek, 2010).

6.5 Vlášda Valdštejna v Jičíně

Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna do Jičina přijel v březnu 1621. Věděl, že rod Smiřických Jičín pozdvihl a Valdštejn chtěl v jejich úmyslu pokračovat. Začal tedy stavět a projektovat celé náměstí včetně zámku, který se stal roku 1627 opět obyvatelný. Vévoda pobýval v Jičíně často, protože se zde jeho manželce líbilo, dokonce porodila v zámku vévodovi jeho syna. Roku 1633 byl zámek i s třemi nádvořími dokončen. V jednom nádvoří byla konírna, vedle zámku pak zahrada s míčovnou, stájemi, zbrojnicí, kovárnou i jízárnou. Roku 1627 se začal stavět vedle zámku i kostel sv. Jakuba Většího, podle původních projektů však není dokončen dodnes. V témže roce jezuité zasvětili v jiných místech pod náměstím starý chrám sv. Ignáce z Loyoly. Po vykoupení měšťanských domů došlo k vybudování jezuitského gymnázia a později i jezuitské koleje. V roce 1621 vyzval vévoda olomoucké kartuziány, aby se usadili mimo jiné také v Jičíně. Kartuziáni se zabydleli v Radimě, s Valdštejnem však měli roztržky. Ty se urovnaly až zakládací listinou v roce 1627, v které se dohodli společně na penězích. Dostali od Valdštejna panství Radim a Pecku a 1628 začala výstavba kartuziánského kláštera ve Valdicích (dnes slouží jako věznice pro nejzávažnější zločince). Po roce se stavěl u kláštera i kostel, což vévoda sledoval bedlivě, protože si tento kostel vybral jako místo svého posledního odpočinku. Vede prý odtud tajná chodba na kopec Zebín (Francek, 2010). **Viz Pracovní list 4**

Lodžie ve Valdicích se měla stát odpočinkovým místem pro vrchnost spolu se zahradou, oborou a lipovou alejí. Ta spojovala kostel sv. Jakuba Většího, Valdickou bránu, zmiňovanou Lodžii a kartuziánský klášter ve Valdicích. V ose dál pak byl kopec Kumburk a na druhé straně kopec Veliš (Francek, 2010).

Lipovou alej již obdivoval i jezuita a vlastenec Bohuslav Balbín: „*u Jičina rostou lípy, jež trojitou širokou alejí vedou z města k vévodově zahradě (lodžii ve Valdicích). Je to dílo tak ušlechtilé, že mu v celých Čechách, ba ani v sousedních zemích nenalezneš nic rovného. Více než sedm set lip vysázených úhlopříčně, otevírá čtyřmi řadami trojitou cestu, a to prostřední, vhodnou pro povozy, jakoby královskou, a dvě menší, postranní. Samotné stromy jsou všechny stejného stáří, mají stejnou korunu, pod nimi pak je tráva a květiny.*“ (Francek, 2010, s. 124).

Lipová alej je osázená lípou srdčitou. Je dlouhá téměř 2 kilometry a roste zde skoro tisíc stromů ve čtyřech řadách vedle sebe. V současné době probíhá obnova aleje a tak jsou vysazovány stromy nové na místo stromů starých. Zjistilo se, že v dutinách

starých stromů žije chráněný veliký brouk páchník hnědý se svými larvami. Při obnově nemocných stromů je tedy nutné starou lípu pokácet a nechat ji na zemi jedno vegetační období, aby se brouci stihli přemístit na strom jiný. Když je venku krásné počasí a svítí sluníčko, páchník sedí na kmenech stromů a páchne (proto název brouka páchníka). Lípa je typická pro své listy, které mají tvar srdce. Má bílé měkké dřevo, s kterým rádi pracují řezbáři. Lýko stromu je velice pevné. Když kvete, nejen že krásně voní, ale poskytuje i velké množství nektaru pro včely. V polovině kvetení těchto stromů je nejlepší sbírat a sušit květy lípy i s malými listy, které se okolo květu nachází. Na přípravu bylinného čaje je dobré vzít usušené lipové květy, zalít je vodou a po cca 15 minutách přecedit. Takto připravený čaj pomáhá od bacilů při nachlazení, při kašli, podporuje chuť k jídlu, pocení a uvolňuje křeče. Výborný je lipový čaj oslazený medem (Sochor, 2010). **Viz Pracovní listy 5 + 6**

Nové Město, jak se této části města Jičína říká dodnes, vznikalo jižně od náměstí za řekou Cidlinou od roku 1624. Opět v rozložení centrálního náměstí s pravidelnými ulicemi, byla to čtvrť řemeslníků a zemědělců. Stavěly se zde s pomocí vrchnosti jednotné dřevěné domy a podle hlučnosti a potřeby řemesla se do domů lidé rozmísťovali. V roce 1629 se zde položily základy kostela Nejsvětější Trojice (od roku 1661 nese název Panny Marie Bolestné) s nacházejícím se prostorným hřbitovem (Francek, 2010).

6.6 Valdická brána

Dominantou náměstí je Valdická brána. Zůstala jako jediná ze třech bran, které Jičín v minulosti měl. Je vysoká 53 metrů. Postavena byla v letech 1568-1578, i když původně měla pouze dvě patra. Několikrát vyhořela a po posledním požáru v roce 1840 byla zvýšena o třetí patro společně s vyhlídkou, typickou střechou brány a bytem věžníka. Ten na bráně troubil každou hodinu a střežil město před požárem. Pokud někde hořelo, věžný troubil a vyvěsil červený praporek, v noci pak červenou lampu. K tomuto povolání patřilo ještě políčko u rybníka Šibeňák, kde mu pomáhala s obděláváním manželka. Na bráně pak bydlel spolu se svou rodinou, což také nebylo jednoduché. Byt zde byl velmi malý a muselo se hodně šetřit s vodou, která se nosila ze zdola na zádech. Jednoduché to nebylo ani se záchodem v těchto místech, i když se i na něj při stavbě brány myslelo. Další pracovník na bráně byl zvoník, kterému lidé platili za zvonění na malý zvon umíráček. Později se tyto dvě funkce spojily. Zajímavostí ještě je, že brána

byla nejfrekventovanějším vstupem na náměstí a to nejen pro pěší, ale i pro povozy. Především tedy v pondělí, kdy se ve městě konal trh, a vybíralo od lidí s povozy městské mytné. V roce 1895 město koupilo dům č. p. 88, kde byl zřízen průchod pro pěší do Nové ulice, dnes je tento průchod označován jako „myší díra“ (Úlehla, 2006). Dnes se na bráně konají v prostorách dřívějšího bytu různé koncerty, malá divadelní představení nebo třeba křty knížek. Ochoz, který bránu zdobí, je turisticky velmi vyhledávaným místem, protože je zde možnost vidět jičínský kraj z 35 metrové výšky. Současný věžník Jiří Wilda má trochu jiné povinnosti než jeho předchůdci, ovšem stal se jako první v České republice členem Evropského cechu věžníků. O jeho troubení informuje cedule u paty věže (turistický průvodce, 2015). **Viz Pracovní list 7**

Viz Příloha C – Píseň o jičínské bráně Odvedený (z Jičína)

6.7 Kopec Veliš

Dříve se na kopci vypínal hrad Veliš, z kterého nezbylo dnes téměř nic, neboť byl v minulosti úmyslně zbořen. Celý vrchol kopce je rozlomen čedičovým lomem. Zajímavostí je, že Velišské panství zde bylo ještě před založením Jičína. Podle pověsti zde žila vdova se svou krásnou dcerou. O tu mělo zájem mnoho mužů a mezi nimi byl také významný mladý muž Trčka. Z bitvy dovezl tajně královský poklad pro krásnou paní z hradu Veliš. Král se ale svého pokladu vzdát nechtěl a tak poslal královské pochopy, aby se pokladu zmocnili. Rytíř Trčka na ně koukal z hradu Veliš, udeřil náhodně silně nohou do podlahy, ta se otevřela a Trčka mohl vstoupit do tajné chodby. Pochopové se vrátili bez Trčky i bez pokladu. Trčka byl prohlášen za psance a prchl z Jičína. Poklad prý se dodnes nachází v tajných sklepeních hradu Veliš společně s jedenácti stříbrnými apoštoly a zlatým Kristusem, ovšem podle pověsti poklad hlídá ohnivý pes (Hájek, 2015). **Viz Pracovní list 8**

6.8 Kopec Zebín

Lipovou alejí se lze z Jičína dostat k dominantě okolí a tou je čedičový vrch Zebín s výškou přibližně 400m. Na kopci je malá barokní kaplička sv. Maří Magdalény ze 17. století. Kopec je celkem strmý a tak je nejlépe přístupný cestou pro turisty doplněnou o řetězy, kterých je možno se přidržovat. Pod kopcem je Kostel Všech svatých vybudovaný ve 14. století, který spolu se hřbitovem patří mezi jediné stavby dochované po vesnici Zebín, která se zde dříve nacházela (turistický průvodce, 2015).

Kopec Zebín byl odjakživa spojený s čerty a jak tento kopec podle pověsti vznikl? Podle vyprávění jej má na svědomí čert. Stalo se to prý tenkrát tak, že z mlýna v Železnici mlynář vyhodil mladého Václava od své dcery Marjánky, protože nebyl dost bohatý nápadník a budoucí ženich. Mlynář Václavovi řekl, že dokud nenaplní jeho moučnou truhlu zlatáky, ať se u nich ani neukazuje, že svoji dceru dá pouze bohatému ženichovi. Václav byl nešťastný a vracel se domů do vsi Zebín, kde bydlel. Cestou se zastavil ještě v těšínské hospodě, odkud byl slyšet jásot a hluk. Seznámil se zde s podivným hubeným pánem, který předváděl všelijaká hrůzostrašná kouzla. Všichni sedláci z hospody utekli, když ty čáry viděli, jen Václav zůstal. Ten hubený člověk o něm věděl vše, jak se jmenuje, co potřebuje a řekl Václavovi, že když mu slíbí, že za pět let mu bude patřit navždycky, dá mu, co potřebuje. Václav ani nezaváhal, plácl si s tím podivným člověkem a doma v sýpce našel velkou hromadu zlata. Druhý den jel Václav s šesti pytli zlatáků za mlynářem, naplnil onu moučnou truhlu a mlynář dal nadšeně svou dceru do náruče Václava. Týden nato byla veliká a vznešená svatba Václava Jarova a Mariany Mouchové. Pár se přestěhoval do Zebína, kde Václav postavil místo staré chalupy nádherný statek, koupil velké pozemky a žena ho obdařila krásnými dětmi. Žilo se jim jako v pohádce a pět let uteklo jako voda. Nastal výroční den jeho setkání s podivným hubeným mužem v hospodě a ozvalo se klepání na dveře Václavova domu. Václav poznal svého zachránce a řekl mu, ať jde dál, že je u něj vítaný a může u něj být tak dlouho, jak jen bude chtít. Podivný muž mu však řekl, že je čert a že Václav musí jít s ním. Statkář byl ale chytrý a věděl, že písemně od něj čert nic nemá a tak vzdoroval. Čert sice nerad, ale řekl Václavovi, že mu nechá zlatáky a vše, co má, ale že s ním musí běžet závod o jeho duši. Pokud závod nepoběží, vezme si veškeré peníze, které Václavovi dal a on i s jeho rodinou půjdou žebrotou a všichni umřou hlady. Václav tedy souhlasil a podepsal list krví. Vyšli z chalupy a šli každý na start svého závodu, Václav ke křížku na soběrazské silnici a čert dál až do Vrchlabí, cíl byl u kostela Všech svatých ve vesnici Zebín. Když došli společně ke křížku, čert řekl Václavovi, ať zde zůstane a až uvidí na nebi blesk, bude to znamení, že může vyběhnout. Ani ne po čtvrt hodině Václav zahlédl daleko za Kumburkem ohromnou hlavu velkou jako hora a dostal strach. Nocí prolétl široký modrý blesk a Václav vyběhl nejrychleji, jak jen mohl. Obrovská hlava čerta se rychle přibližovala, z očí ji sršely blesky a z nozder se kouřilo. Už začínalo být vidět i tělo čerta, který se každým skokem dotýkal nebe, přeskočil tak kopce, hrady a byl čím dál blíže. Václav už spíš letěl, než

běžel, už byl sto kroků od kostela, ale s čertem v patách. V tom začal čert kulhat na pravou nohu, musel se zastavit, zout si botu a vytrást z ní kamínek, který ho v botě dřel. Václavovi zbývalo ke kostelíku už jen deset kroků, čert se však zase rozběhl a už byl těsně u Václava, že ho chytí obrovskou dlaní. Václav však dosáhl na dveře kostela a vyčerpaný téměř bez dechu uchopil mosazný kruh, který visel na dveřích. Čert prohrál, zadupal a s pliváním plamenů a jekotem zmizel. Když šli další den lidé na pole, nevěřili svým očím, že se na místě, kde bylo dříve jen pole, tyčila obrovská strmá skála. Hádali, jestli spadla z měsíce nebo vyrostla ze země. Jen Václav bezpečně poznal kámen, který si čert vytrásl tu noc z boty, ale nikomu nic neprozradil. Žil mnoho let ve štěstí, dařilo se mu a tak pomáhal mnoha chudým a slabým lidem. Teprve po jeho smrti se lidé od jeho dětí dozvěděli, co se tu osudnou noc ve vesnici událo (Hájek, 2015).

Viz Pracovní list 9

7 Jičín v pohádce

7.1 Václav Čtvrtek

Jméno Václava Čtvrta je s Jičínem spojeno především díky spoustě pohádek, které do tohoto kraje spisovatel umístil. Čtvrtek žil v letech 1911 až 1976. Výraznou osobností byl jeho dědeček, vůdce jičínského řemeslnictva, tesař Václav Fejfar s plnovousem skoro do pasu. Měl dokonce funkci starosty od roku 1878 do své rezignace 1883. Jeho dům stál a dodnes stojí na začátku lipové aleje k Libosadu (dům č. p. 139 v Revoluční ulici). Za první světové války u něj bydlel jeho vnuk Václav Čtvrtek od třech a půl do necelých sedmi let spolu ještě se svým bratrem a maminkou (dcerou Václava Fejfara), otec válčil na frontě. Čtvrtek zažil jako malý v Jičíně spoustu dobrodružství, maminka mu stále něco zpívala a babička vyprávěla klasické pohádky. Dědeček Václav Fejfar mu vyprávěl dobrodružné pohádky s tajuplnými událostmi, kde bylo i spousta loupežníků. Václav Čtvrtek vydal několik pohádkových děl inspirovaných právě Jičínem, kde strávil velkou část svého raného dětství (Francek, 2010).

Spoustu let pracoval jako úředník, avšak tato práce ho moc nebavila. Od roku 1946 spolupracoval s rozhlasem, kde byly vyprávěny jeho pohádky na dobrou noc v pořadu Hajaja. V tu dobu také začal používat pseudonym Čtvrtek, protože se narodil 4. 4., původním jménem byl Václav Cafourek. Publikoval v časopisech pro děti a mládež a od roku 1960 byl spisovatelem z povolání. Z dětské tvorby začal psát nejdříve knihu Veselé pohádky, kde vystupovali pejsek, kočička, loupežníci, husička a jiná zvířátka. Pak přišly na řadu pohádky o vodníku Česílkovi, který přivedl Čtvrta opět do Jičína. „*Má pohádka teď bydlí v Jičíně. Asi proto, že se mi celý ten jičínský kraj tak líbí a že mé dětské zážitky jsou silně evokující. Když vymyslím pohádku, přichází mi na pomoc ten dědečkův dům vždycky plný událostí, se zahradou, kde se stromy jmenovaly, a obrazem nad mou postelí, na němž se každý večer dělo něco jiného. Ale to ne v podobě stromu, zahrady a obrazu, spíš jako jemná, zcela určitá atmosféra*“ (Bílková, 2002, s. 11, s. 14) řekl Čtvrtek. „*Pokud je Jičín přímo místem pohádkového děje (příběhy o Rumcajsovi, Mance, Cipískovi, o formanu Šejtročkovi, o Kubovi a Stázině), jde o opravdovou kulisu. Je tu skutečné náměstí, jež lemují domy s podloubím, uprostřed je kašna, v dolní části radnice, v horním rohu stojí zámek, za nímž se rozprostírá zahrada, vedle je kostel sv. Jakuba a také Valdická brána, za ní na Žižkově náměstí býval hostinec U města Hamburku (dnes hotel Paříž), proti němu začíná ulice vedoucí do lipového stromořadí, vedle něhož stojí kasárna, za nimiž na poli sahajícímu až k Čerovce a Zebínu býval*

„*execirplac*“. *Lipami se došlo do Libosadu a k poustevníkovi a také ke Kartouzům do Valdic. Od hotelu Hamburk rovněž jezdíval forman Šejtroček k Šibeňáku. Od zámku šikmo přes náměstí vede ulice, kde ševcoval Kuba a kudy chodívala vdova Slaměná i Stázina k rybníku Kníže a dále pak do Kbelnice. Polními cestami bylo od rybníka kousek do Prachovských skal...*“ (Bílková, 2002, s. 21). Ani se tak nechce věřit, že byl Čtvrtek v Jičíně přibližně jen tři roky a pak už město navštěvoval velice málo (Bílková, 2002).

Znamé pohádky napsané Václavem Čtvrtkem:

- O Rumcajsovi, Mance a Cipískovi
 - Příběh Kuby a Stáziny (Jak ševci zvedli vojnu pro červenou sukni)
 - Cesty formana Šejtročka
 - Vodník Čepeček
 - Pohádky z mechu a kapradí (Křemílek a Vochomůrka)
 - O hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi
 - Říkání o víle Amálce
 - O Makové panence a motýlu Emanuelovi
 - Kočičiny kocourka Damiána
 - Kotě z kocourkova
 - O vodníku Česílkovi (Česílkova vodnická knížka - také bydlel u Jičina v malém rybníčku)
- (Bílková, 2002).

7.2 Rumcajs na Jičínsku

Rumcajse netřeba popisovat, zajímavé ale je, že se v jeho postavě spojily dva motivy a to loupežnický z dědečkova vyprávění a ševcovský z tatínkova zdroje. Jeho předobraz vyšel už i v původních Veselých pohádkách. Rumcajse, tak jak ho známe v dnešní podobě, s Mankou a Cipískem na Jičínsku, ztvárnil výtvarník Radek Pilař. Sám tvrdí, že Rumcajse maloval podle svého dědečka, který byl hajným, mnozí jsou ale přesvědčeni, že maloval sám sebe. První knižní vydání vyšlo v roce 1970, seriál byl uveden na obrazovku na konci roku 1967 s vyprávěním národního umělce Karla Högra. Rumcajs se postupně dostal nejen do televizí a knih, ale i do spousty divadel, ať už k ochotníkům, k hercům nebo v podobě loutky do loutkového divadla (Bílková, 2002).

Viz Pracovní list 10

A jak je to s lesem Řáholec? V dílech Václava Čtvrťka je les místem pohody, zázemí a útočištěm Rumcajse, Manky i Cipíska. Sám Čtvrtek neví, zda si název tohoto lesa vymyslel nebo jej někde slyšel, když byl malý. Podle jeho slov si každý může určit a představit, kde by les mohl být. Faktem je, že tento název existoval na malé ploše u vesnice Podhradí, někdo tvrdí, že i u rybníka Šibeňák a starodávné mapy mají les Řáholec v Prachovských skalách. Nakonec byla vytvořena Rumcajsova jeskyně v oblasti kopce Brada, který je také obklopen lesem a dává tak možnost volby odsunout les Řáholec na toto místo (Bílková, 2002). **Viz Pracovní list 11 + 12**

A co vše je dnes spojeno v Jičíně s Rumcajsem? Lze jmenovat letitou Hospodu U Rumcajse v Kbelnici s výzdobou děl Radka Pilaře. V Jičíně býval automotoklub Rumcajs, kde se jezdily závody O cenu Rumcajse. Sportcentrum Jičín a orientační běh často využívají názvy lesa Řáholec a obrázky Rumcajse při různých sportovních akcích. Na Husově třídě v Jičíně je také řada let pivnice, která nese jméno Řáholec.

Místa pro děti zajímavější:

- Pochod Českým rájem aneb Putování za Rumcajsem je každoročně pořádán v březnu Klubem turistů již od roku 1966. Nabízí různé délky tratí pro pěší zdatnější či méně zdatné, ale zároveň i pro cyklisty.
- Cipískova stezka vede po Jičíně v délce cca 2km. Děti hledají po celé trase ukazatele s obrázkem Cipíska a plní úkoly v manuálu. Po správném splnění úkolů, následuje odměna v cíli stezky.
- Rumcajsova stezka vede nejkrásnějšími místy Českého ráje v okolí Jičina. Je obohacena také o úkoly s odměnou v cíli.
- Rumcajsova jeskyně je na kopci Brada.
- Rumcajsova ševcovna se nachází v ulici Pod Koštofránkem vedle Valdické brány.
- Galerie Rumcajsův svět Radka Pilaře je interaktivní výstava pro nejmenší, kde mohou děti samy rozhábat postavičky z pohádky.
- Rumcajs s Mankou spolu také chodí po městě pro radost malých návštěvníků města, především tedy v turistické sezóně (turistický průvodce Jičínem).

7.3 Ostatní pohádky spojené s Václavem Čtvrtkem a Jičínem

- Cesty formana Šejtročka je příběh, který se usídlil také v Jičíně u rybníka a kopce Šibeňáku. Šejtroček měl konflikt se starostou Humpálem podobně jako

Rumcajs. Vodník Česílko Šejtročkovi pomůže, protože má dobré srdce a přečaruje mu sumce na valacha. Chalupník se tak může stát formanem, což je kočí nebo povozník. Knižně vyšly příběhy v roce 1977, avšak známějšími se staly na přelomu let 1993/1994, kdy byly vysílány v televizi s ilustrací Zdeňka Milera a hlasem Josefa Somra (Bílková, 2002).

- Příběh Kuby a Stáziny se odehrává také u Jičína. Nejprve vyšel v knižní podobě s názvem, Jak ševci zvedli vojnu pro červenou sukni - tři roky po autorově smrti v roce 1979. Znamější se také pohádka stala až po uvedení v televizi v roce 1988. Animoval ji Jiří Kalousek a vypravěčem se stal Václav Postránecký. Jednotlivé epizody vznikly pod názvem O Kubovi a Stázině a celovečerní verze pak nese název stejný jako knižní verze. Děj se odehrává v Jičíně, nechybí zde reálné názvy budov, významných míst Jičína i okolních vesnic (Bílková, 2002).

Viz Pracovní list 13

7.4 Jičín město pohádky

Každoročně v září se téměř na týden ujímají vlády nad Jičínem děti. Festival se jmenuje Jičín město pohádky a je známý již téměř po celé České republice. Vše začalo pouze víkendovou akcí s názvem Kubínův Jičín. Roku 1991 se však příznivci pohádky rozhodli, že se nebude oslavovat „pouze“ rodák, učitel a spisovatel Josef Štefan Kubín, ale celková pohádka. Hodně tomu dopomohla tvorba Václava Čtvrtka spolu s malířem Radkem Pilařem a jejich Rumcajsem. Festival trval původně celý týden, v posledních letech je od středy do neděle. Zahájení bývá ve středu okolo 16 hodiny již tradičním průvodem v maskách. Poté patron festivalu Jiří Lábus symbolicky předá klíč od města všem přítomným dětem a ve městě začínají platit pohádková pravidla, který si každý návštěvník festivalu může přečíst na Valdické bráně. Pro děti jsou k dispozici různá vystoupení tanečníků, zpěváků, kouzelníků, divadelních souborů, nechybí ani kolotoče a houpačky. Pohádkové příběhy mohou vidět návštěvníci na pódiu v centru dění, v divadle, v kině, ale i ve vlaku nebo v knihovně. Město navštíví spousta zajímavých i populárních osobností. Děti si mohou vybrat mezi velkou nabídkou soutěží, dílniček, motivačních her a pohádkového dobrodružství. Celý festival je téměř v závěru zakončený ohňostrojem (Veselý, 1996).

Viz Pracovní list 14 + 15

8 Pracovní listy

8.1 Pracovní list 1 – Jičín – Brána do Českého ráje

Záměr a cíl

Dítě bude rozlišovat základní geometrické tvary.

Dítě bude zkoušet početní představivost.

Dítě bude rozvíjet jemnou motoriku a představivost.

Dítě si bude vytvářet elementární povědomí o širším kulturním a přírodním prostředí.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi vypráví o tom, co je to Český ráj a proč se kraj okolo Jičína takto nazývá. Vysvětlí si také pojem Brána do Českého ráje. Poté dětem představí pracovní list s motivací (ukážou si obrázky z místní krajiny). Děti mají za úkol rozlišit geometrické tvary, poté je vybarvit, spočítat a příslušnou číslici zapsat vedle tvaru na stránce vpravo nahoře. Poté mohou do pomyslné brány nakreslit nějakou krajinu, která se může skrývat v Českém ráji.

Představení pracovního listu – motivace

Jestlipak víte děti, jakému městu se říká Brána do Českého ráje? A co to vůbec ta brána je? Ukážeme si pár obrázků z Českého ráje a uvidíte, že nějaké budete určitě znát, protože Český ráj je plným právem kolem Jičína a právě město Jičín je považováno za Bránu do ráje. Na pracovním listu máte vytvořenou pomyslnou bránu z geometrických tvarů. Vaším úkolem je tvary rozlišit, vymalovat a spočítat. Pak si zkuste představit, že stojíte před touto Bránou do Českého ráje a jaké prostředí, přírodu můžete za touto bránou vidět? Zkuste něco nakreslit, společně si pak uděláme výstavu vašich bran.

Viz Příloha D – Fotografie Českého ráje k pracovnímu listu 1

Reflexe

Povedlo: Pracovní list paní učitelka s dětmi využila při tématu „Čas na zápis do školy“. Děti měly za úkol se pokusit nakreslit geometrické tvary, které na bráně vidí. Do nich pak zapsat pomocí teček nebo číslic celkový počet tvarů na bráně. Většina dětí zvládla pracovní list bez odkládání.

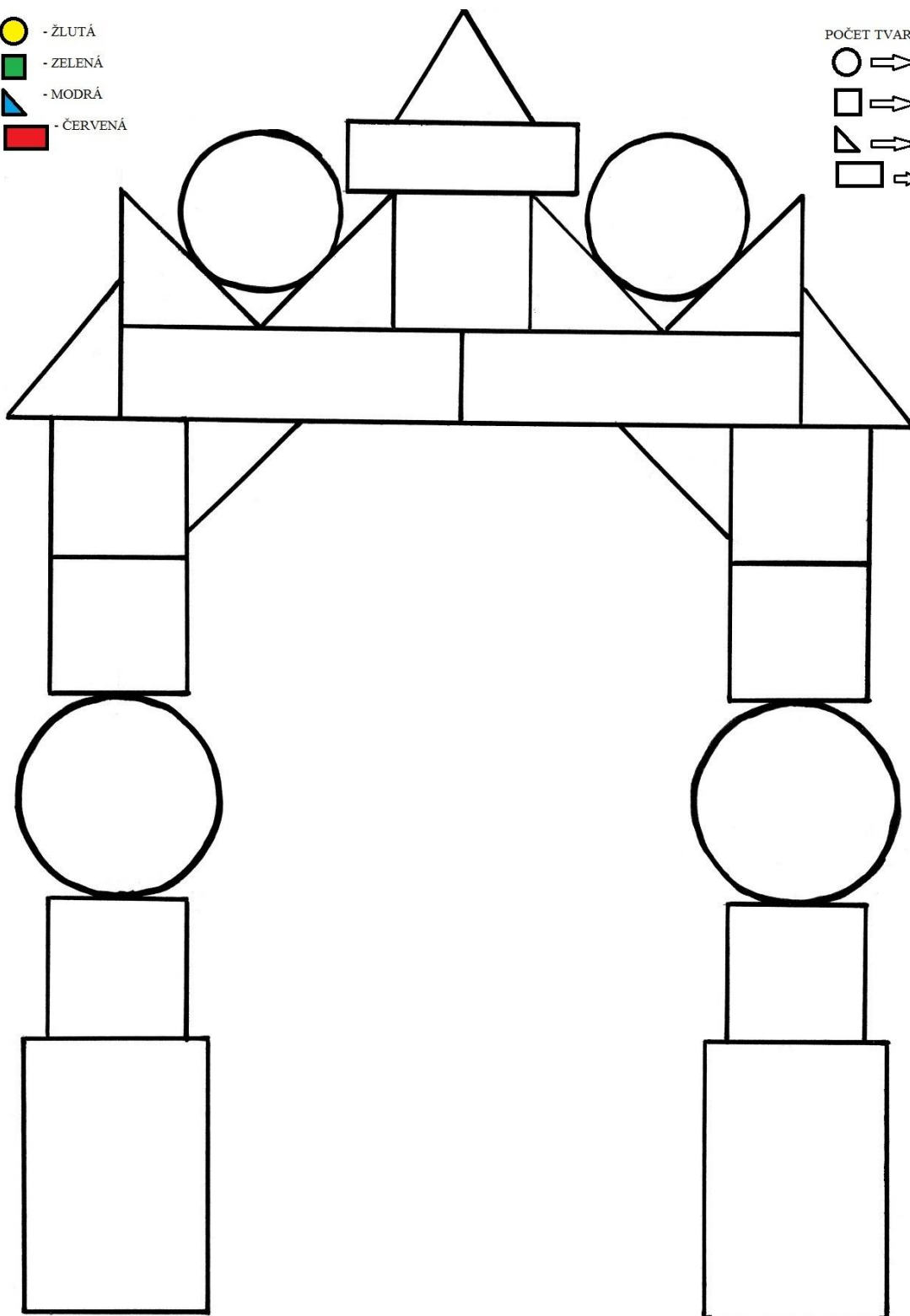
Nepovedlo: Paní učitelka dětem neříkala, že mají do pracovního listu nakreslit pohled do Českého ráje, což bylo při tvorbě listu původně myšleno.

Pracovní list 1 – Jičín – Brána do Českého ráje

- - ŽLUTÁ
- - ZELENÁ
- - MODRÁ
- - ČERVENÁ

POČET TVARŮ:

- →
- →
- →
- →

8.2 Pracovní list 2 – Valdštejnský zámek

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet paměť, řečové a jazykové dovednosti.

Dítě se bude seznamovat s kulturou a historií.

Dítě bude rozvíjet jemnou motoriku, početní představivost a pozornost.

Metodický popis

Paní učitelka dětem vypráví příběh o jičínském zámku a jeho výbuchu v roce 1620, který podle historických pramenů způsobila Eliška Kateřina Smiřická. Jičínské panství poté získal Albrecht z Valdštejna a zámek přestavěl již do nynější podoby. Na pracovním listě je vyobrazena Eliška Kateřina Smiřická, jak se blíží se zapálenou svíčkou k sudům se střelným prachem. Zámek tedy vybuchl. Albrecht z Valdštejna získal panství s rozbořeným zámkem. Děti tužkou po vyznačených tečkách dokreslí zámku jeho druhou polovinu. Dalším úkolem je najít všechny zbylé sudy, které jsou před zámkem nebo i v zámku ukryté a vybarvit je červeně. Konečný počet sudů pak děti napíší vedle Albrechta do vyznačeného rámečku. Poté si děti mohou celý obrázek vybarvit a naučit se píseň Znáám já jeden krásný zámek, která je také spojená se jménem Elišky Kateřiny Smiřické. Děti můžeme ještě upozornit na omyl, že v písni se zpívá o lásce k ovčáčkovi, ovšem Eliška milovala kováře.

Představení pracovního listu – motivace

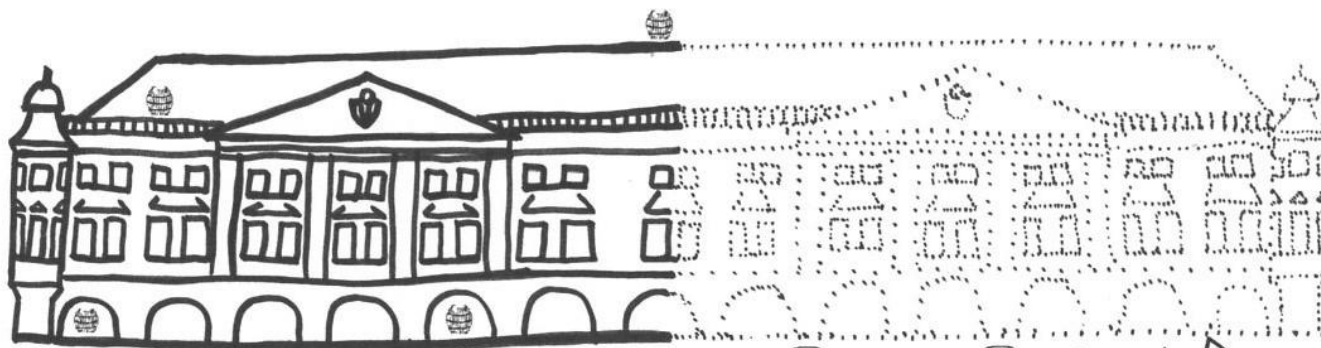
Už víš, kdo byla Eliška Kateřina Smiřická? I tady na pracovním listě ji můžeš vidět, jak se blíží k sudům se střelným prachem, sudy zapálí a zámek vyhodí do vzduchu. Albrecht z Valdštejna získal zámek rozbořený, rád by jej dostavěl, ale nemá dost pomocníků. Ty mu můžeš pomoci, když pomocí teček spojíš zámek, aby vypadal tak, jak ho můžeme vidět dnes na Valdštejnském náměstí. Druhým úkolem je spočítat všechny zapomenuté sudy se střelným prachem, vybarvit je červenou barvou, ať je Albrecht nepřehlédne a může všechny pro jistotu odvézt z města pryč.

Reflexe

Povedlo: Děti velice zaujal příběh sester Smiřických a navázala spontánní diskuse o tom, jak by bylo spravedlivé majetek rozdělit mezi sestry.

Nepovedlo: Obrázek zámku by byl vhodnější na větším formátu papíru, protože pro děti bylo obtížnější přesně obtahovat všechny detaily. Na pracovním listu byly lehce přehlédnutelné sudy na střeše a v podloubí zámku, děti pak chybovaly v celkovém počtu sudů.

Pracovní list 2 – Valdštejnský zámek

VALDŠTEJNSKÝ ZÁMEK

ELIŠKA KATEŘINA SMIRICKÁ

ALBRECHT Z VALDŠTEJNA

CELKOVÝ POČET
SUDŮ:

8.3 Pracovní list 3 – Kostel sv. Jakuba Většího

Záměr a cíl

Dítě se bude seznamovat s kulturou a historií.

Dítě bude rozvíjet jemnou motoriku, grafomotoriku, početní představivost a pozornost.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi vypráví o tom, co je to kostel. Někteří lidé kostely navštěvují denně, jiní třeba jednou ročně a to nejčastěji většinou o Vánocích. Atmosféra je v kostele nádherná a tak nějak něčím výjimečná. Velmi často zde bývá vystavený Betlém s narozením Ježíška. Lidé si jej mohou přijít o vánočním čase prohlédnout třeba do kostela sv. Jakuba, kterého postavil na Valdštejnském náměstí Albrecht z Valdštejna. Děti mají za úkol na prvním obrázku spočítat počet oveček a zapsat je do rámečku v horním pravém rohu obrázku. Druhý obrázek pak děti pětikrát obtáhnou, aby byla ovečka co nejlépe vidět. Tip – každé obtažení může dítě dělat jinou barvou pastelky.

Představení pracovního listu – motivace

Copak je to za obrázek na tvém pracovním listě? Je tam vyobrazeno narození Ježíška v Betlémě a tvým úkolem je spočítat ovečky, které na listu jsou. Konečný počet oveček pak napiš do rámečku v horním pravém rohu obrázku. Až ovečky spočítáš, můžeš si Betlém a narození Ježíška vybarvit.

Co se ale stalo? Velká ovečka utekla z Betléma a tvým úkolem je vzít si různé barevné pastelky a pětikrát ovečku obtáhnout. Bude tak lépe vidět a někdo ji opět pomůže najít cestu zpět do Betléma, který bývá vystavený v kostele sv. Jakuba vedle Valdické brány. Pomůžeš jí?

Reflexe

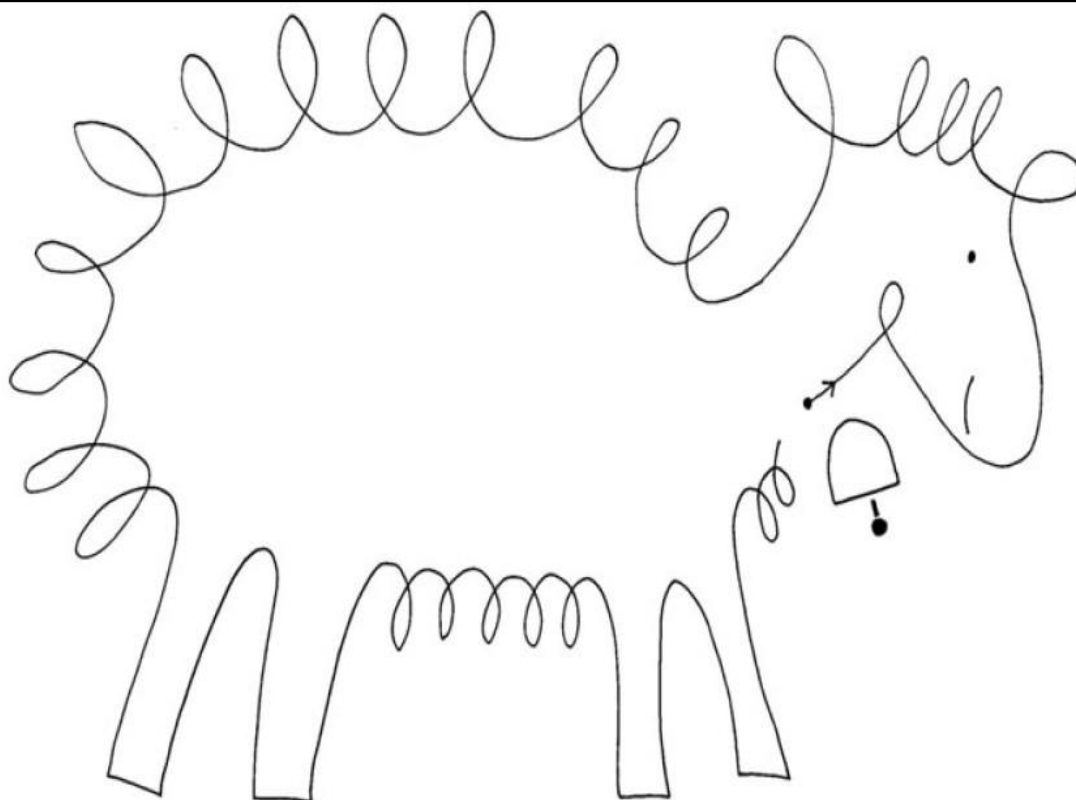
Povedlo: Povídání o Vánocích a tradicích děti bavilo, aktivně se zapojovaly do diskuse. Dobře zvládly grafomotorický list - obtahování ovečky barevnými pastelkami. Počítání oveček taktéž nedělalo dětem problémy.

Nepovedlo: Omalovánka betléma děti už tolik nebavila, většina ztrácela pozornost a dodělávaly pracovní list až druhý den.

Pracovní list 3 – Kostel sv. Jakuba Většího

POČET
OVEČEK
V BETLÉMU:

8.4 Pracovní list 4 – Valdštejn a jeho stavby v Jičíně

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet představivost a myšlení.

Dítě bude rozšiřovat poznatky a dovednosti, které předcházejí počítání.

Dítě bude procvičovat jemnou motoriku – práce s pastelkami.

Dítě si bude vytvářet elementární povědomí o širším kulturním a přírodním prostředí - pojmy spojené s Jičínem.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi povídá o tom, kdo to byl Albrecht z Valdšejna a o jaké stavby v Jičíně se zasloužil. Jaké měl úmysly s Jičínem - hlavní město říše. Byl ovšem zabit a tak se jeho plány nenaplnily. V Jičíně ale zanechal spoustu krásných staveb a nápadů. Paní učitelka rozdává dětem pracovní listy a společně si pojmenují vyobrazené obrázky. Připomenou si, kde v Jičíně děti tyto stavby a památky najdou, zda o nich už slyšely a navštívily je třeba společně s rodiči. Po povídání a motivaci si děti vezmou pastelky (doporučuji čtyři různé barvy) a vybarvují cestičky složené z puntíků. (Jeden typ puntíků = jedna barva pastelky, např.: jedna tečka na puntíku = červená barva pastelky apod.) Začátek cesty je vždy vyznačen bílými puntíky v černé barvě.

Představení pracovního listu – motivace

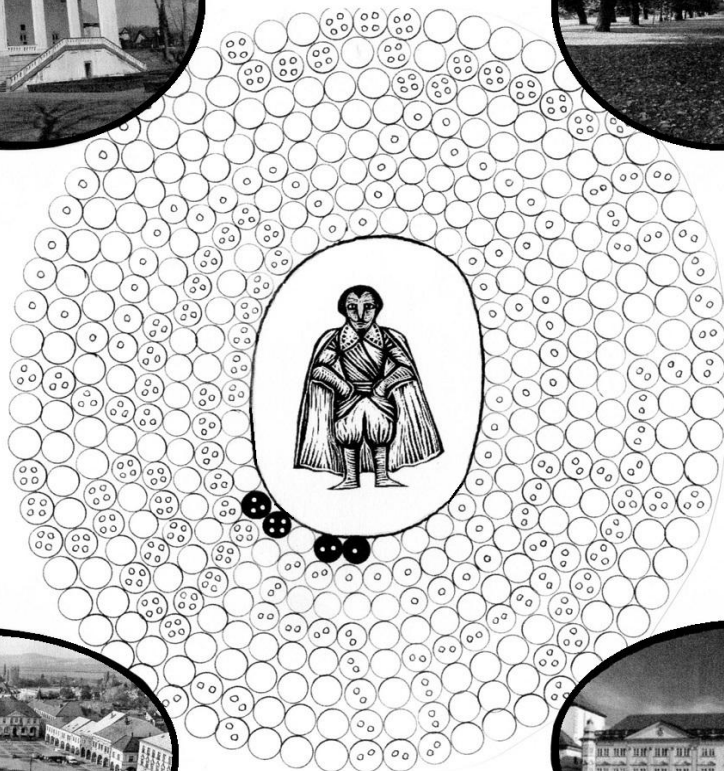
Albrecht z Valdšejna vybudoval v Jičíně i jeho okolí nádherné stavby. A tak není divu, že velice rád chodíval nebo jezdíval v kočáře na procházky, protože měl zdejší krajinu moc rád. Kam se ale vydal dnes, to zatím nevíme. Napoví nám mapa s cestičkami, kterou máte před sebou. Vezmi si čtyři pastelky a zkus vyhledat tu správnou cestičku. Jenom jedna tě dovede k určitému obrázku. Ten poté zakroužkuj. Až budeš mít cesty hotové, můžeš si jednotlivé obrázky vybarvit podle své fantazie.

Reflexe

Povedlo: Vyprávění o stavbách Albrechta z Valdšejna děti zaujalo a byla to pro většinu nová informace.

Nepovedlo: Paní učitelka si mylně myslela, že všechny cesty na pracovním listu někde vedou a nevěděla, že je správná jen jedna cesta, jak je psáno výše v odstavci pro představení pracovního listu. Děti tak byly z úkolu lehce zmatené a pracovní list byl pro ně komplikovanější. Bylo nutné použít místo pastelek na vyplňování puntíků fixy, aby byly cesty dobře znatelné.

Pracovní list 4 – Valdštejn a jeho stavby v Jičíně

8.5 Pracovní list 5 – Lipová alej

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet komunikativní schopnosti, představivost a myšlení.

Dítě bude umět pojmenovat pojmy a věci, které jej běžně obklopují.

Dítě si bude vytvářet elementární povědomí o širším kulturním a přírodním prostředí.

Dítě bude procvičovat jemnou motoriku – práce s pastelkami.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi povídá o lipové aleji, kterou nechal vybudovat již Albrecht z Valdštejna, a jeho nápad se zachoval dodnes. Nejlépe děti vyprávění o lípách pochopí v prožitkovém učení a tak by měl předcházet pracovnímu listu výlet do lipové aleje, popřípadě k nějaké blízké lípě srdčité. Děti by si měly osahat listy a květy na reálném stromě. Při hezkém počasí by mohly vidět i brouka páchníka hnědého.

Představení pracovního listu – motivace

Co jsme děti dnes viděly za strom? Jak se jmenuje? Rozdám vám teď pracovní listy, na kterých je tento strom – lípa srdčitá, vyobrazen a s ním i tři úkoly:

- Prvním úkolem je zakroužkovat list, který jsme venku na lípě pozorovali. Zamysli se nad tím, jaký měl list tvar a pak se ti úkol určitě podaří správně vyplnit. Zakroužkuj tedy list, kterým lípa srdčitá zdobí svoji korunu (*správná odpověď: list ve tvaru srdce*).

- Druhý úkol se týká živočicha, který je chráněný a žije v dutinách starých kmenů. Můžeme jej vidět, když je venku sluníčko, tento živočich sedí na kmenech stromů a „páchne“ (*správná odpověď: brouk páchník hnědý a jeho larvy*).

- V třetím úkolu je vyobrazen květ lípy a její možné využití. Zkus poznat a zakroužkovat, co se z květu lípy vaří (*správná odpověď: čaj*).

Po vyplnění úkolů si můžeš správné odpovědi vybarvit. Zkus rodiče poprosit, zda by s tebou zašli k nějaké lípě v přírodě, natrhejte si zde květy lípy a uvařte si doma správnou odpověď ze třetího úkolu. Proč je lepší trhat lipové květy v přírodě a ne ve městě?

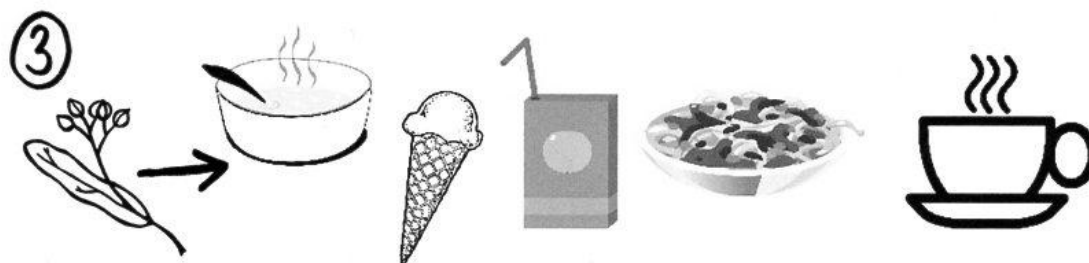
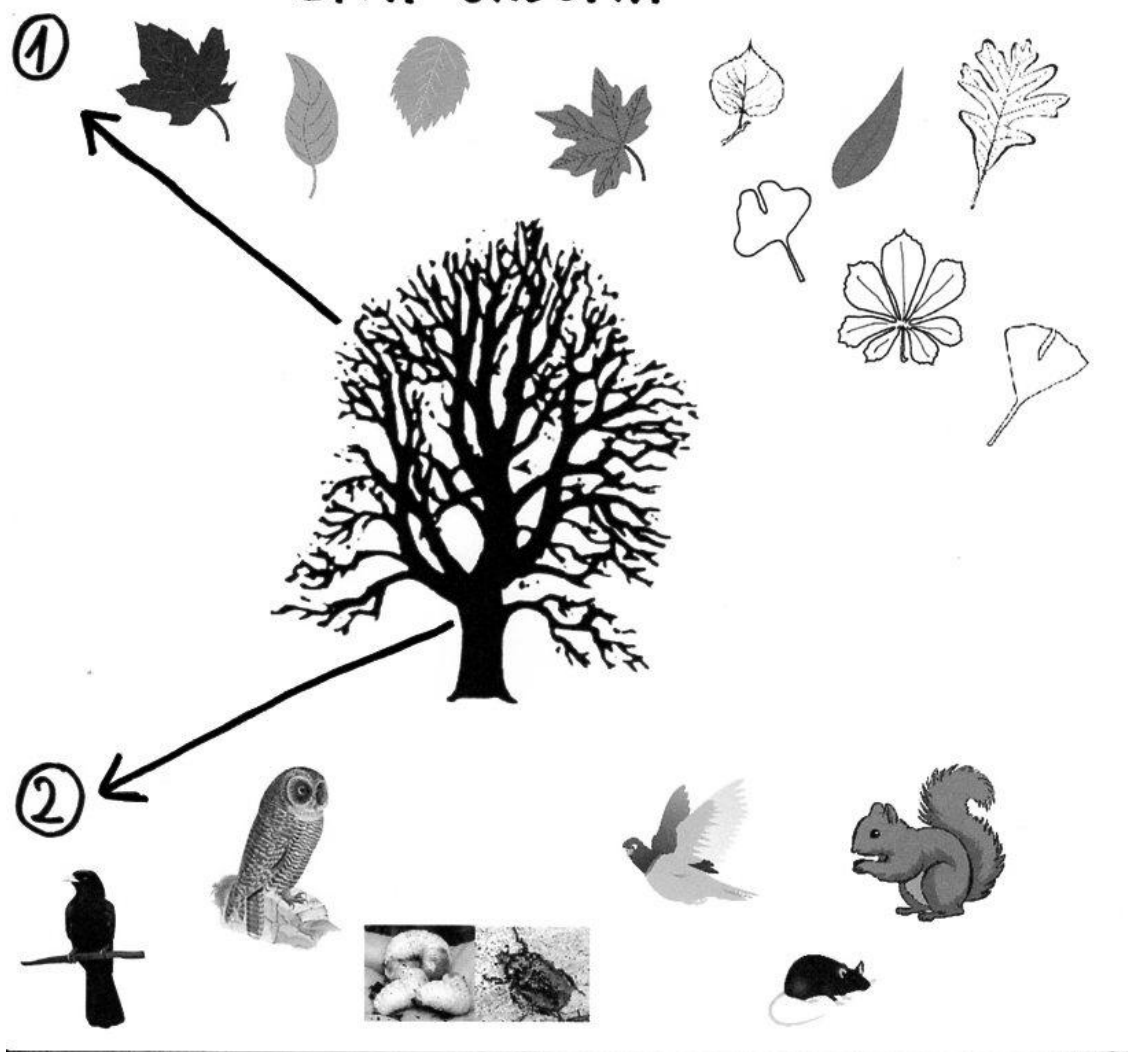
Reflexe

Povedlo: Pracovní list děti bavil, měly ho velice rychle hotový. Vhodné bylo i vyobrazení ostatních tvarů listů, které děti většinou poznaly a pojmenovaly. Vzhledem k zimnímu období byly k praktické ukázce pro děti obrázky lípy, lipových listů a květů. V pytlíku měly nasušené lipové květy na čaj, které si mohly vyndat a osahat.

Nepovedlo: Pracovní list děti vyplňovaly v zimním období a tak jej nemohly plně využít i s procházkou a pozorováním stromů a brouků v lipové aleji.

Pracovní list 5 – Lipová alej

LÍPA SRDČITÁ

8.6 Pracovní list 6 – Lipová alej na podzim

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet komunikativní schopnosti a fantazii.

Dítě bude rozvíjet grafomotoriku, která předchází psaní.

Dítě bude procvičovat jemnou motoriku.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi připomene lipovou alej a lípu srdčitou, kterou probíraly nedávno. Jaké má lípa listy? K čemu se používají květy? Jaký chráněný živočich žije v dutinách starých lip? Po zopakování tématu dětem paní učitelka rozdá pracovní listy.

- Na prvním pracovním listu mají děti za úkol obtahovat uvolněně a tahem list lípy. Začínají v místě vyobrazené šipky. Tip: na každé obtažení si dítě může vzít jinou barvu pastelky.

- Na druhém pracovním listu mají děti za úkol dokreslovat padající listy srdcovitého tvaru, které na podzim z lip srdčitých opadávají. Poté si mohou obrázek vybarvit a nakreslit do něj třeba páchníka hnědého nebo lipové květy apod. dle své fantazie.

Představení pracovního listu – motivace

Přišel podzim do zahrady

Přišel podzim do zahrady, všechny barvy namíchá,

s každým lístkem ví si rady, barvy na něj nadýchá.

Konec léta je tu, děti, podzimní už přišel čas,

listí k zemi s větrem letí, plno zlata je tu zas.

- První pracovní list: zkus obtáhnout list plynule a v rychlém tempu alespoň pět podzimními barvami. To jsou barvy, které můžeš spatřit na listech v podzimním období.

- Na druhém pracovním listu máš dokreslit „listí – k zemi s větrem letí“. Poté si můžeš obrázek vybarvit a nakreslit do něj třeba páchníka hnědého, lipové květy, zvířátka na podzimní procházce v lipové aleji nebo cokoli, co tě napadne.

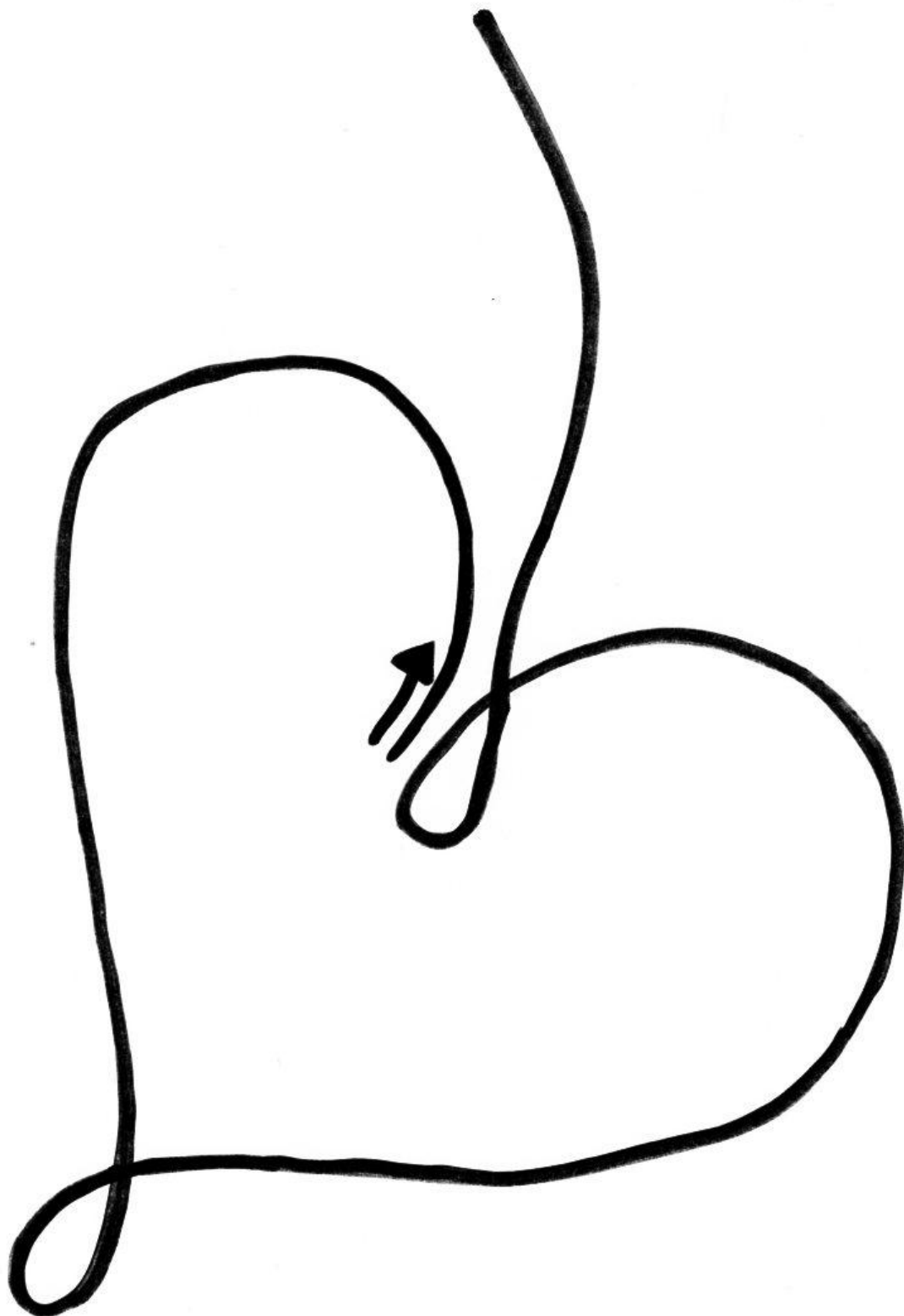
Reflexe

Povedlo: Grafomotorický list – obtahování lipového listu děti bavilo, bylo to pro ně jednodušší a obtáhly jej barevnými pastelkami několikrát za sebou.

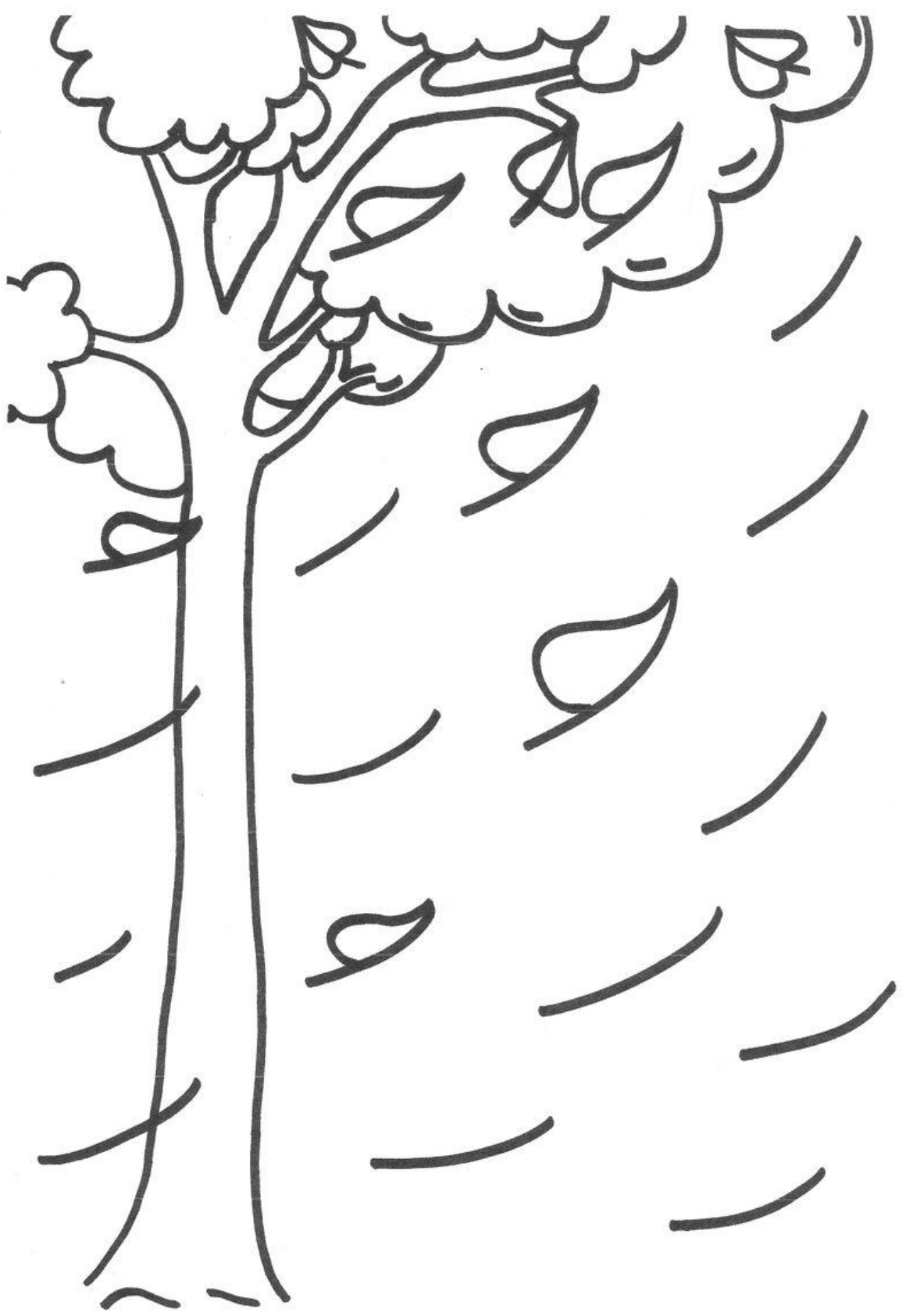
Nepovedlo: Dokreslování padajícího lipového listí z lípy bylo pro děti zdlouhavé a pracovní list si nechávaly na později, většinou jej pak dodělávaly až druhý den. Některé děti kreslily příliš rychle, aby byl úkol brzy hotový, na úkor pečlivosti.

Pracovní list 6 – Lipová alej na podzim

1.

2.

8.7 Pracovní list 7 – Valdická brána

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet představivost a myšlení.

Dítě bude znát pojmy a názvy věcí, které jej běžně obklopují.

Dítě se bude seznamovat s matematickými pojmy a jejich symbolikou – číslice, množství a jejich praktická aplikace – početní operace.

Metodický popis

Paní učitelka se s dětmi naučí písničku Odvedený, která patří mezi lidové písně Jičínska. Povídají si o tom, kdo byl dříve věžný na bráně, jaké měl povinnosti a co dělal – především, že každou hodinu troubil. Dnes má Jičín zvláštnost a to novodobého věžníka Jiřího Wildu, který se stal jako první v ČR členem Evropského cechu věžníků. Pan Wilda také provozuje nedaleko Valdické brány Rumcajsovu ševcovnu. Paní učitelka také dětem poví, jaká ručička na hodinách určuje, kolik hodin má brána odbít.

Představení pracovního listu – motivace

Kdo je věžný, už nyní všichni víme, v dřívějších dobách musel troubit na bráně každou hodinu. Dnes je o tuto práci ušetřen, protože zde pravidelně odbíjí hodinové zvony nad ochozem brány. Když je jedna hodina, odbijí jednou, když je třeba pět hodin, odbijí pětkrát atd. Podívej se na pracovní list, který máš před sebou, týká se právě hodin.

- V prvním úkolu si povíme dohromady, jaké typy hodin známe.

- Druhý úkol si zkusí každý sám. Zkus zapsat do obdélníku ke každým hodinám tolik čárek, kolikrát odbijí zvony na Valdické bráně. To znamená, když vidíš, že jsou na hodinách dvě hodiny, napíšeš dvě čárky. Nezapomeň, že tento počet určuje vždy menší ručička na hodinách.

Tip – děti se mohou s pomocí paní učitelky naučit básničku Jiřího Žáčka, kterou mají napsanou na pracovním listu.

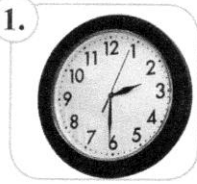
Reflexe

Povedlo: Motivační povídání o věžníkovi bylo pro děti novou informací a pracovní list byl pro ně zajímavý. Většina dětí bez problémů pochopila zadání úkolu a zapsaly správný počet čárek podle číslice na hodinách. Ukázky různých druhů hodin se dětem také líbily.

Nepovedlo: Paní učitelka básničku Hodiny od Jiřího Žáčka nevyužila. Pracovní list byl pro děti celkem snadný a bylo by možná vhodné do něj vymyslet ještě nějaký jiný úkol, aby děti nebyly tak rychle hotové a více nad listem přemýšlely.

Pracovní list 7 – Valdická brána

1.

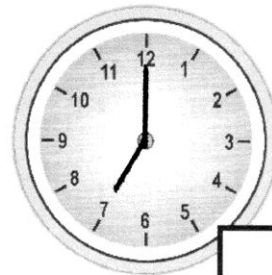
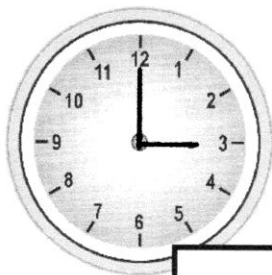
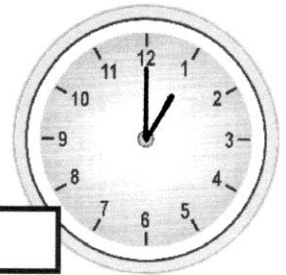
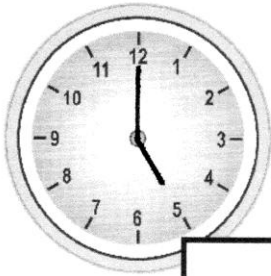
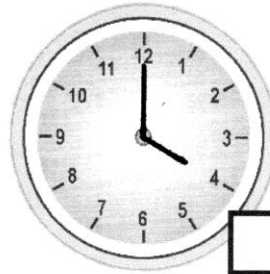
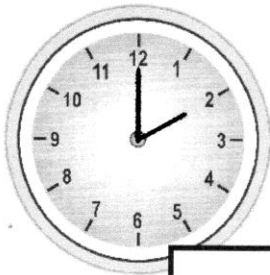
HODINY

HODINY NÁM ZAS A ZAS
ODMĚRUJÍ PŘESNÝ ČAS.
DÍVÁM SE, CO DĚLAJÍ,
BIJÍ SI A TIKAJÍ.
RÁDA MÁM, KDYŽ NAHLAS BIJÍ,
DOUFÁM, ŽE SE NEROZBIJÍ.

(Jiří Žáček)

2.

8.8 Pracovní list 8 – Cesta k pokladu pod hradem Veliš

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet představivost a orientaci.

Dítě si bude procvičovat jemnou motoriku.

Dítě si bude vytvářet elementární povědomí o širším kulturním a přírodním prostředí.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi vypráví o pověsti, která se váže k hradu Veliš a poté vysvětlí dětem dva dané úkoly. Děti hledají cestu bludištěm a ke ztracenému klíči pomocí barevné pastelky. Obrázek si poté můžou vybarvit dle svých představ a fantazie.

Představení pracovního listu – motivace

Pod hradem Veliš, jak víš, bývalo tajné sklepení. Objevil jej rytíř Trčka a ukryl tam získaný královův poklad, který sebral pro krásnou paní z hradu Veliš. Už ale zapomněl, v jakém místě jej nechal.

- Tvým prvním úkolem je pomoci rytíři vymotat se ze sklepního bludiště a najít poklad.

Pozor ale na ohnivého psa, který dodnes poklad hlídá.

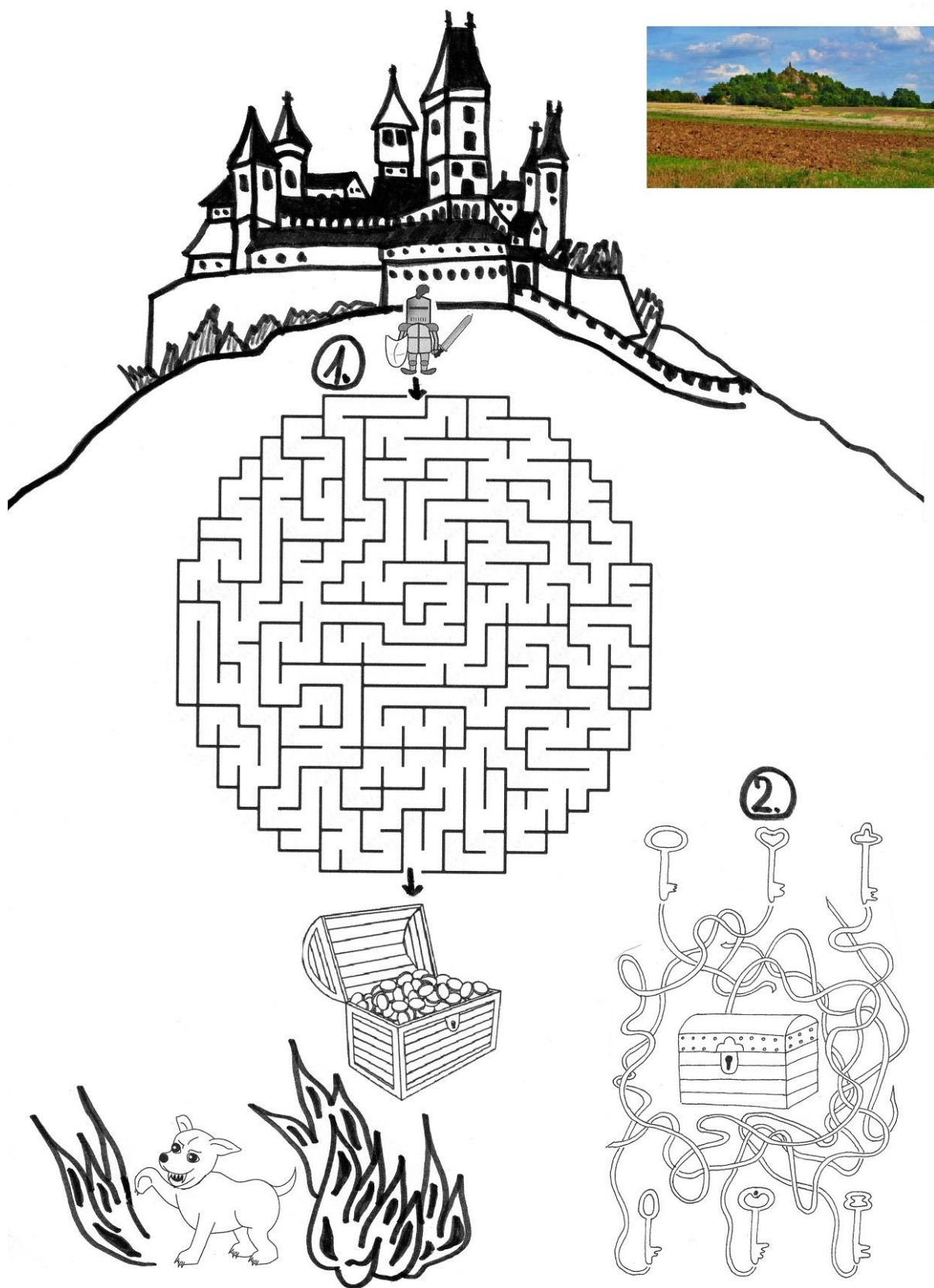
- Druhým úkolem je najít k truhlici s pokladem ten správný klíč, protože rytíř Trčka si už dávno nepamatuje, jak klíč vypadal. Poté si můžeš obrázek vybarvit.

Reflexe

Povedlo: Pověst, která se váže k hradu Veliš, se dětem velice líbila. Předškolní děti poté zvládly oba úkoly rychle a bez problémů. Po dokončení pracovního listu si děti s paní učitelkou příběh ještě znova zopakovaly pomocí obrázků, které měl každý před sebou na svém pracovním listu.

Nepovedlo: Děti již moc nebavilo vybarvování obrázků. Spíše tuto činnost dělaly rychle, aby byly brzy hotové.

Pracovní list 8 – Cesta k pokladu pod hradem Veliš

8.9 Pracovní list 9 – Vrch Zebín a čerti

Záměr a cíl

Dítě si bude osvojovat některé poznatky a dovednosti, které předcházejí počítání.

Dítě si bude procvičovat jemnou motoriku – práce s pastelkami.

Dítě bude rozvíjet komunikativní schopnosti a vytvářet si elementární povědomí o širším kulturním a přírodním prostředí - události spojené s Jičínem.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi povídá o pověsti, která vypráví o vzniku Zebínu. Děti si mohou zkusit pověst zahrát, převyprávět děj nebo nakreslit. Tento příběh není jediný, který se týká Zebína a čertů. Podobně vypráví i pan Boháč ve své knize Polopohádek od Zebína, které učitelka může následně přečíst nebo si příběhy rozvrhnout do dvou dnů. S dětmi si před čtením nové pohádky připomene pověst o Zebínu. Učitelka nechává mluvit děti. Poté dostanou pracovní list, kde mají za úkol počítat čerty. Napiší do tabulky tečkami nebo přímo číslicemi, kolik čertů má rovné rohy, zakroucené rohy, kolik čertů se usmívá a mračí, kolik čertů má proužkované nebo tečkované triko. Najdou bezrohé čerty a rohy dokreslí. Poté všechny čerty vybarví, vystříhají a vytvoří z nich věneček.

Viz Příloha E – Příběh z knihy Polopohádky od Zebína

Představení pracovního listu – motivace

Co mají příběhy společného? Zebín a čerty. Kdo ví, zda to tak bylo jen v minulosti nebo se i teď kolem Zebína pohybují čerti. Raději si zopakujeme, jak čert vypadá a podle jakých znaků ho můžeme poznat. Podívej se na pracovní list a napiš do tabulky tečkami nebo číslicemi, kolik čertů má rovné rohy, kolik má zakroucené rohy, kolik čertů se usmívá a kolik se jich mračí, kolik čertů má proužkované a kolik tečkované triko. Najdi bezrohé čerty a rohy jim dokreslí. Poté můžeš všechny čerty vybarvit, vystříhat je po jednom a nalepit na kruh. Vznikne ti tak čertí věneček pro štěstí, aby ses čertů nebál.

Reflexe

Povedlo: Dětem se práce s pracovním listem líbila. Většinou uváděly, že je nejvíce baví vybarvování, pak vystřihování. Počítání a zapisování do tabulky zmiňovaly až na posledním místě.

Nepovedlo: Byly patrné rozdíly v trpělivosti dětí, především v poměrně detailním vymalování čertích hlaviček. I když tedy děti uváděly, že je nejvíce baví vybarvování, většina jich neměla velkou trpělivost a poslední hlavičky vybarvovaly už celkem rychle na úkor pečlivosti.

Pracovní list 9 – Vrch Zebín a čerti

Viz Příloha F – Podklad pro „čertí věneček“

8.10 Pracovní list 10 – Básnička o Rumcajsovi

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet paměť a pozornost, seznamovat se s kulturou – zájem o literaturu.

Dítě bude prohlubovat řečové a jazykové dovednosti.

Dítě bude procvičovat rytmus v říkadle a jemnou motoriku.

Metodický popis

Dáme dětem k dispozici knihy Václava Čtvrťka. Paní učitelka představí Václava Čtvrťka a jeho vztah k Jičínu. Poté se naučí básničku o Rumcajsovi, v které se zmiňuje jméno Václava Čtvrťka. Je tomu tak určeno právě proto, aby si děti spisovatele lépe zapamatovaly. Báseň učitelka nejdříve dětem přednese a vysvětlí neznámá slova (například slovo bambitka). Následuje opakování po jednom, později po dvou řádcích a to tak, že učitelka vždy určitý úsek řekne a děti jej společně zopakují. Poté mohou začít s hromadnou štafetou. Sednou si do kroužku a přeříkávají říkanku jeden po druhém za sebou po verších. Podávají si u toho míček „povídálek“. Všichni sledují, kdy na ně přijde řada a naučí se říkanku snadněji. Po štafetě si děti mohou zapamatovat báseň i pomocí připravené pantomimiky. Jednotlivé aktivity pro naučení říkadla je lepší rozložit na více dnů, aby byl efekt zapamatování co nejlepší. Po naučení básničky si děti zkusí na pracovní list nakreslit do rámečku svoji oblíbenou pohádkovou postavičku, kterou Václav Čtvrtek vymyslel. Na vyznačený řádek se pak mohou zkusit podepsat.

Viz Příloha G - Pantomimika

Představení pracovního listu – motivace

Poznáš, kdo je pán na fotce? Jmenuje se Václav Čtvrtek. Víte, kdo byl Václav Čtvrtek? Znáte jeho knížky? My si teď o něm něco řekneme a pak si zahrajeme s básničkou, v ní je ukryta jedna z pohádkových postaviček, které Václav Čtvrtek vymyslel. (V průběhu činností jsou pro děti k dispozici na ukázkou pohádkové knihy V. Čtvrťka.)

Reflexe

Povedlo: Pracovní list se dětem líbil a paní učitelka jej využila k tématu ve třídě „Březen, měsíc knihy“ (stejně jako následujících pět pracovních listů). Přínosná byla i fotografie Václava Čtvrťka, protože podobu spisovatele děti neznaly. Dále velice využily pohádkové knihy Václava Čtvrťka, které měly k dispozici ve třídě, a to především k inspiraci pro svoji kresbu oblíbené pohádkové postavičky.

Nepovedlo: Paní učitelka měla na pracovní list málo času, tak dětem básničku o Rumcajsovi jen párkrát přečetla a nezkoušely ji s pantomimikou.

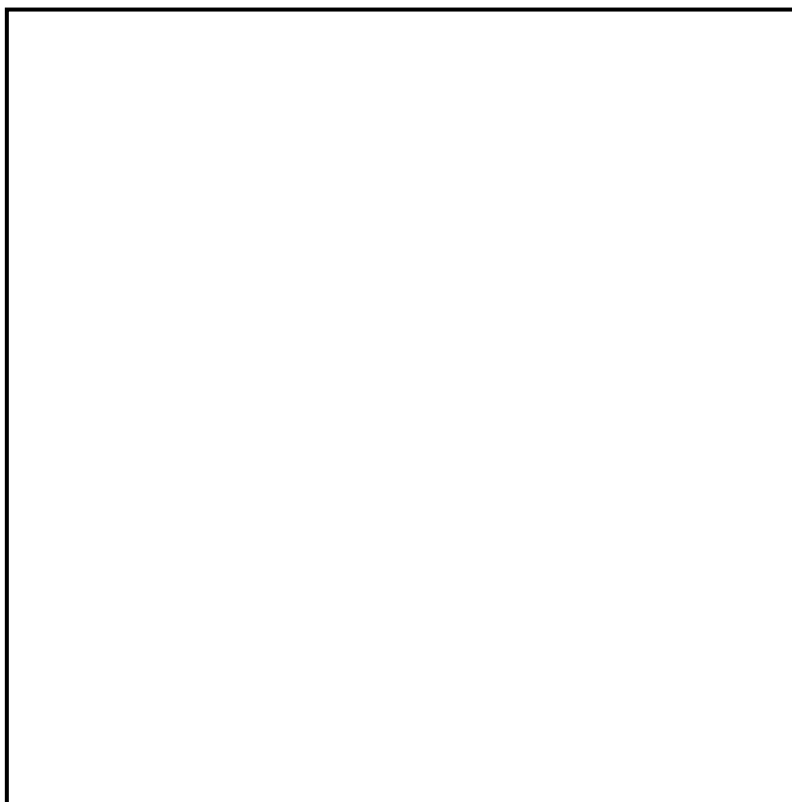
Pracovní list 10 – Básnička o Rumcajsovi

RUMCAJS

RUMCAJS BYL ŠVEC Z JIČÍNA,
TÍM POHÁDKA ZAČÍNÁ.
S DOBRÁKY BYL KAMARÁD,
PYŠNÉ PANSTVO NEMĚL RÁD.
VÁCLAV ČTVRTEK O NĚM PSAL,
ALE JAK TO BYLO DÁL?
Z JIČÍNA MUSEL ODEJÍT
A V LESE ŘÁHOLCI SE SKRÝT.
V JESKYNI JAKO LOUPEŽNÍK ŽIL,
SPOLEČNĚ S MANKOU A CIPÍSKEM BYL.
HODNÉ LIDI VŽDY OCHRAŇOVAL
A NA DAREBÁKY SI BAMBITKU BRAL.

VÁCLAV ČTVRTEK

OBLÍBENOU POHÁDKOVOU POSTAVIČKU NAKRESLIL (A):

8.11 Pracovní list 11 – Švec Rumcajs

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet představivost a fantazii, bude znát nové pojmy.

Dítě bude procvičovat jemnou motoriku a zručnost.

Dítě bude pracovat s nůžkami a zavazovat tkaničky na botě.

Metodický popis

Paní učitelka dětem přečte pohádku z knížky V. Čtvrťka – Rumcajs – Jak se švec Rumcajs stal loupežníkem. Poté si společně vypráví o tom, kdo je to švec a co dělá. Ukážou si obrázky švecovského kopyta a verpánku. Děti mohou společně s učitelkou navštívit místní Rumcajsovu švecovnu, která je inspirována díly V. Čtvrťka a R. Pilaře. Pracovní list, který je pro děti připraven je vhodné vytisknout na co nejtvrďší papír. Botu z pracovního listu děti vystříhnou. Vezmou si pastelky a vybarví ji. Poté potřebují individuální pomoc s prostřihováním šesti dírek v botě - ideálně by si botu mohly vzít domů, společně s rodiči vystříhnout dírký a navázat do boty jednu tkaničku. Druhý den ve školce si boty můžeme zkusit zavazovat a naučit se k tomu říkat praktické říkadlo: „Uděláme králíčkovu ouško, potom králíček obejde strom, šup do nory a utáhnout!“

Viz Příloha H – Fotografie švecovského kopyta a verpánku

Viz Příloha CH – Pohádka Jak se švec Rumcajs stal loupežníkem

Představení pracovního listu – motivace

„Sedí švec na verpánku, šije boty pro Marijánku.

Marijánka se raduje, že ty boty obuje.“

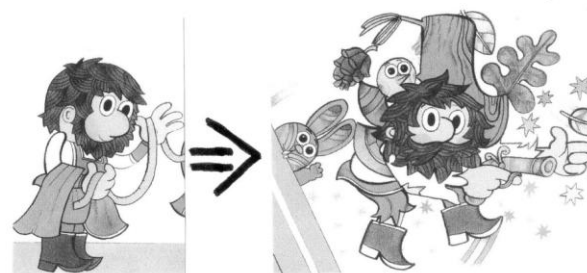
Děti kdo je to švec a verpánek? Rozumíte této básničce? A víte, že Rumcajs také kdysi býval švecem. Pojdme si společně přečíst, jak se stal Rumcajs loupežníkem (čtení pohádky). Následuje ukázka neznámých pojmů na obrázku a předložení pracovních listů. Zkus si nyní taky „ušít“ a ozdobit svoji první botu pomocí nůžek a pastelek. „Uděláme králíčkovu ouško, potom králíček obejde strom, šup do nory a utáhnout!“ Co tato věta asi znamená? Ukázka zavazování tkaničky spolu s říkadlem.

Reflexe

Povedlo: Pracovní list byl nápaditý. Je zde možnost využívat jej jako trvalou pomůcku pro výuku vázání tkaniček. Děti nejvíce bavilo vybarvování a vystřihování boty.

Nepovedlo: Složitější byly dírký v botě, které paní učitelka musela vystříhnout všem individuálně. Provlékání tkaničky pro děti také nebylo snadné a potřebovaly pomoc. Tkaničku zvládla uvázat samostatně pouze jedna dívka.

Pracovní list 11 – Švec Rumcajs

8.12 Pracovní list 12 – Cipísek se ztratil v lese Řáholci

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet jemnou motoriku a grafomotoriku.

Dítě bude uvažovat nad řešením úkolů.

Dítě bude procvičovat početní představy a názvy lesních zvířat.

Dítě bude rozvíjet fantazii a představivost.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi povídá o lese Řáholci, zda ví, kde tento les hledat a jestli se tam už někdo vypravil třeba s rodiči. Poté si děti vezmou pracovní list, pastelku a zkouší obtahovat cestičky, které vedou od Cipíska ke zvířátkům a Rumcajsovi s Mankou.

Tip – je lepší každou cestu obtáhnout jinou barvou pastelky.

Do čtverce nad Rumcajsem a Mankou dítě zapíše celkový počet lesních zvířátek, která na pracovním listu vidí. Společně s učitelkou si pak povídají o tom, jak se zvířátka jmenují, popřípadě si je ukážou v nějaké knížce. Po vyplnění pracovního listu si dítě může zvířátka vymalovat podle skutečnosti nebo podle své fantazie.

Představení pracovního listu – motivace

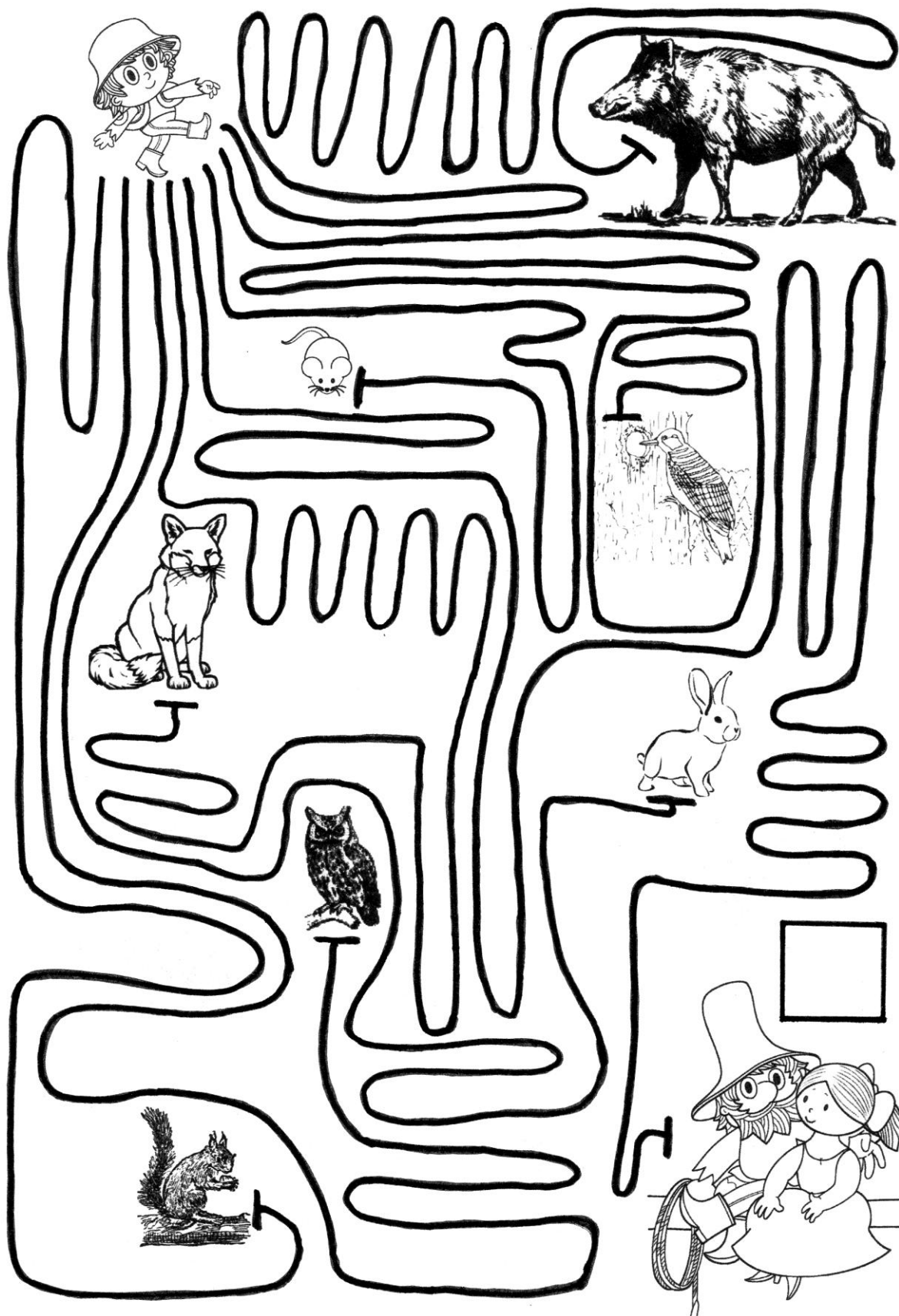
Představ si, co se stalo v lese Řáholci u Jičina. Cipísek les moc dobře zná a má tu i spoustu kamarádů mezi zvířátky. Nějak se ale na své procházce zakoukal a teď nemůže najít cestu zpět do jeskyně ke svému tatínkovi Rumcajsovi a mamince Mance. Zkusíš mu pomoci najít tu správnou cestičku domů? U Rumcajse a Manky je čtvereček, kam můžeš napsat počet zvířátek, které mohl Cipísek v Řáholci potkat.

Reflexe

Povedlo: Pracovní list se dětem líbil, po motivaci se s chutí pustily do práce a těšily se na výsledek.

Nepovedlo: Cestiček bylo na pracovním listu mnoho, a když je děti začaly obtahovat, ztrácely se v postupu. Nedokázaly tak samy dodržet přesnou linii cestičky. Paní učitelka se poté předškolním dětem věnovala individuálně a společně úkol zvládly. Nutností bylo i použití fix namísto pastelek, protože tah fixem byl více rozpoznatelný,

Pracovní list 12 – Cipísek se ztratil v lese Řáholci

8.13 Pracovní list 13 – Pohádky spisovatele Václava Čtvrtky

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet jemnou motoriku.

Dítě bude uvažovat nad řešením úkolů.

Dítě bude rozvíjet paměť a pozornost.

Dítě bude procvičovat řečové a jazykové dovednosti.

Dítě bude prohlížet a číst knížky - rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka.

Metodický popis

Paní učitelka dětem představí knihy pohádek spisovatele Václava Čtvrtky, děti si je budou moci prolistovat, „přečíst“ a podívat se na obrázky. Poté si společně popovídají o tom, zda nějaké knihy už znají a jestli ví, o čem jsou jejich příběhy. Učitelka dětem představí pracovní list s fotografií Václava Čtvrtky. Děti vezmou do ruky pastelky a hledají postavičky, které k sobě patří – nejlépe použijí na každé spojení jinou barvu pastelky. Když nebudou vědět, budou se moci podívat opět do knih pro potřebné informace.

Představení pracovního listu – motivace

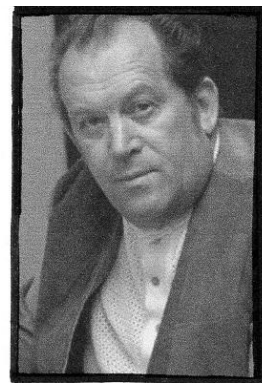
Kamarádi z pohádek se vydali na jičínské náměstí, ale protože byl zrovna prodejní trh, ztratili se a teď se nemohou najít. Pomůžeš jim objevit svého pravého kamaráda z knížky? Aby ses také v hledání neztratil, zkus použít na každé spojení jinou barvu pastelky. Až to vše zvládneš, můžeš si vymalovat Valdickou bránu, která je dominantou jičínského náměstí.

Reflexe

Povedlo: Pracovní list byl jednoduchý a předškolní děti jej zvládly bez problémů. Opět ve velké míře využívaly pohádkové knížky Václava Čtvrtky, které měly ve třídě k dispozici.

Nepovedlo: Bylo vidět, že některé pohádkové postavy děti neznaly tak dobře, a tak si je ještě před pracovním listem s paní učitelkou zopakovaly. Výhodou bylo, že se i během práce mohly samostatně podívat na obrázky například méně známého formana Šejtročka nebo Kuby a Stáziny atd. Poté již ve vyplnění pracovního listu nic nebránilo a děti jej měly celkem rychle hotový.

Pracovní list 13 – Pohádky spisovatele Václava Čtvrťky

8.14 Pracovní list 14 – Určování slabik u slov spojených s Jičínem

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet představivost, myšlení a jemnou motoriku – práce s nůžkami.

Dítě bude procvičovat poznatky a dovednosti, které předcházejí čtení a psaní.

Dítě si bude vytvářet elementární povědomí o širším kulturním a přírodním prostředí.

Dítě si bude opakovat probrané pojmy spojené s Jičínem.

Metodický popis

Paní učitelka dětem rozdá dva pracovní listy. Děti mají za úkol z každého pracovního listu vystříhnout čtyři kola. V prvním pracovním listu navíc kola rozstříhnou ještě na čtyři díly. Stříhají vždy podle přerušované čáry. Poté před sebe položí kola s čísly 1 - 4 (z druhého pracovního listu) a díly z prvního pracovního listu promíchají. Obrázek, který si vyberou, musí pojmenovat a poté vytleskat slabiky, které název obrázku obsahuje. Podle počtu slabik pak obrázek zařadí do správného kruhu 1 – 4 (slabiky).

Správné názvy obrázků (počet slabik):

1 – švec, klíč, sud, čert, 2 – Rumcajs, brána, Valdštejn, Čtvrtek, 3 – Cipísek, verpánek, Amálka, Šejtroček, 4 – pampeliška, Vochomůrka, Emanuel, koloběžka

Představení pracovního listu – motivace

Víte, že v dávných dobách, třeba když žil Albrecht z Valdštejna, o kterém jsme si vyprávěli, moc her pro děti nebylo. A tak si je zkoušely vyrábět doma. My si dnes také zkusíme vyrobit hru z papíru. Vysvětlíme dětem postup a hra je připravená. Nyní si před sebe vyskládej kolečka s čísly 1 – 4, rozstříhané díly s obrázky postaviček rozmíchej před sebou. Vždy se podívej na jeden obrázek a vzpomeň si na jeho název. Až na to přijdeš, vytleskej si název podle slabik a zjisti podle daného počtu, k jakému kolu s číslem patří. Děti si mohou jednotlivé obrázky vybarvit dle svých představ.

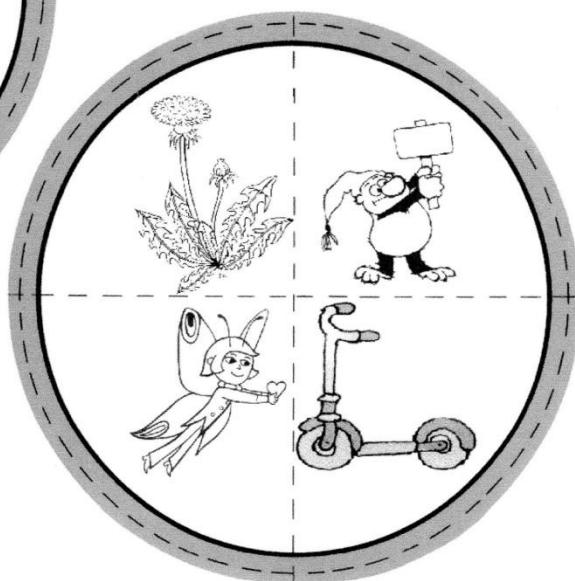
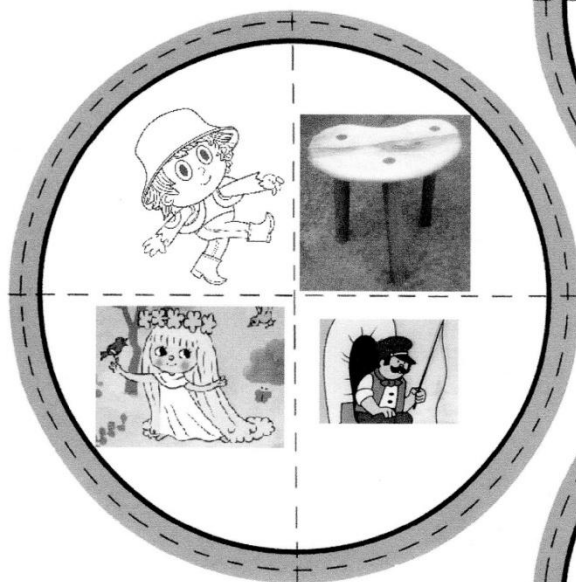
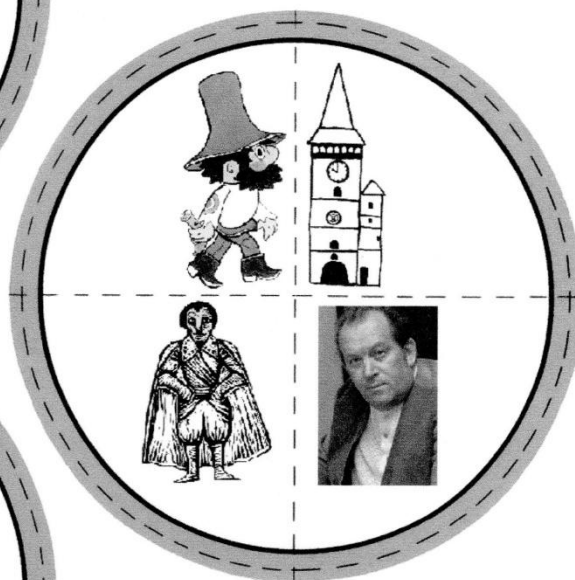
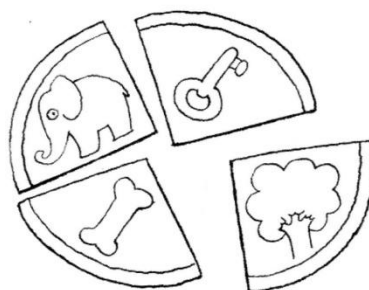
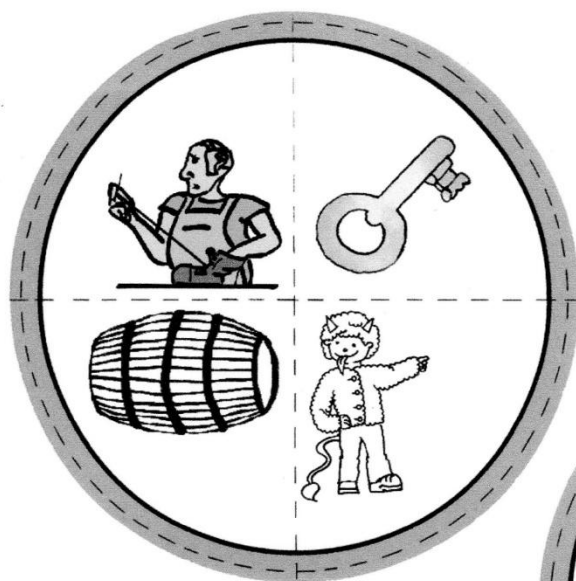
Reflexe

Povedlo: Tento pracovní list hodnotila paní učitelka jako jeden z nejzdařilejších. Lze jej využít i jako trvalé pomůcky pro mateřskou školu (zejména po laminaci). Nejdříve děti pracovní list stříhaly, poté si jej společně rozložily a pojmenovávaly obrázky, které list obsahuje. Následně již samostatně vytleskávaly obrázky po slabikách a skládaly je na příslušná kolečka podle počtu slabik. Později děti ještě vytvořily papírový obal na kartičky a mohly si tak svoji hru vzít domů, kde měly za úkol si ji s rodiči zahrát.

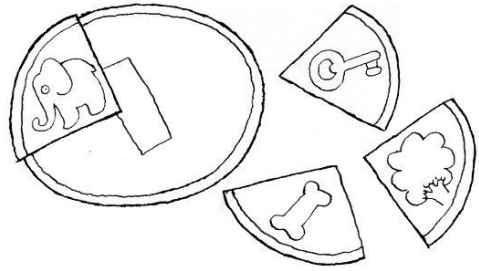
Nepovedlo: Papír byl celkem dost měkký. U této činnosti by bylo dobré použít tvrdší typ papíru a ještě lepší by bylo po stříhání jej laminovat a až poté s ním pracovat

Pracovní list 14 – Určování slabik u slov spojených s Jičínem

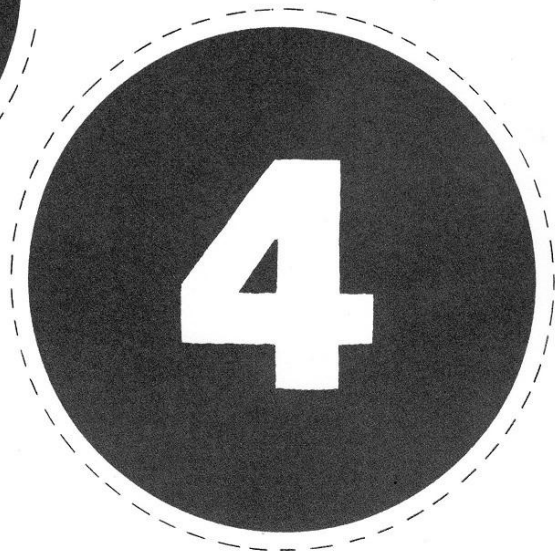
1.

2.

stříhat -----

8.15 Pracovní list 15 – Cipísek a cesta přes Jičín

Záměr a cíl

Dítě bude rozvíjet komunikativní schopnosti a paměť- pojmy spojené s Jičínem.

Dítě si bude opakovat probraná zajímavá místa v Jičíně.

Dítě bude umět pravolevou orientaci.

Dítě bude procvičovat jemnou motoriku.

Metodický popis

Paní učitelka si s dětmi zopakuje probraná zajímavá místa v Jičíně, která byla na předchozích pracovních listech. Děti mají možnost prohlédnout si předchozí pracovní listy a s nimi spojenou symboliku probraných míst v Jičíně a jeho okolí. Na tomto pracovním listu se nachází „mapa“ města Jičína. Děti dostanou pracovní list před sebe a učitelka dramatickým hlasem vede Cipískovu cestu městem. Děti poslouchají a do mapy zakreslují, kudy se Cipísek vydal. K dispozici mají před sebou pastelky.

Tip - později lze mapu využít při cestování městem nebo při stavění papírového modelu města Jičína. Tento model by mohl být v budoucnu završením projektu, kterému může tato metodická příručka předcházet. Děti si mohou namalovat náměstí na velký formát papíru a na něm může každý po dohodě s ostatními vymyslet svoji stavbu, která patří do města a jeho okolí. Někdo může vytvořit Valdštejskou bránu pomocí krabiček, jiný zase například kopec Zebín pomocí kamínků nebo jiných přírodnin, které našel s rodiči při výletě po Zebínu. Je evidentní, že můžeme do tvorby po rozvrhnutí jednotlivých staveb zahrnout i rodiče a celé završení velkého projektu může být tak výsledkem nejen dětí a učitelek, ale i rodičů. Věřím, že by se tento model města a výsledek projektu mohl vystavovat pak v mateřské škole na obdiv všem návštěvníkům.

Viz Příloha I - Představení pracovního listu – motivace - popis Cipískovy cesty

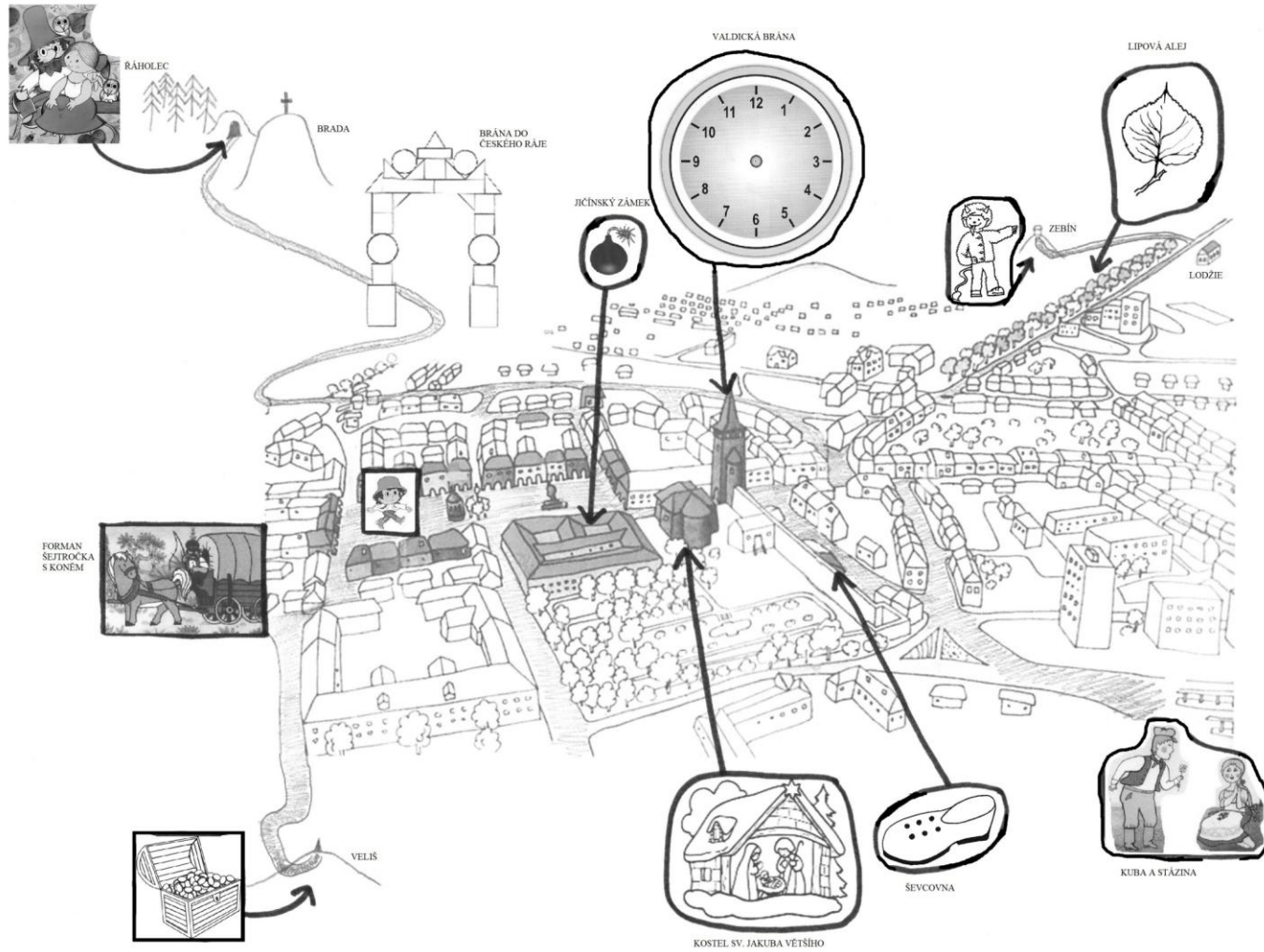
Viz Příloha J - Vzor vyplněného pracovního listu 15

Reflexe

Povedlo: Pracovní list byl pro všechny děti zábavný, protože jej paní učitelka představila jako „tajnou mapu“ a děti tím výborně motivovala.

Nepovedlo: Pracovní list byl poměrně komplikovaný, přestože jej dělali všichni společně. Děti byly vedené příloženými instrukcemi, ovšem bez individuální rady to nikdo nezvládl. Paní učitelka by doporučovala vytvořit k tomuto pracovnímu listu zvětšenou laminovanou kopii této mapy, aby bylo možné ji dětem při instrukci názorně ukazovat a společně tak zvládnout i trasu vyznačit.

Pracovní list 15 – Cipísek a cesta přes Jičín

9 Shrnutí

Nepracuji prozatím jako učitelka MŠ a tak byla metodická příručka prakticky ověřena v Mateřské škole J. Š. Kubína v Jičíně paní učitelkou Jitkou Štěřbovou. Paní učitelce jsem poskytla ke každému pracovnímu listu text z teoretické části bakalářské práce, který se daného listu týkal. Na reflektování pracovních listů měla třída dva měsíce času. S pracovními listy pracovaly předškolní děti vždy v době odpoledního odpočinku. Paní učitelka postupovala podle mých pokynů, přečetla si metodický popis, který je u každého pracovního listu, poté dětem list motivačně představila a děti se daly do plnění úkolů. Při práci s dětmi si paní učitelka psala poznámky, které ji k danému pracovnímu listu napadly. Reflexi mi poté poskytla a každý pracovní list se mnou rozebrala.

Reflexe je tedy vždy zvlášť uvedena u každého pracovního listu, je rozdělena na to, co se konkrétně povedlo nebo nepovedlo. Jak se dětem pracovalo, zda po představení listu a motivaci pochopily, co mají dělat, případně nápad ke zlepšení pracovního listu či práci s ním. Vyplněné pracovní listy od dětí z MŠ, které mi paní učitelka poskytla, jsou uvedeny v přílohách bakalářské práce. Uvedla jsem sem vždy minimálně dvě vyplněné verze jednoho typu pracovního listu.

Viz Přílohy K – Y: Vyplněné pracovní listy 1 - 15

Děti, které pracovní listy nyní vyplňovaly, byly v nevýhodě, protože je měly k dispozici v zimním období a ještě mimo třídní téma. Obecně lze doporučit, že by bylo lepší pracovat s těmito pracovními listy v jarním období a při tématu, který se těchto pracovních listů týká, tedy například „Jičín moje město“. Jarní období je vhodnější, protože mezi pracovními listy jsou i takové, které se týkají například lipové aleje, kam by se děti měly jít podívat před vyplňováním pracovního listu. Bylo by tedy lepší s dětmi jít ven a zmíněná místa v Jičíně vidět na vlastní oči. Děti by si pak určitě s pomocí situačního a prožitkového učení zapamatovaly více informací a pracovní listy tak dávaly větší smysl.

Nejdříve jsem si nebyla jistá, zda je dobré dávat na ověření pracovní listy jiné osobě a neověřovat je sama, jak by tomu bylo, kdybych byla již v praxi. Posléze si ale myslím, že je to i lepší varianta, protože pracovní listy ověřila paní učitelka, které je viděla poprvé v životě. Mám tak reflexi na práci s metodickou příručkou od jiného člověka a tedy tuším, jak by mohla do budoucna sloužit příručka veřejnosti, která by pracovní listy viděla také poprvé.

10 Závěr

Myslím si, že cíl bakalářské práce se mi podařilo naplnit, protože jsem vytvořila metodickou příručku pro učitele a učitelky mateřských škol. Pedagogové nyní mohou Jičín představit dětem nejen teoreticky, ale i prakticky. Dle reflexe jsou některé pracovní listy pro děti velmi zajímavé, jiné trochu méně zajímavé, ale lze je určitě upravit a pozměnit.

Praktické využití bakalářské práce je tedy vyzkoušeno a další rozšíření by bylo také možné. Mohly by se představit jiná zajímavá místa v Jičíně a s nimi následně i vytvořit větší množství pracovních listů. Metodická příručka by se tedy dala ještě určitě rozšířit.

Jak jsem již zmiňovala v teoretické části bakalářské práce, metodická příručka by mohla sloužit jako základ pro projekt o Jičíně. Mateřská škola by mohla v budoucnu zrealizovat miniaturu města Jičina očima dětí. Nebyl by to pouze model města, ale byla by to „stavba“ zaplněná zážitky, které si děti odnesly z návštěvy města a z práce s uvedenými pracovními listy. Jako příklad mohu uvést třeba to, že by postavily Valdickou bránu a nahoru do ochozu by umístily věžníka, o kterém si vyprávěly při práci s pracovním listem 7. Nebo k domu, kde vyrůstal Václav Čtvrtek, by mohly děti přikreslit všechny jeho pohádkové postavičky, o kterých si vyprávěly v pracovních listech 10 – 15. A tak by se dalo pokračovat dál a dál. Myslím si, že metodická příručka by mohla najít široké uplatnění.

Budu velmi ráda, když se má bakalářská práce stane nejen teoretickým, ale i praktickým pomocníkem pro učitele nebo učitelky mateřských ale třeba i základních škol. Dále by mohla být vhodná i pro rodiče nebo prarodiče a sloužit tak k obohacení programu při zkoumání a procházení městem Jičínem.

11 Použité zdroje

- ALMON, J. W. (2016). *Contemporary early childhood education*. United States of America: Sage Publications. ISBN 9781483340357.
- ANDREJS, J. (1972). *Lidové písně z východočeského kraje a podkrkonošské koledy*. Praha: Panton. (ISBN neuvedeno.)
- BÍLEK, K. (1996). Císařská návštěva. *Jičín, Brána do Českého ráje, Země koruny české*, s. 16 – 17. ISSN 1210-9665.
- BÍLKOVÁ, E. (2002). *Okolo Řáholce*. Jičín: Městská knihovna. ISBN 80-238-9204-5.
- FRANCEK, J. (2010). *Dějiny Jičína*. Praha: Rybka Publishers. ISBN 978-80-87067-81-9.
- FRANCEK, J. (2004). *Jičín*. Praha a Litomyšl: Paseka. ISBN 80-7185-682-7.
- GARDOŠOVÁ, J , DUJKOVÁ, L. a kol. (2003). *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-815-5.
- HÁJEK, P. (2015). *Čertova kuchyně*. Brno: Host-vydavatelství. ISBN 978-80-7491-589-5.
- KOMENSKÝ, J. A. (1884). *Informatorium školy mateřské*. Praha: Fr. A. Urbánek. (ISBN neuvedeno.)
- KOŤÁTKOVÁ, S. (2008). *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1568-1.
- KOVALIKOVÁ, S. (1995). *Integrovaná tematická výuka*. Kroměříž: Spirála. ISBN 80-901873-1-5.
- KOVÁŘOVÁ, I. (2016). *Představení muzikálu Eliška Kateřina Smiřická v Masarykově divadle* [online]. jicinsky.denik.cz [cit. 2016-08-28]. Dostupné na: http://jicinsky.denik.cz/kultura_region/predstaveni-muzikalu-eliska-katerina-smiricka-v-masarykove-divadle-20160517.html
- KŘOVÁČKOVÁ, B. , SKUTIL, M. a kol. (2014). *Pedagogický a psychologický slovník*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-513-4.
- MANĚNOVÁ, M. (2014). *Pracovní listy v mateřské škole a na 1. stupni základní školy*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-499-1.
- OPRAVILOVÁ, E. , GEBHARTOVÁ, E. (2003). *Rok v mateřské škole*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-847-3.

- PODOBSKÝ, P. (2016). *Eliška Kateřina Smiřická - muzikál ZUŠ Jičín, kamerový záznam z vystoupení v Masarykově divadle* [online]. youtube.com [cit. 2016-09-04]. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=t4yqNUt3YrU>
- PRŮCHA, J. , WALTEROVÁ, E. , MAREŠ, J. (2003). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.
- SLAVÍKOVÁ, V. , SLAVÍK, J. a ELIÁŠOVÁ, S. (2015). *Dívej se, tvoř a povídej!*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0876-1.
- SMOLÍKOVÁ, K. (A), OPRAVILOVÁ, E. a kol. (2006). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Tauris. ISBN 80-87000-00-5.
- SMOLÍKOVÁ, K. (B), KUPCOVÁ, M. a kol. (2006). *Praktický průvodce třídním vzdělávacím programem mateřské školy*. Praha: Tauris. ISBN 80-87000-04-8.
- SOCHOR, M. (2010). *Lípa srdčitá* [online]. botanika.borec.cz [cit. 2016-11-03]. Dostupné na: http://botanika.borec.cz/lipa_srdcita.php
- SVOBODOVÁ, E. , ŠMELOVÁ, E. a kol. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-774-9.
- ÚLEHLA, V. (2006). *Jičín na konci 19. století*. Jičín: Tom Tour s.r.o.. ISBN 80-239-8171-4.
- VÁCLAVÍK, V. (2007). *Otevřené vyučování* [online]. otevrene-vyucovani.cz [cit. 2016-08-21]. Dostupné na: <http://www.otevrene-vyucovani.cz/ov/>
- VESELÝ, J. (1996). Pohádkový Jičín. *Jičín, Brána do Českého ráje, Země koruny české*, s. 16 – 17. ISSN 1210-9665.
- ZORMANOVÁ, L. (2012). *Výukové metody v pedagogice*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4100-0.

Použité zdroje obrázků do pracovních listů:

- některé obrázky byly použity z volně dostupných zdrojů

1. pracovní list

MBreuer. (rok neuveden). *Dovolená v Českém ráji* [online]. cesky-raj.net [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.net/>

MBreuer. (rok neuveden). *Drábské světničky* [online]. cesky-raj.net [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: http://www.cesky-raj.net/index.php?option=com_k2&view=item&id=7:drabske-svetnicky&Itemid=201

MBreuer. (rok neuveden). *Hrad Valdštejn* [online]. cesky-raj.net [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: http://www.cesky-raj.net/index.php?option=com_k2&view=item&id=11:hrad-valdstejn&Itemid=201

MBreuer. (rok neuveden). *Hrad Valečov* [online]. cesky-raj.net [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: http://www.cesky-raj.net/index.php?option=com_k2&view=item&id=14:hrad-valecov&Itemid=201

MBreuer. (rok neuveden). *Český ráj - poloha* [online]. cesky-raj.net [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: http://www.cesky-raj.net/index.php?option=com_content&view=article&id=8&Itemid=200

2. pracovní list

VYDRA, J. (2014). *Krajinoleporelo krajobraz*. Jičín: česko-polský projekt „Valdštejn rozvíjí česko-polskou kulturu“. (ISBN neuvedeno).

TŘÍSKO, J. (2009). *Jičínský zámek* [online]. jicin.org [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.jicin.org/cs/historie/jicinsky-zamek.html>

3. pracovní list

imprimis, s. r. o. (2015). *Ovečka* [online]. detskestranky.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.detskestranky.cz/ovecka/>

Fanblog, Gábi. (rok neuveden). *Betlém* [online]. pleteniahackovani.blog.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://pleteniahackovani.blog.cz/galerie/sablony-obrazky-omalovanky/obrazek/71341449>

Město Jičín. (rok neuveden). *Kostel sv. Jakuba Většího, Jičín* [online]. jicin.org [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.jicin.org/dr-cs/4965-kostel-sv-jakuba-vetsiho-jicin.html>

4. pracovní listopad

VYDRA, J. (2014). *Krajinoleporelo krajobraz*. Jičín: česko-polský projekt „Valdštejn rozvíjí česko-polskou kulturu“. (ISBN neuvedeno).

PALOCH, D. (rok neuveden). *Valdštejnovo náměstí, Jičín* [online]. albrechtzvaldstejna.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na:

<http://www.albrechtzvaldstejna.cz/dr-cs/846-valdstejnovo-namesti-jicin.html>

TŘÍSKO, J. (2009). *Jičínský zámek* [online]. jicin.org [cit. 2017-03-27]. Dostupné na:

<http://www.jicin.org/cs/historie/jicinsky-zamek.html>

ŠPELDA, J. (rok neuveden). *Valdštejnská lodžie* [online]. albrechtzvaldstejna.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.albrechtzvaldstejna.cz/dr-cs/954-valdstejnska-lodzie.html>

FILCÍK, G. (2015/2016). Zloděj slepic. *Sešit předškoláka 2.*, s. 15. (ISSN neuvedeno).

5. pracovní list

GRIFART spol. s r. o. (2015). *Lípa srdčitá* [online]. stromovani.cz [cit. 2017-03-27].

Dostupné na: <https://stromovani.cz/skritci/tylinka>

BOHDAL, J. (2010). *Páchník* [online]. naturfoto.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na:

<http://www.naturfoto.cz/pachnik-fotografie-14860.html>

6. pracovní list

redakce. (2014). *Podzim* [online]. predskolaci.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na:

<http://www.predskolaci.cz/podzim/722#more-722>

7. pracovní list

NOVÁKOVÁ, Z. , JULÍNKOVÁ, E. (2015). *Prvouka 1*. Brno: Nová škola – DUHA s.r.o.. ISBN 978-80-87591-02-4.

8. pracovní list

MÁLKOVÁ, M. (2010). *Kaštanek hledá cestu* [online]. detskestranky.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.detskestranky.cz/kastanek-hleda-cestu/>

MZ. (2012). *Klíč k pokladu* [online]. detskestranky.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na:

<http://www.detskestranky.cz/klic-k-pokladu/>

Nadační fond Modrý hroch. (2017). *Úrazy v batolecím věku*. [online]. bezurazu.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.bezurazu.cz/prevence-detskych-urazu/co-je-to-uraz/urazy-v-batolecim-veku>

PRÝMEK, L. , RUNČÍK, J. (1999). *Hrad Veliš*. [online]. interregion.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: http://www.interregion.cz/turistika/hrady_zamky/velis/velis_hrad.htm

9. pracovní list

autor neuveden. (2014). *Čerti v pekle*. [online]. vytvarna-vychova.cz [cit. 2017-03-27].

Dostupné na: <http://vytvarna-vychova.cz/wp-content/uploads/2016/01/certi-v-pekle-1.jpg>

Sdružení Český ráj. (rok neuveden). *Vrch Zebín*. [online]. cesky-raj.info [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.cesky-raj.info/dr-cs/4238-vrch-zebin.html>

BOHÁČ, Z. (2011). *Polopohádky od Zebína*. Liberec: Bor. ISBN 978-80-86807-74-4.

10. pracovní list

Tiscali Media, a.s. (rok neuveden). *Václav Čtvrtek*. [online]. osobnosti.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.spisovatele.cz/vaclav-ctvrtek>

11. pracovní list

slune_cz. (2013). *Jak naučit dítě zavázat si tkaničky*. [online]. modrykonik.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: https://www.modrykonik.cz/blog/slune_cz/article/jak-naucit-dite-zavazat-si-tkanicky-vek-5koyln/

autor neuveden. (2017). *Švec*. [online]. kominacek.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.kominacek.cz/texty-pisni/svec.htm>

ZAJÍC, J. (2012). *Truhlařina*. [online]. jiri-zajic.jiri-zajic.eu [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://jiri-zajic.jiri-zajic.eu/index.php/truhlarina>

Miltika. (2015). *Dřevěná obuvnická kopyta a vybavení staré obuvnické dílny na prodej*. [online]. miltikablog.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://miltikablog.cz/sevcovska-kopyta-vybaveni-stare-obuvnicke-dilny-prodam/>

ČTVRTEK, V. (1999). *Rumcajs*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00681-2.

12. pracovní list

autor neuveden. (2012). *Rumcajs, Manka, Cipísek omalovánky*. [online]. i-creative.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.i-creative.cz/2012/03/28/rumcajs-manka-cipisek-omalovanky/>

13. pracovní list

autor neuveden. (2012). *Rumcajs, Manka, Cipísek omalovánky*. [online]. i-creative.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.i-creative.cz/2012/03/28/rumcajs-manka-cipisek-omalovanky/>

autor neuveden. (rok neuveden). *Omalovánky Rumcajsova žena Manka k vytisknutí*. [online]. superomalovanky.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.superomalovanky.cz/omalovanky.php?id=546>

autor neuveden. (2012). *Křemílek a Vochomůrka omalovánky*. [online]. i-creative.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.i-creative.cz/2012/03/20/kremilek-a-vochomurka-omalovanky/>

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *Omalovánky O makové panence a motýlu Emanuelovi k vytisknutí online*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na:

<http://www.pohadkar.cz/pohadka/o-makove-panence-a-motylu-emanuelovi/omalovanky/>

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *O hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi - obrázky*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na:

<http://www.pohadkar.cz/pohadka/o-hajnem-robotkovi-a-jelenu-vetrickovi/obrazky/>

ČTVRTEK, V. (2004). *Vodník Čepeček*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-01372-X.

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *O Kubovi a Stázině*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.pohadkar.cz/pohadka/o-kubovi-a-stazine/>

DOWIS, A. (2016). *Dětem: Vila Amálka*. [online]. ceskadama.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: http://www.ceskadama.cz/product.php?id_product=2460

autor neuveden. (rok neuveden). *Amalka from 70s Czech Animation*. [online]. <http://aboutglamour.blogspot.cz> [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://aboutglamour.blogspot.cz/2014/05/amalka-from-70s-czech-animation.html>

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *Forman Šejtroček - obrázky*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.pohadkar.cz/postava/forman-sejtrocek/obrazky/>

Tiscali Media, a.s. (rok neuveden). *Václav Čtvrtek*. [online]. osobnosti.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.spisovatele.cz/vaclav-ctvrtek>

14. pracovní list

ČTVRTEK, V. (1999). *Rumcajs*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00681-2.

Tiscali Media, a.s. (rok neuveden). *Václav Čtvrtek*. [online]. osobnosti.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.spisovatele.cz/vaclav-ctvrtek>

VYDRA, J. (2014). *Krajinoleporelo krajobraz*. Jičín: česko-polský projekt „Valdštejn rozvíjí česko-polskou kulturu“. (ISBN neuvedeno).

ZAJÍC, J. (2012). *Truhlářina*. [online]. jiri-zajic.jiri-zajic.eu [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://jiri-zajic.jiri-zajic.eu/index.php/truhlarina>

autor neuveden. (2012). *Rumcajs, Manka, Cipisek omalovánky*. [online]. i-creative.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.i-creative.cz/2012/03/28/rumcajs-manka-cipisek-omalovanky/>

DOWIS, A. (2016). *Dětem: Vila Amálka*. [online]. ceskadama.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: http://www.ceskadama.cz/product.php?id_product=2460

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *Forman Šejtroček - obrázky*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.pohadkar.cz/postava/forman-sejtrocek/obrazky/>

autor neuveden. (2012). *Křemílek a Vochomůrka omalovánky*. [online]. i-creative.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.i-creative.cz/2012/03/20/kremilek-a-vochomurka-omalovanky/>

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *Omalovánky O makové panence a motýlu Emanuelovi k vytisknutí online*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.pohadkar.cz/pohadka/o-makove-panence-a-motylu-emanuelovi/omalovanky/>

FILCÍK, G. (2015/2016). Zloděj slepic. *Sešit předškoláka 1*. (ISSN neuvedeno).

15. pracovní list

HYLMAROVÁ, V. (2015). Město Jičín - mapa. *Turistický průvodce – Jičín a okolí*.

DRAHOŇOVSKÁ, I. (2014). Cipískova stezka. *Turistický průvodce*.

ČTVRTEK, V. (1999). *Rumcajs*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00681-2.

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *Forman Šejtroček - obrázky*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.pohadkar.cz/postava/forman-sejtrocek/obrazky/>

NOVÁKOVÁ, Z. , JULÍNKOVÁ, E. (2015). *Prvouka 1*. Brno: Nová škola – DUHA s.r.o.. ISBN 978-80-87591-02-4.

MOTIONS.CZ. (rok neuveden). *O Kubovi a Stázině*. [online]. pohadkar.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <http://www.pohadkar.cz/pohadka/o-kubovi-a-stazine/>

GRIFART spol. s r. o. (2015). *Lípa srdčitá* [online]. stromovani.cz [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <https://stromovani.cz/skritci/tylinka>

Použitá literatura při praktické aplikaci pracovních listů v MŠ:

ČTVRTEK, V. (2016). *Maková panenka a motýl Emanuel*. Praha: Albatros. ISBN 978-80-00-04374-6.

ČTVRTEK, V. (2016). *O hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi*. Praha: Albatros. ISBN 978-80-00-04375-3.

ČTVRTEK, V. (2016). *Cipískova loupežnická knížka*. Praha: Albatros. ISBN 978-80-253-2835-4.

ČTVRTEK, V. (2004). *Vodník Čepeček*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-01372-X.

ČTVRTEK, V. (2003). *Říkání o víle Amálce*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-01140-9.

ČTVRTEK, V. (2001). *Pohádky z pařezové chaloupky Křemílka a Vochomůrky*. Praha: Albatros. ISBN 80-00-00894-7.

ČTVRTEK, V. (1982). *Cesty formana Šejtročka*. Praha: Albatros. (ISBN neuvedeno.)

ČTVRTEK, V. (1979). *Jak ševci zvedli vojnu pro červenou sukni*. Praha: Albatros. (ISBN neuvedeno.)

12 Seznam příloh

Příloha A – Myšlenková mapa

Příloha B – Píseň Znáám já jeden krásný zámek

Příloha C – Píseň Odvedený (Andrejs, 1972, s. 36-37)

Příloha D – Fotografie k pracovnímu listu 1

Příloha E – Příběh z knihy Polopohádky od Zebína k pracovnímu listu 9

Příloha F - Podklad pro „čertí věneček“ k pracovnímu listu 9

Příloha G – Pantomimika k naučení básničky k pracovnímu listu 10

Příloha H – Fotografie ševcovského kopyta a verpánku k pracovnímu listu 11

Příloha CH – Pohádka Jak se švec Rumcajs stal loupežníkem k pracovnímu listu 11

Příloha I – Popis Cipískovy cesty k pracovnímu listu 15

Příloha J – Vzor vyplněného pracovního listu 15

Příloha K – Vyplněné pracovní listy 1

Příloha L – Vyplněné pracovní listy 2

Příloha M – Vyplněné pracovní listy 3

Příloha N – Vyplněné pracovní listy 4

Příloha O – Vyplněné pracovní listy 5

Příloha P – Vyplněné pracovní listy 6

Příloha Q – Vyplněné pracovní listy 7

Příloha R – Vyplněné pracovní listy 8

Příloha S – Vyplněné pracovní listy 9

Příloha T – Vyplněné pracovní listy 10

Příloha U – Vyplněné pracovní listy 11

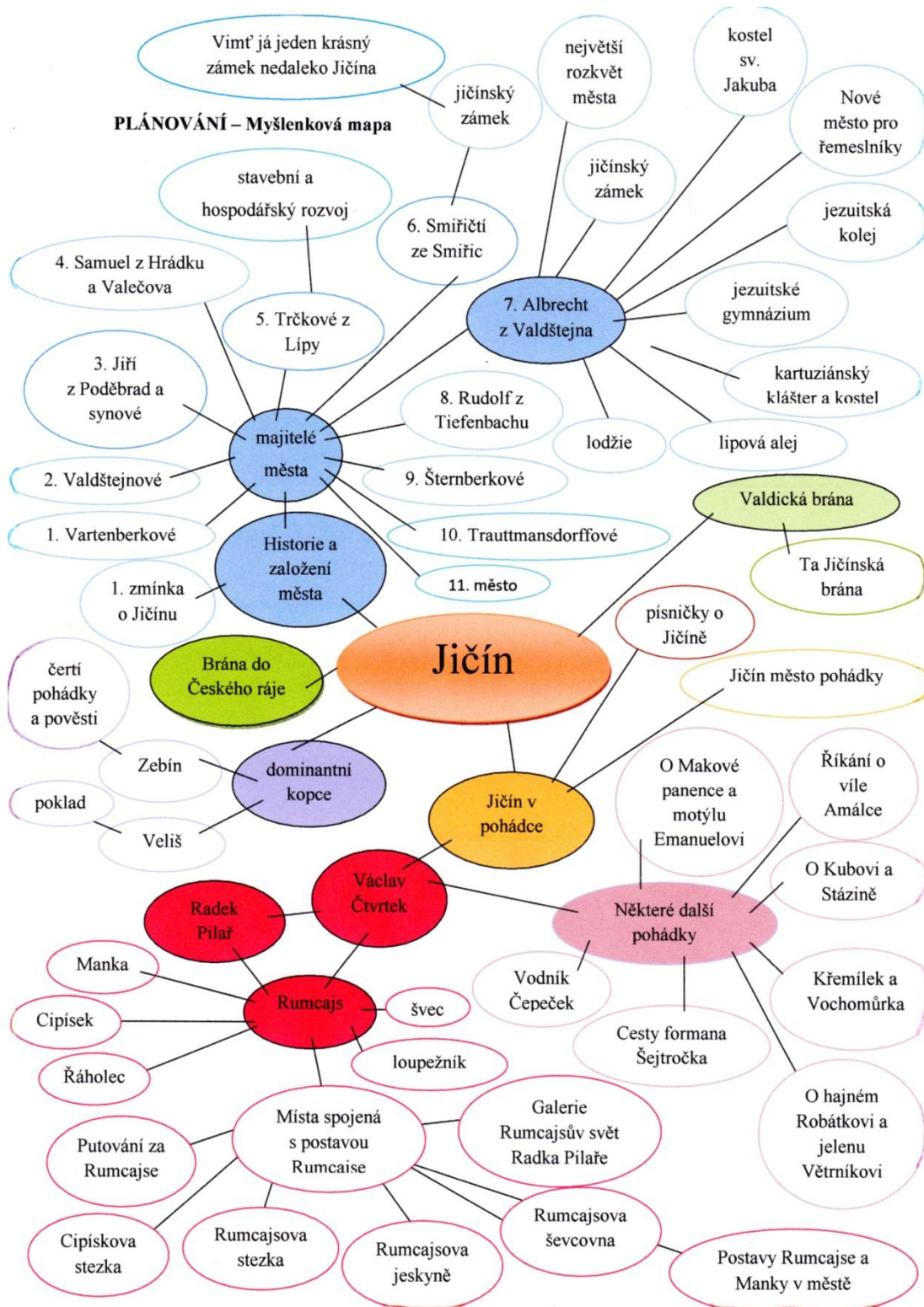
Příloha V – Vyplněné pracovní listy 12

Příloha W – Vyplněné pracovní listy 13

Příloha X – Vyplněné pracovní listy 14

Příloha Y – Vyplněné pracovní listy 15

Příloha A – Myšlenková mapa

Příloha B – Píseň Znáš já jeden krásný zámek

Znáš já jeden krásný zámek

Mírně rychle

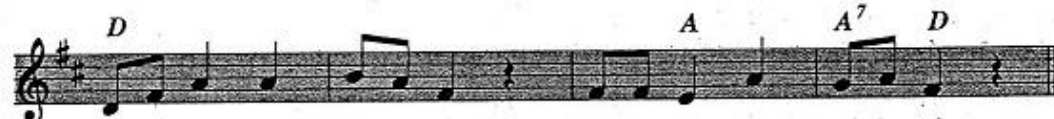
Lidová píseň z Čech

1. Znáš já je - den krá - sný zá - mek ne - da - le - ko Ji - cí - na;
a v tom zám - ku jest ov - čá - ček, má pře - krá - sný - ho sy - na.

A v tom zám - ku by - la pan - na, ta ov - čáč - ka mi - lo - va - la,

psa - la je - mu v taj - no - sti sr - dcem pl - ným mi - lo - sti.

2. Vstaň, ovčáčku, časně zrána,
dřív než bude svítati,
poženeme do háječku,
tam se budem vítati.

Pod dubem v zeleném háji
ptáčkové libě zpívají;
ty já ráda poslouchám,
jen když tě, ovčáčku, mám.

Příloha C – Píseň Odvedený (Andrejs, 1972, s. 36-37)

36

Odvedený (z Jičína)

Allegretto ♩ = 108

ZPĚV

PIANO

mf 1) Ta jičínská brána pěkně malo-va-ná, sto-jí tam má-mi-lá,

f

mf

mf je uplaka-ná, sto-jí tam má milá, je uplaka-ná.

- 2) Kdybych to byl věděl, že mně pošle psaní,
 { byl bych se nedal pod karmaríny. }
- 3) Na koně vyskočil, šátečkem zatočil,
 { "Adie, má milá!" Tak se s ní loučil. }
- 4) Až pomašírujem přes hory a doly,
 { tam budou bejvávat naše stodoly. }
- 5) Jetelík široký, travička zelená,
 { to bude vždy bejvat naše peřina. }

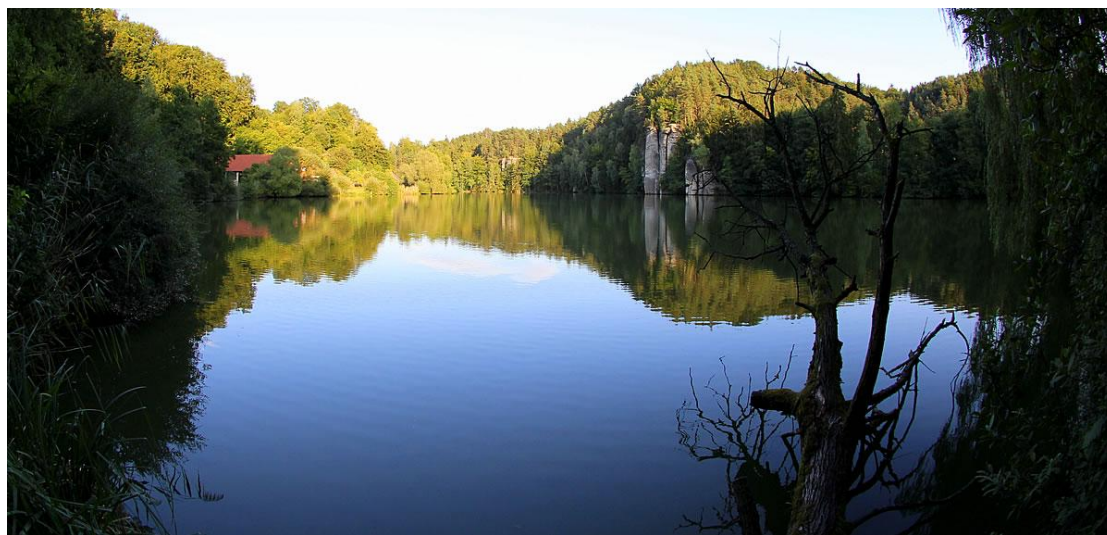
Příloha D – Fotografie k pracovnímu listu 1

Obr. 1 – Hruboskalsko

Obr. 2 – hrad Trosky

Obr. 3 – rybník Věžák

Obr. 4 – hrad Kost

Obr. 5 – Prachovské skály

Obr. 6 – Zámek Hrubá Skála

Obr. 7 – Drábské světničky 1

Obr. 8 – Drábské světničky 2

Obr. 9 – Drábské světničky 3

Obr. 10 – hrad Valsdštejn

Obr. 11 – hrad Valečov

Obr. 12 – Trojúhelník (Turnov - Mladá Boleslav – Jičín), v kterém se rozprostírá Český ráj

O krajánkovi a čertovi ze Zebína

ednoho dne kouknul purkmistr Kališ z okna radnice a na podloubí uviděl spoustu ženských, jak se hrnou k radnici. „A jejeje,“ povzdechl si, neboť tušil blížící se malér.

„Tak takhle by to nešlo, purkmistře,“ spustily ženské, jen k němu vtrhly jako velká voda. „Takové krásné bílé prádlo jsme šly máchat na cidlinské máchadlo, a podívej, co z něj máme,“ ukazovaly nevzhledné hadříky jako posypané saze-mi. „Nač máme policajty, když nehlídají, co tam kdo sype,“ durdily se všechny do jedné.

Od té doby museli policajti dohlížet na máchadla a brzy zjistili, že se tam děje něco nekalého. Pokaždé bylo všechno, jak by být mělo, průzračná voda spokojeně bublala a nikde ani smítka. Ale jen ženské začaly máchat prádlo, hned přišlo po vodě to nadělení se saze-mi. Na tohle už policajti nestačili, v tom byly čáry a kouzla.

Tou dobou putoval od Chlumce po cidlinských mlýnech krajánek, aby spravil, co se porouchalo na mlýnských kolech a stolicích. Tak došel až do Jičína k mlýnu pod hrází knížecího rybníku a už zdálky slyšel křik ženských.

„Ale, ale, sousedky,“ oslovil je krajánek uctivě, „o kom to tady zpíváte?“

„Tak se podívej, už je to tady zase. A to nám purkmistr slíbil, že to policajti budou hlídat.“ Vykřikovaly ženské a ukazovaly na vodu kolem máchadla, v níž byly saze.

„To jsou nějaké podivné saze,“ řekl krajánek. Nabral vodu a přičichl k ní. „Ta smrdí čertovinou,“ pomyslel si pro sebe, ale nahlas dodal: „Bude lepší, když budete chodit máchat k potoku Hádek.“

A bylo. Kdepak bylo, teprve bude! Jak si tak krajánek o té záhadě přemýšlel, málem minul Podhrázský mlýn.

„Kampak, kampak, krajánku?“ zastavil ho mlynář. „Jdeš, jako bys nás neviděl.“

„Ale to ty ženské,“ bránil se krajánek.

„Aha, zase saze,“ řekl mlynář. „Jenom pojd' dál, už na tebe čekáme, je tu spousta práce.“

Večer, právě seděli na zápraží, se mlynář k celé záležitosti vrátil, když krajánkovi položil otázku neotázku: „Asi ti vrtá hlavou, odkud se berou ty saze.“

„A nedělá to vodník?“ zeptal se krajánek.

„Ale kdepak. Ten k nám večer chodívá na rozhudu. Vida, támhle zrovna jde,“ ukázal mlynář k vodě. „A tváří se jako kakabus. Copak tě trápí, Habřino?“ oslovil hned vodníka.

„Zlobí mě ty saze,“ na to vodník Habřina. „Mám od knížete nařízeno starat se o vodu v Cidlině a v knížecím rybníku. A teď tohle. Vodníkovi by čert neměl škodit, to je proti všem úmluvám.“

„Tak vida, čert, že jsem si to nemyslel,“ prolétlo hlavou krajánkovi.

Když za chvíli vodník odešel, mlynář povzdechl: „Jen aby nebylo ještě hůř. Ale to snad nenastane.“

Jenže nastalo. Když bylo v Podhrázském mlýně vše tak, jak má být, a mlýn vesel klapal, vydal se krajánek k dalšímu

klapálku na Cidlině, jímž byl Bílý mlýn. Ještě ho ani neviděl, ale už odtamtud slyšel rozhněvaný hlas pekaře Kašky, s nímž se krajánek dobře znal.

„Podívej, mlynáři, co jsi mně poslal za mouku. Z té jsem měl péci posvícenský koláče!“ vykřikoval pekař a ukazoval mouku plnou sazí. „Tak si jdu pro jinou!“ doplnil Kaška.

„Ale, Kaško, přece si nemyslíš, že jsem ty saze nasypal do mouky já,“ bránil se mlynář.

„Poslyš, mlynáři, nestavil se u tebe někdo, koho neznáš?“ zeptal se krajánek zamyšleně.

„Snad ani ne, byli tady mleči z Kbelnice. A stavěl se tady nový porybný, nějaký Krates,“ odpověděl mlynář.

„To je ale divné jméno,“ pomyslel si krajánek a nahlas dodal: „A jak vypadal?“

„Jako každý porybný. Měl uniformu jako porybný, ale takovou zvláštní fajfku, to je pravda. Dlouho se tu nezdržel. Když slyšel, že mládek veze mouku pekaři Kaškovi, požádal, zda by se mohl svézt,“ lezlo z mlynáře.

„A kam jel?“ zajímal se krajánek a obrátil se na mládka.

„Nechal si zastavit pod Zebínem, že má řízení v Sedličkách. Když vystoupil, povídá: ‚Tady se ti rozvázaly pytle, já ti je zavážu.‘ Vtom se začal plašit kůň, tak jsem neměl čas se podívat. Než jsem jel dál, byly pytle určitě v pořádku, jenže to už tam porybný nebyl. Kam ale šel, to opravdu nevím,“ skončil svou řeč mládek.

„No přeci do Zebína!“ vyhrkl krajánek a hned bylo jasno.

„Aha, teď už to chápu,“ ťukl se do čela pekař. „Tak do té mouky ty saze dal...“

„Je to tak, Kaško, radši nejmenuj. Tyhle bytosti mají tenké uši a nemusí vědět, že o nich víme,“ zarazil pekaře krajánek. „Ale on určitě něco chystá, a musíme se mít na pozoru.“

Příští neděli bylo v Jičíně posvícení. Na náměstí bylo plno, stálo tam množství stánků, houpaček, kolotočů, střelnic a taky přišly davy lidí.

Ráno po snídani si chtěl purkmistr zapálit dýmku, ale ouha. Sotva zatáhl, vyprskl. „Tak z téhle dýmky už kouřit nebudu. Smrdí močkou. Než bych ji čistil, radši si koupím novou,“ pomyslel si a vyrazil na náměstí.

Přímo před radnicí byl stánek s dýmkami, jedna lepší než druhá. Purkmistr si je dlouho prohlížel, a najednou mu padla do oka dýmka, jakou ještě neviděl. Krásně vyřezaná, vykládaná perletí, stříbrem a zlatem. A byla větší než ostatní. „Ta by byla pro mě, pro purkmistra, jako dělaná,“ řekl si a zeptal se trhovce, zač je ten krásný kus na prodej.

„Tohle jsou dýmký a fajfky myslivecké, a my je prodáváme myslivcům. Ale dýmka, na kterou se ptáte, není na prodej. Je to dar od nás pro pana purkmistra,“ poznamenal trhovec v mysliveckém stejnokroji.

„Ale já jsem purkmistr,“ představil se purkmistr a ukázal trhovci na odznak svého úřadu.

„Tak to je jiná, pane purkmistře. Mám vám jako výraz naší úcty předat tuto dýmku a tento pytlík pravého hispánského tabáku,“ úlisně pronesl trhovec a uklonil se.

„No dobře, milostivě si tu dýmku vezmu,“ zabručel purkmistr, a ani nepoděkoval. Chtěl si ji hned nacpat tím hispánským tabákem a zapálit, jenže pak si řekl: „Ale ne, to nejde, tu dýmku musí vidět celé město.“ A šel na radniční balkon, aby si ho všichni všimli. Pokynul lidem a zapálil si. Bafl jednou, bafl podruhé a z dýmky se začal vinout dým. Postupně víc a víc, až bylo náměstí neprodyšně zahaleno. A už se odtamtud ozývalo kýchání, kuckání a smrkání, jak se všichni přítomní z toho nadělení rozslzeli. To už se ozývaly první

protesty a výhrůžky purkmistrovi. Nakonec se objevil sám kníže pán a že prý si to purkmistr odpyká, bůhví jestli zůstane ve svém úřadě, copak je vůbec možné takovým způsobem škodit městu?

„Já za to vůbec nemohu, milostpane,“ hned škemral purkmistr, „to ta prokletá dýmka,“ dodal ještě a ve vzteku dýmku hodil dolů na náměstí. Jen dopadla, zmizela, zůstal pouhý obláček dýmu. A s dýmku zmizel i dým z náměstí, ale už bylo pozdě. Posvícení bylo pokažené a všechno načichlé kouřem.

„Tak už toho bylo dost,“ oznámil krajánek podhrázskému mlynáři, „vyříd' vodníkovi, ať na mě večer počká. Já musím teď něco zařídit.“ Pak se sebral a odešel za ženskými, protože ty mu mohly být hodně nápomocné. Horší bude, jestli je nepřesvědčí, čemuž zpočátku vše nasvědčovalo. Kroutily se a vymlouvaly, až běda, ale nakonec je pro svůj záměr získal. „Hlavně všude vypravujte, že když už je s vodou všechno

v pořádku, budete zase máchat prádlo na cidlinském máchadle pod rybníkem,“ nabádal je důtklivě.

Večer měl krajánek dlouhou rozmluvu s vodníkem. Pak ještě dodal: „Důležité je, aby Krates nic nepoznal.“

Nazítří byl pátek, tedy den, kdy ženské chodívaly máchat prádlo. A bylo jako obvykle, přišly, máchaly a povídaly.

U přepadu rybníka do Cidliny postával Krates. Bafal ze své fajfky a sem tam z ní něco vyklepával za přepad. To se hned ve vodě objevily saze. Byl svou činností tak zaujatý, že nezpozoroval krajánka za sebou, ani vodníka za stavidlem. Vtom však krajánek přiskočil a šup s Kratesem do vody. To byl jeho konec, čerti ve vodě ztrácejí moc i sílu. Než se Krates nadál, omotal jej vodník poutacími pentlemi.

Ale co s ním? Vodník hned namítl:

„Ty, krajánku, já ale čerta v rybníku nechci. Čertovina není dobrá pro vodu, ani pro ryby, víš?“

„Vyndej ho na břeh, já si s ním už poradím,“ opáčil krajánek. Ale neporadil.

Co krajánek chystá, se nějak dozvěděl purkmistr. Proto poslal k rybníku dráby, aby Kratese chytili a zavřeli do šatlavvy. Jen se čert ocitl na hrázi, vyskočili z úkrytu, Kratese popadli, a byl zavřený v šatlavě na to tata.

Večer zalilo Jičín podivné dusno. „Něco přijde,“ mudrovali Jičínští a zavírali okna. A přišlo. Jak potom vypravoval věžný Šmotlacha, zrovna když šel troubit půlnoc, objevil se nad Kumburkem černý mrak. Zablesklo se a Kumburk se na chvíli objevil v oslepující záři. Další blesk sjel do Zebína a pak Jičín zahalila tma.

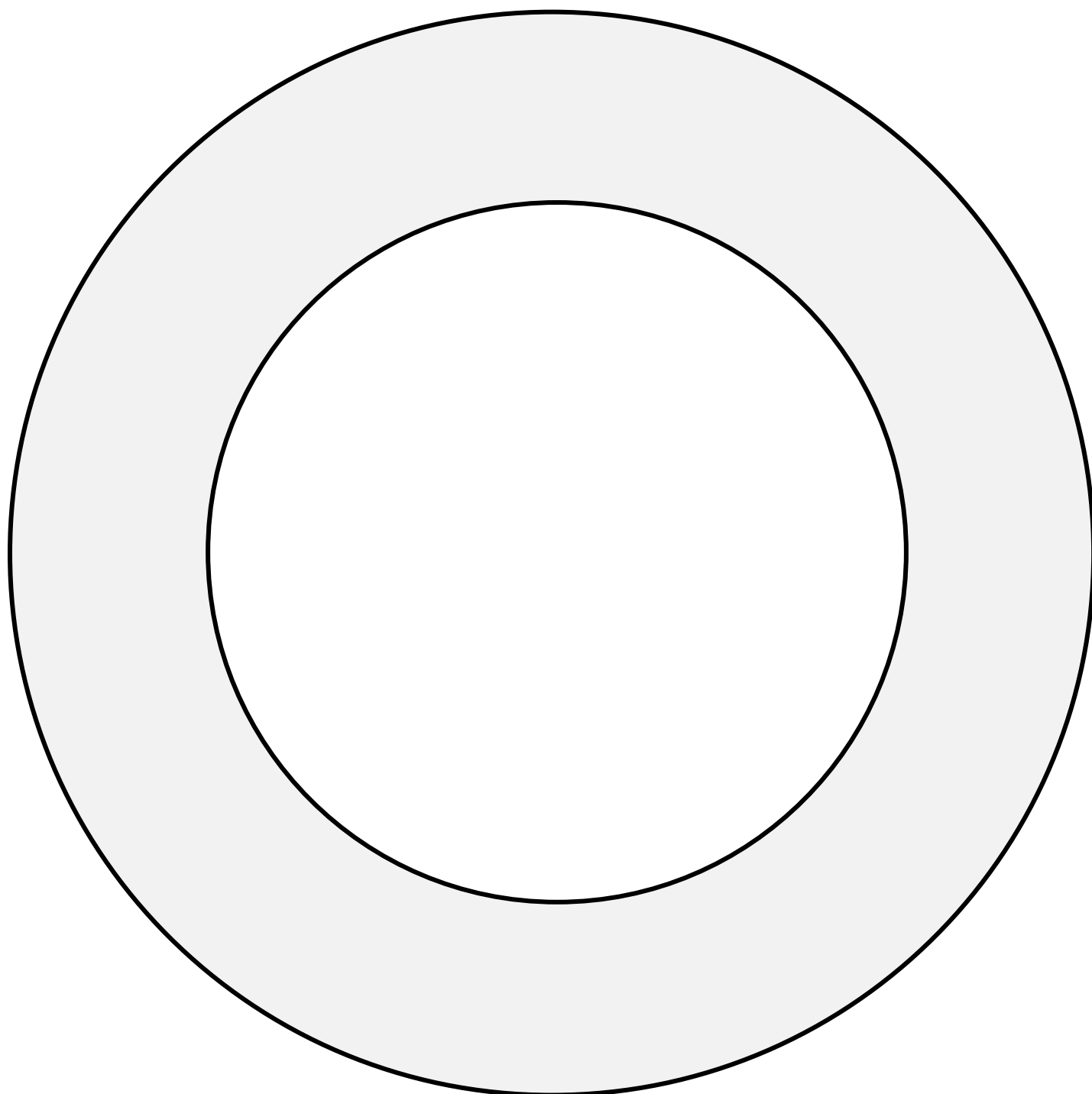
Té noci Krates zmizel. V záři blesků věžnému neušlo, jak od šatlavvy odjíždí kočár. Zajiskřilo se od kopyt koní, kočár se vznesl a zamířil k Zebínu. Tam zmizel.

„Toho Kratese nic pěkného nečeká, když si pro něj přijel sám pekelný kníže,“ poznamenal krajánek, který se už chystal na cestu. Ale než vyrazil k Chlumci, zašel ještě za purkmistrem, aby mu po krajánkovsku poradil. „Aby ti čerti ze Zebína už dál nemohli škodit, nechte na vršku postavit kapličku, to pomůže.“

A poradil dobře, od té doby už ze Zebína žádné nebezpečí nehrozilo.

Příloha F - Podklad pro „čertí věneček“ k pracovnímu listu 9 - vystřihni

Příloha G – Pantomimika k naučení básničky k pracovnímu listu 10

Rumcajs byl švec z Jičína, - naznačení vousů oběma rukama před bradou /1x metrum/
tleskání o hřbet ruky /3x rytmus/

tím pohádka začíná – nejprve pravou rukou „otvíráme náruč“ krouživým pohybem od těla směrem do mírného rozpažení, poté levou rukou /2x metrum/

S dobráky byl kamarád, - podáváme sami sobě ruce, jako když se lidé zdraví, nejdříve pravá nahoře, poté levá nahoře /2xmetrum/, poklepeme pravou rukou po levém rameni /3x rytmus/

pyšné panstvo neměl rád. - 1. takt dupneme, dáme ruce v bok a zvedneme pyšně hlavu /1x metrum/, 2. takt otáčíme hlavou zleva doprava „nenenene“ /4x rytmus/

Václav Čtvrtek o něm psal, 1. takt 2x tleskneme /2xmetrum/, 2. takt pravou rukou naznačujeme psaní vlnovek před sebou /4x rytmus/

ale jak to bylo dál? - dáváme ruce do stran od těla dlaněmi vzhůru, nejdříve levá, poté pravá ruka /2x takt/

Z Jičína musel odejít - 1. takt ruce dáme na tváře „údiv“ /1xtakt/, 2. takt ukazováčkem a prostředníčkem pravé ruky „řapeme“ po dlani levé ruky /3x rytmus/

a v lese Řáholci se skrýt. – ukazováčky ukazují před nás a naznačujeme rytmicky větve jehličnatého stromu „vlnky“ /6xrytmus/, na slovo skrýt si zakryjeme dlaněmi oči /1xrytmus/

V jeskyni jako loupežník žil, - přenášíme váhu z nohy na nohu a výrazně dupeme /4xmetrum/

společně s Mankou a Cipískem byl. – obejmeme sami sebe oběma rukama kolem ramen, rozpažíme a opět se obejmeme /2xtakt/

Hodné lidi vždy ochraňoval, - pohladíme si pravou rukou pravou tvář a levou rukou levou tvář /2xtakt/

a na darebáky si bambitku bral. – hrozíme pravým ukazováčkem /2xmetrum/, ukážeme před sebe levým ukazováčkem a pak pravým ukazováčkem (bambitka) /2xmetrum/

Příloha H – Fotografie ševcovského kopyta a verpánku k pracovnímu listu 11

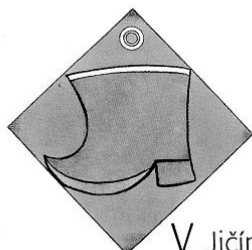

Obr. 1 – ševcovské kopyto

Obr. 2 – verpánek

Jak se
švec Rumcajs
stal
loupežníkem

V Jičíně, v krámku pod věží, dělal už devět let prtačinu švec Rumcajs. V řemesle se vyznal, a co udělal, bylo lidem pro radost.

Takovéhle bylo Rumcajsovo ševcovské vyznání:

„Dobrá bota, to je grunt spravedlivýho světa. Nesmí být těsná, aby si v ní ani malíček nepřipadal jako přiskřípnutá dušička, ale taky zas ne moc veliká, aby si v ní ten malíček nepřipadal ztracený.“

Na kopýtku a malým kladívkem podrážel střevicečky panenkám, pro paní a mužské měl kopyta vzrostlejší a kladivo těžší. Ale když potřeboval podrazit boty jičínský starosta Humpál, vzal si švec Rumcajs dílo vždycky rovnou do kovárny.

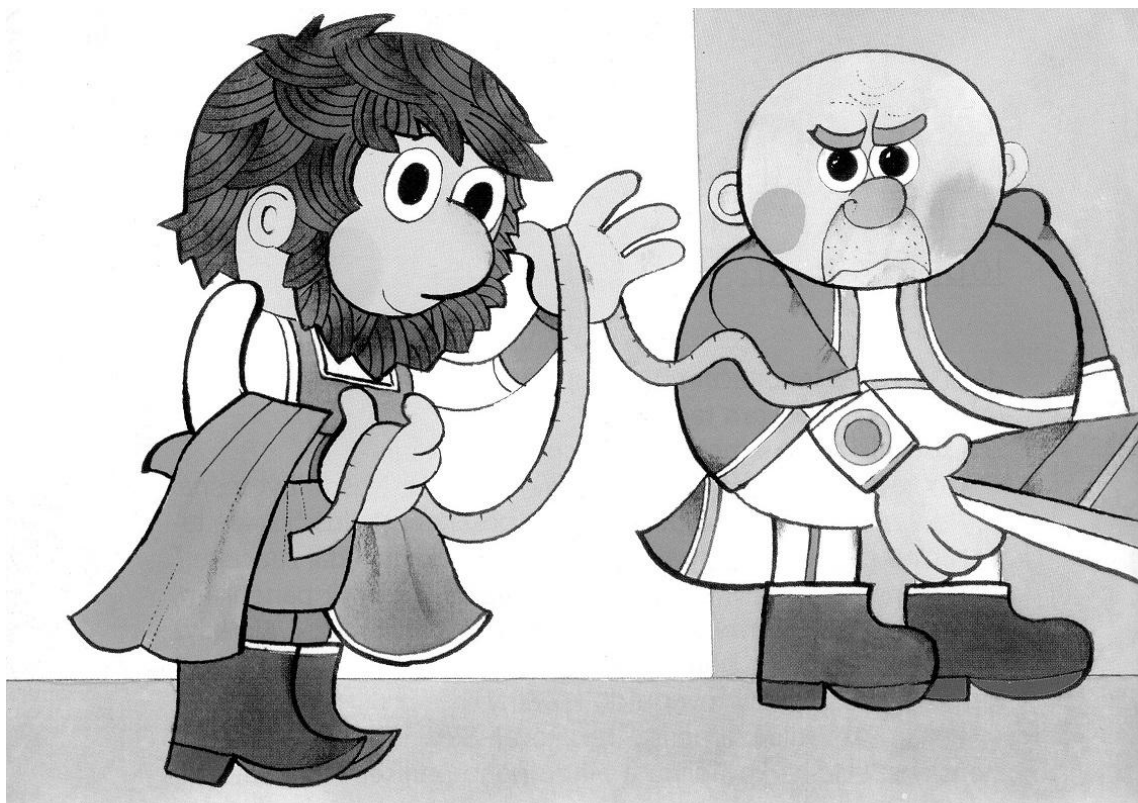
„Půjč mi kovadlinu a perlík,“ řekl kováři Štanclovi a narazil starostenský střevec na kovadlinu a bil do něho perlíkem. To proto, že Humpál měl nohy jako sloní tlápy. Byl na ně moc hrdý, říkal jim moje slovutný nohy starostenský. Svýma nohama byl Humpál známý až po Mladou Boleslav a pro ty důstojné nohy vlastně držel už osmý rok úřad starosty. Měl zrovna začít rok devátý, když si vzkázal pro ševce:

„Přijď, Rumcajsi, potřebuji nové střevice.“

Rumcajs si strčil do kapsy u zelené zástěry papírový pásek na měření, přes ruku si přehodil plát červené kordofánské kůže a jde na radnici. Posloužit starostovi Humpálovi nebyla nikdy radost.

Starosta už seděl v křesle v zasedací síni. Jednu nohu má zutou a položenou na polštáři. Polštář přidržují čtyři pacholci a velí jim rychtář Fištula. Dvanáct konšelů stojí kolem. Obdivují starostenskou nohu.

„To je noha, co?“ povídá Humpál ševci Rumcajsovi, sotva vešel, a zálibně zakejval palcem. Rumcajs mu nohu nepochválil, ale podle pravdy povídá:

„Je to noha kapitálská, ale už jsem viděl větší.“

Starosta jen vztekle stiskl palec.

Dvanáct konšelů se vytratilo ze síně, protože věděli, že za chvíli bude zle. Čtyři pacholci i s rychtářem Fištulou zavřeli oči a schlípli uši, aby nic neviděli ani neslyšeli.

„Už jsem potkal jednou v Hradci větší nohu,“ povídá dál Rumcajs, odložil červenou kordofánskou kůži na stůl a chystá si pásek z papíru, „jo, to byla velenoha! Ale na tu vaši pacičku ušiju střevíček, než řeknete třikrát fík.“

Starosta Humpál zrudl jako kordofánská kůže a pak zas zbělel jak proužek papíru. Tak to chvíli střídal.

„Co vás bere, pane starosto?“ povídá starostlivě Rumcajs.

Humpál, který zrovna chytal fialkovou barvu, vyskočil z křesla, roztrhal na hamcáry drahou kordofánskou kůži a všechno to letělo z okna.

Rumcajse hnál Humpál dveřmi. Na prahu se Rumcajs zastavil:

„Proč se mnou, starosto, strkáte?“

„Pro urážku starostenský nohy,“ povídá Humpál důstojně, jako by přitiskl městskou pečeť.

Dole před radnicí Rumcajs sebral, co zůstalo z kordofánské kůže. Říkal si, no, zbylo aspoň na dětský capátka. Ale ta lítost a zlost už v něm zůstala.

Když došel k svému krámku pod věží, byly dveře zavřené a visel na nich zámek, jako by to tak mělo zůstat navěky.

Po každé straně stál jeden rychtářův pacholek.

„Co tu děláte?“ povídá Rumcajs. „Já si svou poctivost ohlídám sám.“

Pacholci hodili rukou ke dveřím. A na nich je přibitá cedule:

PRO URÁŽKU STAROSTENSKÉ NOHY NADOSMRTI ZAVŘENO

Tohle už hnulo Rumcajsovi žlučí.

„Jsem prudina švec,“ povídá rychtářovým pacholkům, „nedám si něco jen tak líbit!“

Pacholci udělali krůček a napřáhli na Rumcajse flinty.

„Že jste si rovnou nepřivezli kanon,“ povídá Rumcajs. „Ale ono se ještě uvidí!“

Pacholci nečekali, hned links rechts a bajonet auf a už ho vedou mezi sebou.

Dovedli ho přes město a přes pole až k prvním stromům lesa Řáholce. Tam Rumcajsovi řekli:

„Koukej mazat do lesa, a do Jičina už nikdy ani krok!“

„Kdo to poroučí?“

„Starosta.“

Rumcajs vešel mezi stromy. A za chvíli z lesa Řáholce houklo:

„Jestli si starosta myslí, že od něho všechno vydržím jako podrážka ze hřbetovice, tak to ne. Ono se stejně nakonec uvidí!“

To všechno se stalo před jarem. Když už jaro odkvívalo, vzpomněl si starosta Humpál, že se vypraví do lesa spočítat nové letošní zajíce. Vzal notes a tužku, na nohy si dal natáhnout zvlášť pevné lovecké boty a jde. Všude má ouctu pro svoje starostenské nohy. Ve městě se mu klanějí měšťani, venku v poli se mu kameny samy odvalují z cesty. Z keřů vykukují mladí zajíci a poslušně hlásí svá matriková čísla.

„Prvňák, druhák, třeták.“

Starosta si to zapisuje do notesu.

Došel tak až k lesu Řáholci a vstoupil do něho. Stromy se před ním uklánějí a hříbky smekají kloboučky.

Když se starosta Humpál unavil pochůzkou po lese, sečetl zajíce v notesu a složil zmožené údy pod doubek. Začal klímat a blaze se přitom usmíval na špičky svých věhlasných nohou. Libě odcházel do sna, když vtom mu do levého ucha zarumplovalo:

„A teď se uvidí!“

Humpál se vylomil ze spaní, dívá se, co by to mohlo být.

Nikde nic. Ani travička se nepohne.

A vtom zas do pravého ucha:

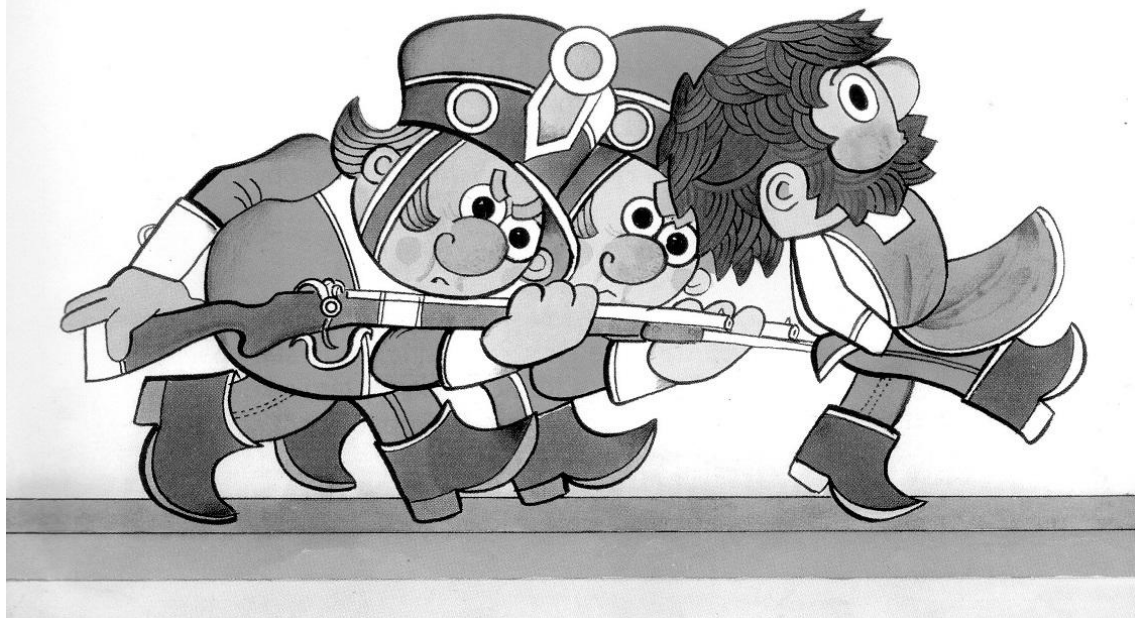
„Teď se uvidí, Humpále!“

Ve chvílce to volalo zřepředu i zezadu, z doubků i ze smrčů:

„Teď se spolu srovnáme, starosto!“

Humpál točí hlavou, jako by ji měl na obrtlíku. Nikde nikdo. Tak ho dřímota nakonec přece jenom přemohla.

V mlázi se rozhrnuly větvičky a u Humpála stojí švec Rumcajs. Kdepak švec! Bradu má obrostlou hustými vousy, ve vousech mu hnízdí roj lesních včel. Na hlavě klobouk z borové kůry. Kazajku

má Rumcajs splátovanou z kousíčků kordofánské kůže. Kalhoty jsou odřené, opasek je sotva drží, a za opaskem pistol jako kornout. Jen botičky má jedna radost.

Rumcajs udělal krok a zastavil se u věhlasných nohou spícího starosty Humpála. Tiše si je prohlídl a jemňoučkým ševcovským a rychlým loupežnickým hmatem stáhl Humpálovi boty.

A zase se tiše zadíval na Humpálovy velebné nohy, obuté už jen do štráfkových fuseklí. Pak štípl Humpála do palce.

Starosta se protrhl ze sna rovnou do leknutí:

„Šmarijánko, loupežník!”

„Z vašeho dopuštění, pane starosto,” povídá Rumcajs a mírně ukázal z lesa ven: „Tudyhle se chodí do Jičina, pane starosto.”

Pak už se jen hnula větvička, a Rumcajs jako by tam nikdy nestál.

„To byl ale divný sen,” bručí starosta Humpál. Zvedl se z trávy

a chce si omést kolena. Nevěří svým očím. Zdola na něho koukají dvě hromanánské nohy jenom ve štráfkových fuseklích.

„Taky dobře,“ broukl vztekle Humpál do křoví. „Já dojdu i tak, Rumcajsi. Ale ty máš zejtra na krku knížecí kanonýry.“

„Paprlapá!“ ušklíbl se v křoví loupežník Rumcajs.

Humpál udělal krok k Jičínu. A sykl. Udělal druhý. A zaklel. Protože velebné starostenské nohy nebyly zvyklé chodit jen ve fuseklích. Starosta klopýtá o kořeny, kameny jako by se mu samy hrnuly do cesty. Zkrátka starostenské nohy obuté jen do fuseklí už neměly tu vážnost, ani ten kámen k nim nemá úctu.

Starosta pajdá a pajdá, teď už jičínskými ulicemi. Lidi jsou z toho jako vyjevení.

„Starosta si to nese jen ve fuseklích!“

Jenže mělo být ještě hůř. Jak si Humpál zhmoždil neobuté nohy tou cestou necestou, vykvetlo mu na palci ukrutné kuří oko. Čím byl starosta smutnější, tím kuří oko veseleji mrkalo na vdané paní, co se vykláněly z oken.

Když procházel věžovou bránou na náměstí, už ho tam čekali konšelé a nejstarší z nich povídá:

„Humpále, následkem ztráty velebnosti nohou už nejsi v Jičíně starostou.“

Ale jedno si Humpál neodpustil. Když se trmácel dál, přes náměstí, díval se právě z oken zámku jičínský knížepán. Panoval v Jičíně se svou kněžnou Majolenou a obou jich bylo dost pro zlost. Knížepán nahoře, Humpál dole. Vtom pokácený starosta zavolal do okna:

„Knížepán má v lese Řáholci ve vsí uctivosti divný pořádek!“

„Koa?“ povídá po francouzsku knížepán a přidržel si dlaň k uchu jako mušličku.

„Knížepánovi se tam usadil loupežník Rumcajs,“ žaluje Humpál a točí nahoru do okna palci ve štráfkových fuseklích. „Mělo by se na něj poslat vojsko.“

Jenže co neřekl zrovna císař, šlo knížepánovi jedním uchem tam a druhým ven. Než Humpál překlópýtal náměstí, nevěděl už zas knížepán o ničem nic.

Bylo by to tak zůstalo, kdyby kněžna Majolena nebyla druhý den dostala chuť na hříbky.

Příloha I – Popis Cipískovy cesty k pracovnímu list 15

Děti, každý máte před sebou mapu Jičína, poznáváte město? Už jste někdy drželi mapu v ruce? A jakou? Na téhle mapě potřebuje naši pomoc Cipísek, pomůžeme mu?

1. Zkuste najít na Valdštejnově náměstí Cipíska a vybarvěte ho. Cipísek se náhle podíval na Valdickou bránu, kde třikrát zazvonilo, kolik bylo děti hodin? Zkuste zakreslit správný čas do prázdného ciferníku, který ukazuje na bránu. (Tři hodiny.)

2. Cipísek se vyděsil, protože ve čtyři hodiny měl být v lese Řáholci v jeskyni u Rumcajse a Manky. Do města ale nechodil moc často a tak najednou nevěděl, kudy se má vydat.

3. Vezměte si děti do ruky pastelku a budeme kreslit Cipískovu cestu ulicemi města. Cipísek uviděl formana Šejtročka a tak běžel za ním, aby mu poradil. Šejtroček byl sice chytrý cestovatel, ale cestu do Řáholce neznal, protože jezdil spíše po městech. Poslal Cipíska tedy na Veliš, aby se tam zkusil rozhlédnout po okolí, zda Řáholec někde neuvidí.

4. Cipísek utíkal na Veliš, měl to místo rád, protože tu mnohokrát hledal s taťkou Rumcajsem ukrytý poklad pod zemí, který tu nechal v dávných dobách rytíř. Poklad sice zatím nenašli, ale možná časem se to někomu podaří. Na vrcholu kopce Veliše se sice rozhlížel, jak nejlépe uměl, ale Řáholec nikde neviděl.

5. Utíkal tedy zpět ulicí, která vede vlevo podél Jičínského zámku na Valdštejnovo náměstí. Kdysi zámek vyhodila do povětří Eliška Kateřina Smiřická a Albrecht z Valdštejna ho musel opravit.

6. Doběhl ke kašně na náměstí a vydal se směrem k Valdické bráně. Míjel podél své pravé strany i Kostel sv. Jakuba Většího, prošel pod bránou a uviděl uličku vpravo dolů.

7. Tuto uličku dobře znal, protože vedla podél jeho bývalého domova – ševcovny. Kéž by tak bydleli ještě tady, to by byl doma včas. I když v lese se Cipískovi líbí mnohem víc.

8. Od ševcovny uviděl Kubu a Stázinu, znal je už od malička a tak doufal, že alespoň oni mu nějak pomůžou. Doběhl tedy k nim a ptal se jich na cestu do lesa Řáholce. Kuba a Stázina ovšem také nevěděli, kde les Řáholec hledat. Řekli mu ale, ať se vydá na kopec Zebín a tam nakreslí na papír malého čerta a obrázek položí vedle kapličky, která je na kopci. Pak ať třikrát pískne a měl by se objevit čert, který celou jičínskou krajinu zná a určitě za obrázek poradí, protože obrázky sbírá.

9. Cipísek poděkoval a vydal se ulicemi města, které ho přivedly do Lipové aleje. Když prošel lípy, míjel po pravé straně Lodžii. Tu měl Cipísek také moc rád, protože tu bylo mnoho krásných stromů. Tam ale nešel a šel nahoru doleva na kopec Zebín.

10. Vylezl až na vrchol a řídil se radami Kuby a Stáziny. Namaloval malého čerta, položil ho vedle Kapličky, aby ho vítr neodfoukl, dal na něj kámen a pak třikrát zapískal. Najednou se objevil tmavý kouř a potom kde se vzal, tu se vzal malý černý čertík. Cipísek v něm poznal svého kamaráda, s kterým si hrál velmi často v lese Řáholci, to bylo radostné shledání. (Děti nakreslí také malého čertíka na volné místo na pracovním listě.)

11. Čertovi se Cipískův obrázek moc líbil, přišlo mu, že je mu čert na obrázku i celkem podobný. Cipísek už věděl, že čert mu pomůže, protože byli vlastně už dlouho kamarádi. Vysvětlil mu, že má být za krátký čas u rodičů, a když to nestihne, rodiče ho příště samotného do města Jičina nepustí, protože nedodrží slovo.

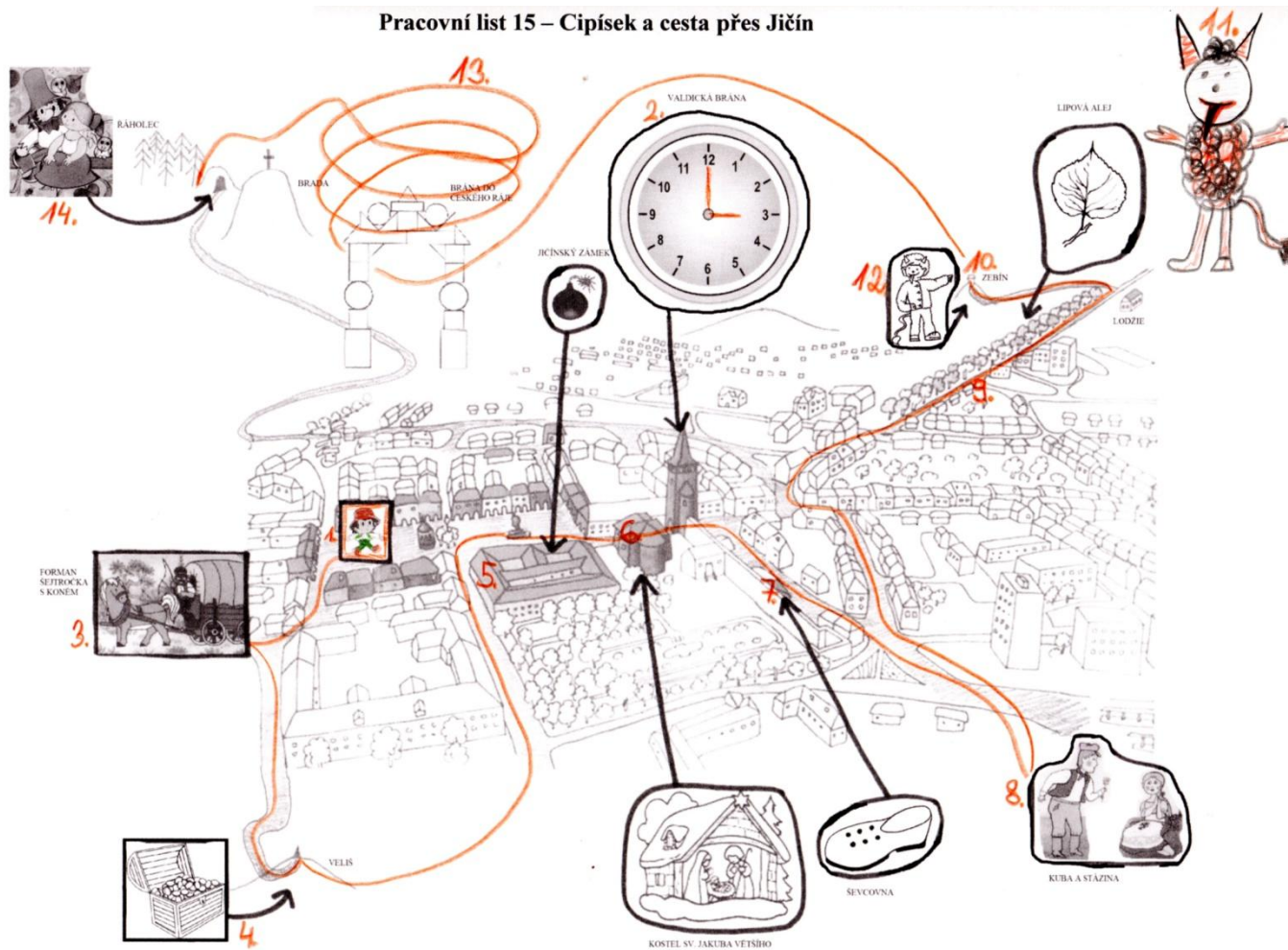
12. Čert byl dobrosrdečný a Cipíska měl rád, a proto se rozhodl, že mu pomůže. Dobře celý kraj znal a samozřejmě i věděl, kde najít les Řáholec, když tam byl mnohokrát za Cipískem. Řekl Cipískovi, ať si vleze k němu na záda a že ho do Řáholce zanesou.

13. Letěli nad loukami a proletěli Bránou do Českého ráje, kterou čert s Cipískem ještě třikrát obkroužil (děti také bránu pastelkou obkrouží), minul kopec Brada a už byla z vrchu vidět jeskyně v lese Řáholci. Rumcajs a Manka seděli zrovna před jeskyní a pili čaj. Čert s Cipískem přilétl za jeskyni, aby čerta rodiče neviděli. Cipísek se pak rozběhl domů. Ještě že byl čert tak hodně rychlý. Protože Cipísek, i když běhal také velmi dobře a rychle, tak by doma ve čtyři hodiny rozhodně nebyl. Takhle jen co řekl rodičům „ahoj“, slyšel kukat čtyřikrát hodiny kukačky z jeskyně. Pak se najednou zvednul vítr, Cipísek věděl, že to čert právě odlétá zpět na kopec Zebín.

14. Cipísek byl rád, že vše tak dobře dopadlo, že má kamaráda čerta a dlouho se do Jičina sám nevydal. Raději si s čertem hráli v lese Řáholci. Víte děti, jaké hry si mohly v lese hrát? Zkuste namalovat obrázek na zadní stranu pracovního listu, jak si Cipísek s čertem v lese hraje.

Příloha J – Vzor vyplněného pracovního listu 15

Pracovní list 15 – Cipisek a cesta přes Jičín

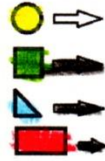
Příloha K – Vyplněné pracovní listy 1

Pracovní list 1 – Jičín – Brána do Českého ráje

- - ŽLUTÁ
- - ZELENÁ
- ▲ - MODRÁ
- - ČERVENÁ

POČET TVARŮ:

Pracovní list 1 – Jičín – Brána do Českého ráje

- - ŽLUTÁ
- - ZELENÁ
- ▲ - MODRÁ
- - ČERVENÁ

- POČET TVARŮ:
- →
 - →
 - ▲ →
 - →

Příloha L – Vyplněné pracovní listy 2

Pracovní list 2 – Valdštejnský zámek

VALDŠTEJNSKÝ ZÁMEK

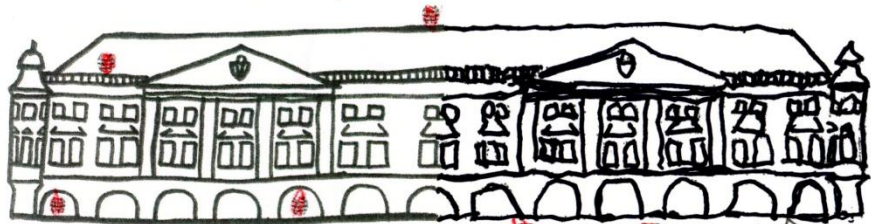
ALBRECHT Z VALDŠTEJNA

ELIŠKA KATEŘINA SMIRČKA

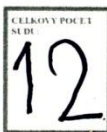
Pracovní list 2 – Valdštejnský zámek

VALDŠTEJNSKÝ ZÁMEK

ALBRECHT Z VALDŠTEJNA

ELIŠKA KATEŘINA SMIRČKA

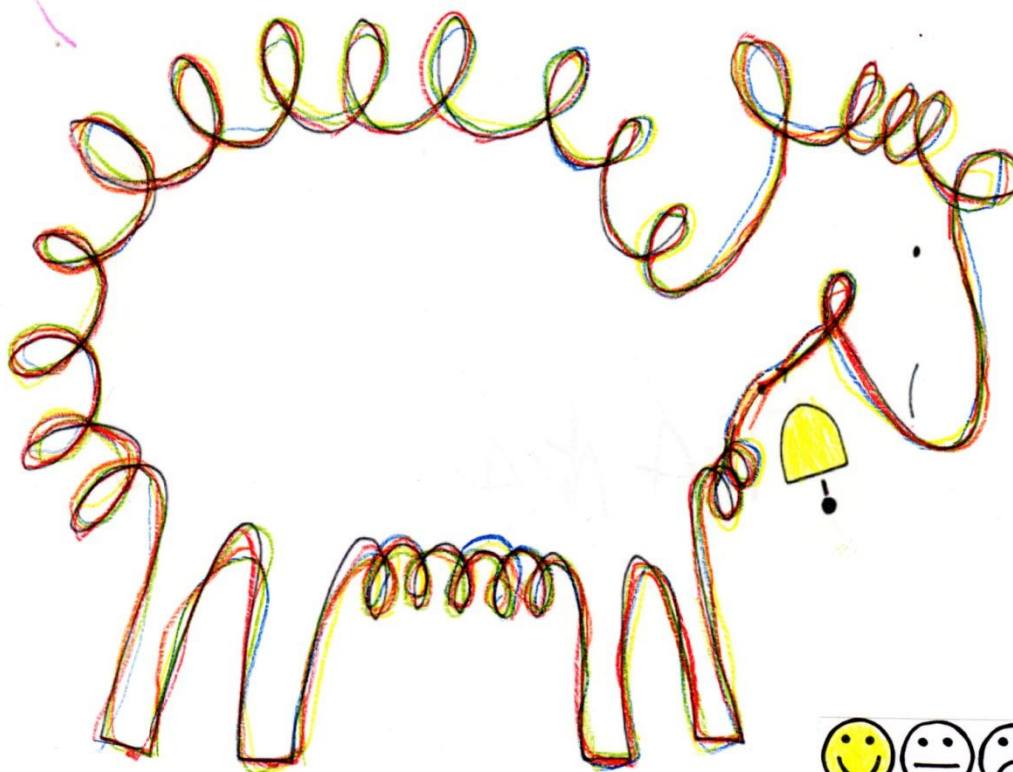
Příloha M – Vyplněné pracovní listy 3

Pracovní list 3 – Kostel sv. Jakuba Většího

POČET OVEČEK
V BETLÉMU:

5

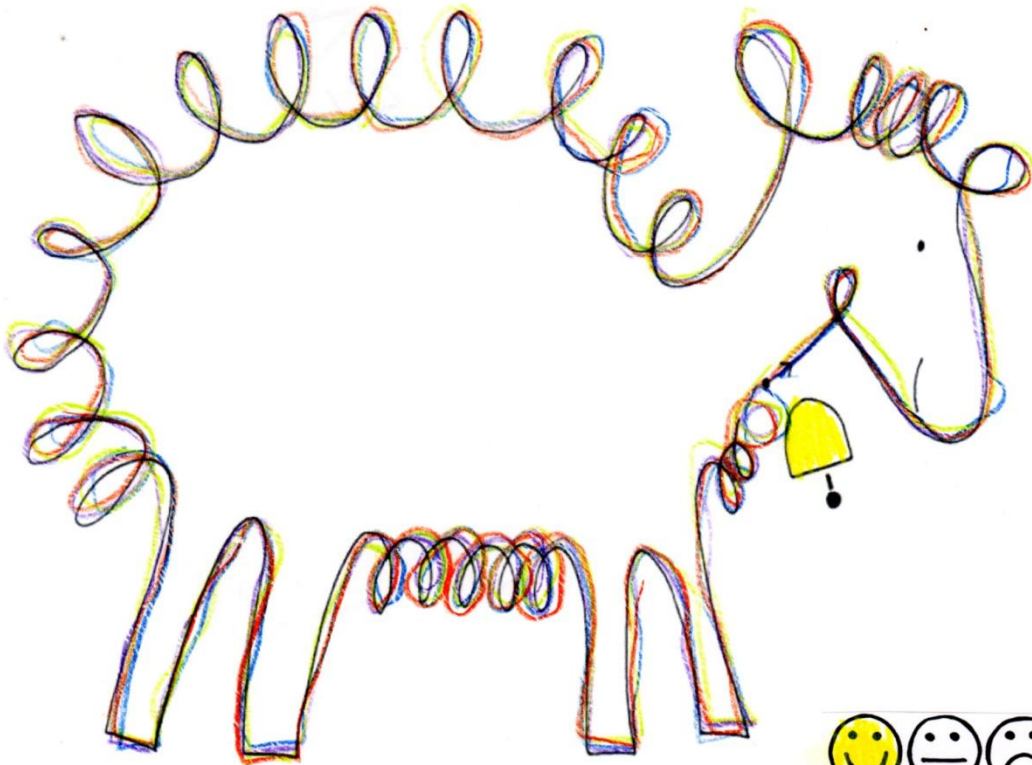

Pracovní list 3 – Kostel sv. Jakuba Většího

POČET OVEČEK
V BETLÉMU:

~~4~~ 5

Příloha N – Vyplněné pracovní listy 4

Pracovní list 4 – Valdštejn a jeho stavby v Jičíně

This worksheet features a central circular graphic composed of small circles. The graphic is filled with colored beads: red, blue, yellow, and black. In the center of this graphic is a black and white illustration of a man in a long coat and hat, likely a historical figure. Surrounding the central graphic are four circular photographs: top-left shows a classical building with columns; top-right shows a tree-lined path; bottom-left shows an aerial view of a large estate; bottom-right shows a long, multi-story building. To the right of the photographs are three smiley face icons: a yellow one with a sunburst, a white one with a neutral expression, and a white one with a sad expression.

Pracovní list 4 – Valdštejn a jeho stavby v Jičíně

This worksheet is identical in layout to the one above, but the central circular graphic is mostly empty, with only a few beads placed. The four circular photographs and the three smiley face icons (a red one with a sunburst, a white one with a neutral expression, and a white one with a sad expression) are present in the same positions.

Příloha O – Vyplněné pracovní listy 5

Pracovní list 5 – Lipová alej

LÍPA SRDČITÁ

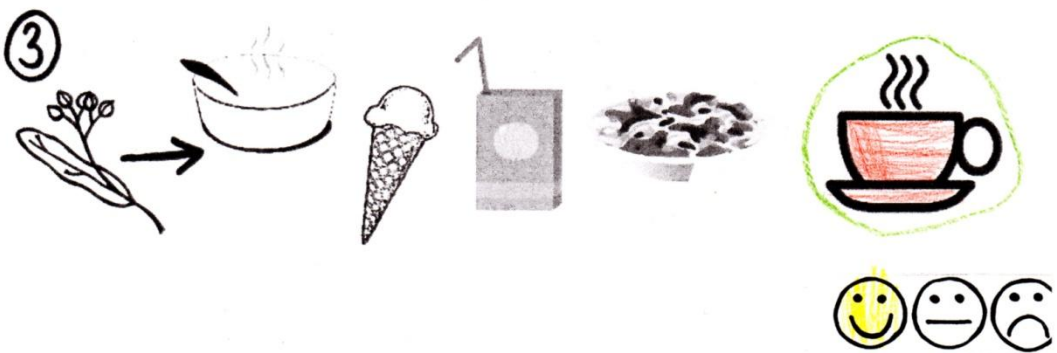
①

②

③

😊 😐 😞

LÍPA SRDČITÁ

Příloha P – Vyplněné pracovní listy 6

Pracovní list 6 – Lipová alej na podzim

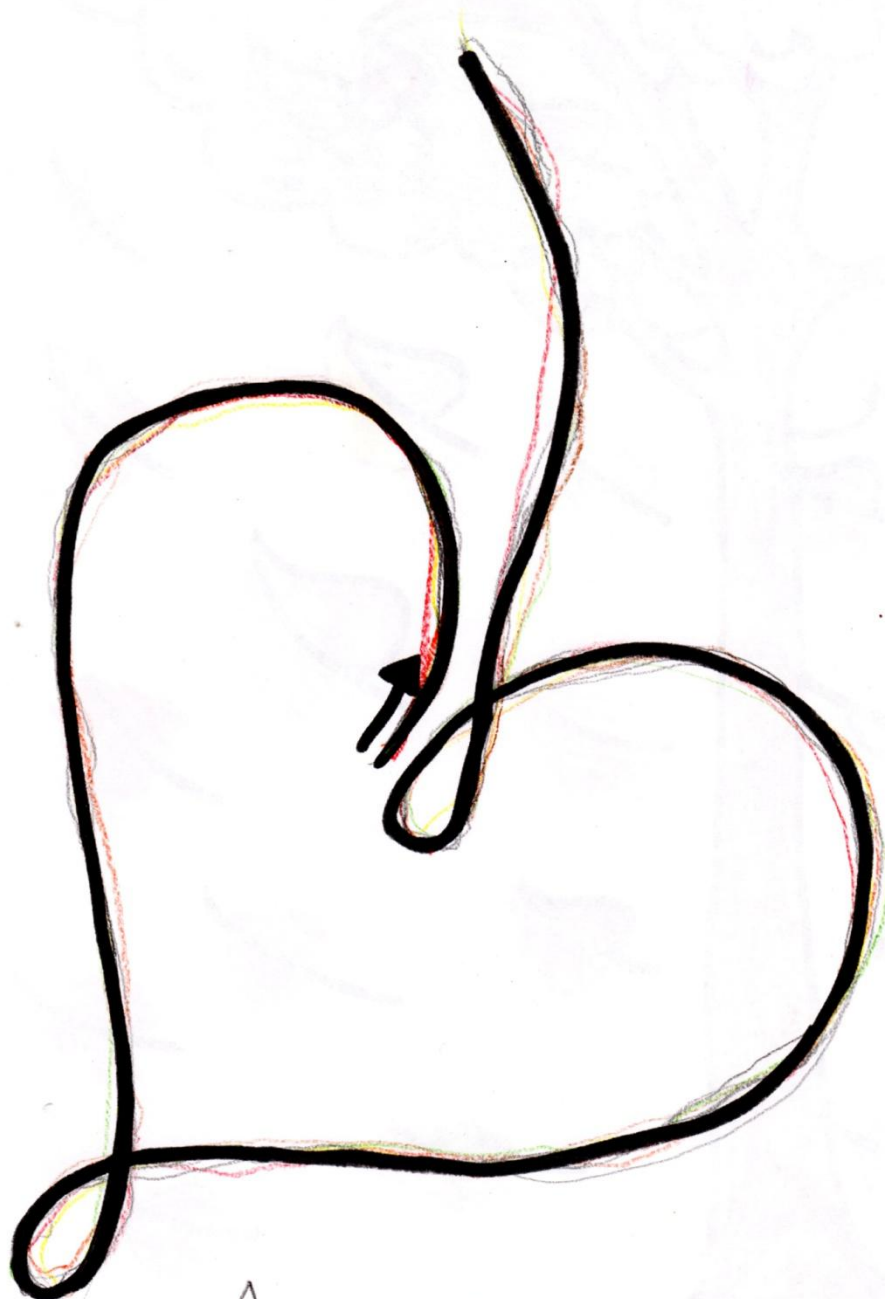
1.

Pracovní list 6 – Lipová alej na podzim

1.

ADAM

Příloha Q – Vyplněné pracovní listy 7

Pracovní list 7 – Valdická brána

1.

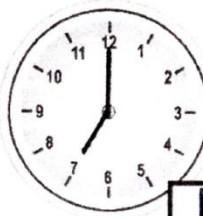
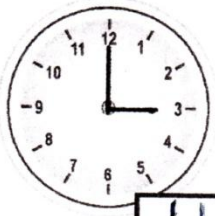
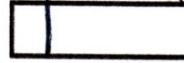
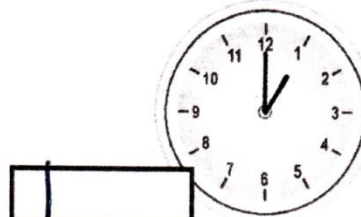
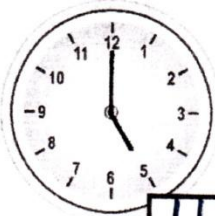
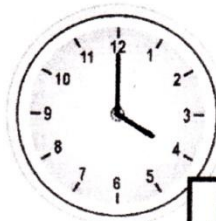
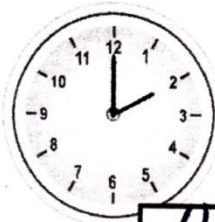
HODINY

HODINY NÁM ZAS A ZAS
ODMĚRUI PŘESNÝ ČAS.
DÍVÁM SE, CO DĚLAJÍ,
BIJÍ SI A TIKAJÍ.
RÁDA MÁM, KDYŽ NAHLAS BIJÍ,
DOUFÁM, ŽE SE NEROZBIJÍ.

(Jiří Zvoček)

2.

Pracovní list 7 – Valdická brána

1.

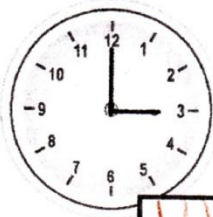
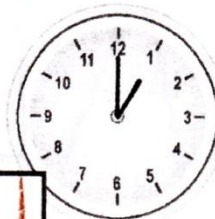
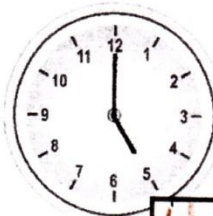
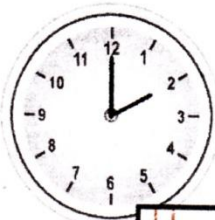
HODINY

HODINY NÁM ZAS A ZAS
ODMĚRUJÍ PŘESNÝ ČAS.
DÍVÁM SE, CO DĚLAJÍ,
BIJÍ SI A TIKAJÍ.
RÁDA MÁM, KDYŽ NAHLAS BIJÍ,
DOUFÁM, ŽE SE NEROZBIJÍ.

(Jiří Zísecký)

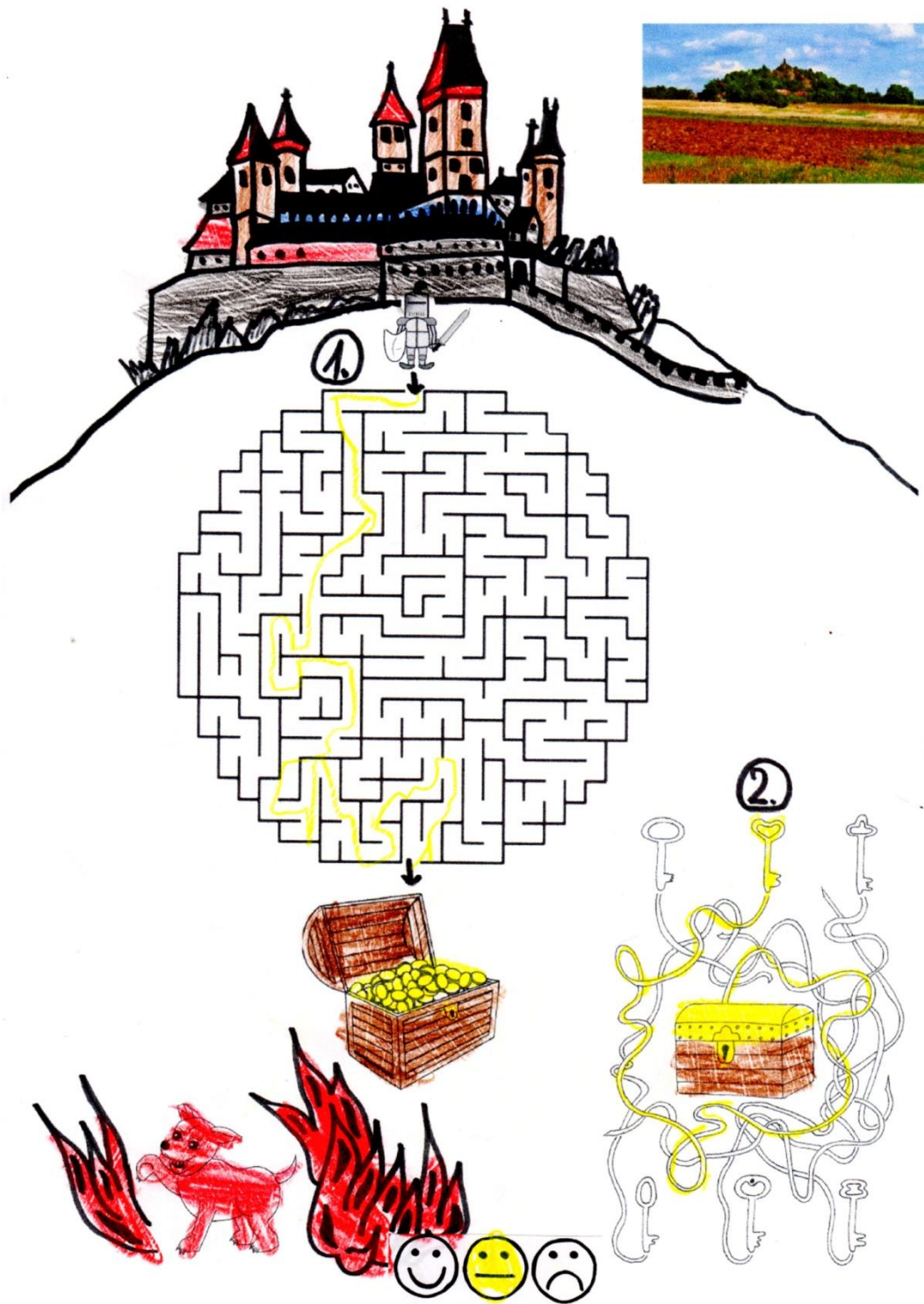

2.

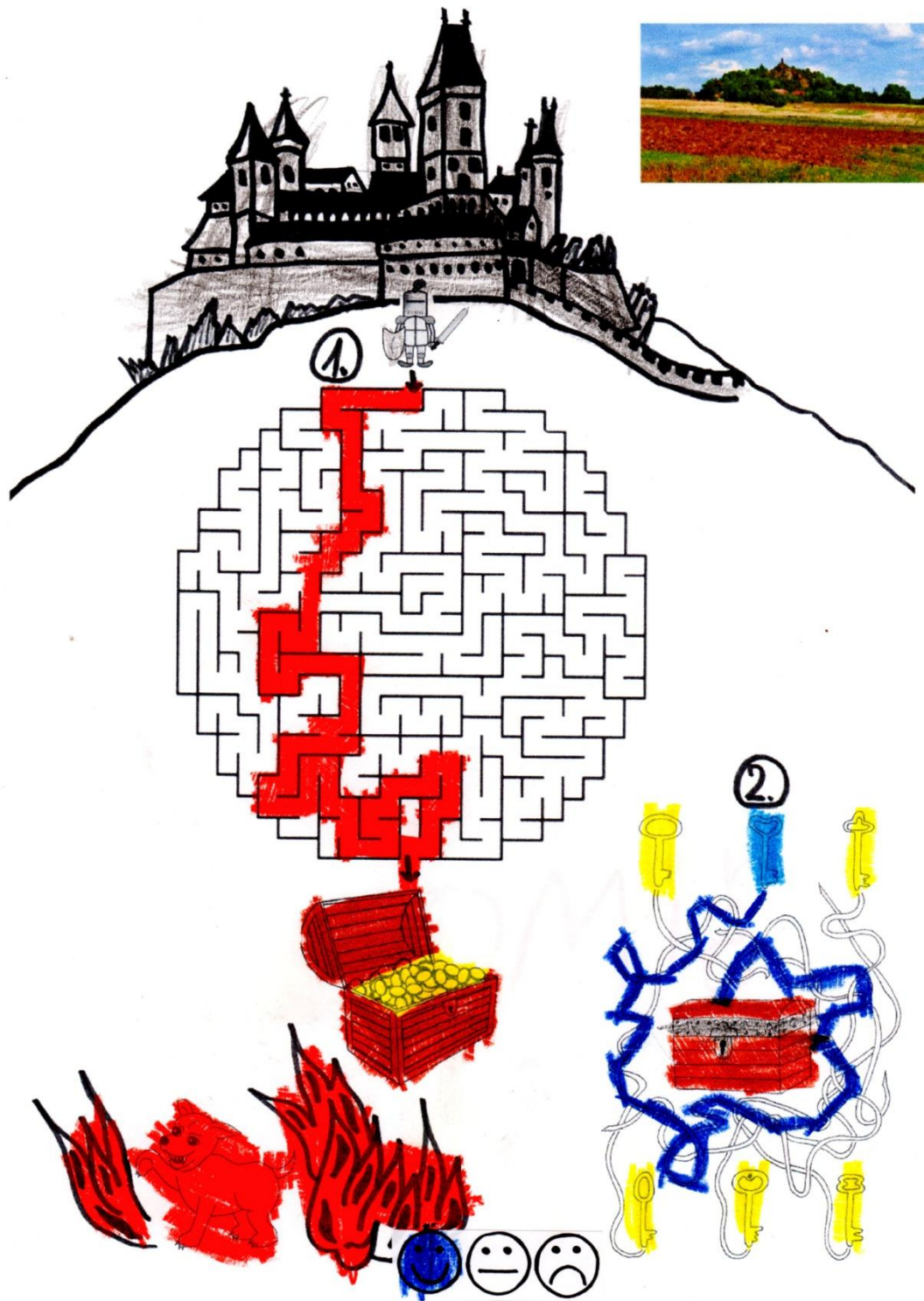

Příloha R – Vyplněné pracovní listy 8

Pracovní list 8 – Cesta k pokladu pod hradem Veliš

Pracovní list 8 – Cesta k pokladu pod hradem Veliš

Příloha S – Vyplněné pracovní listy 9

Příloha T – Vyplněné pracovní listy 10

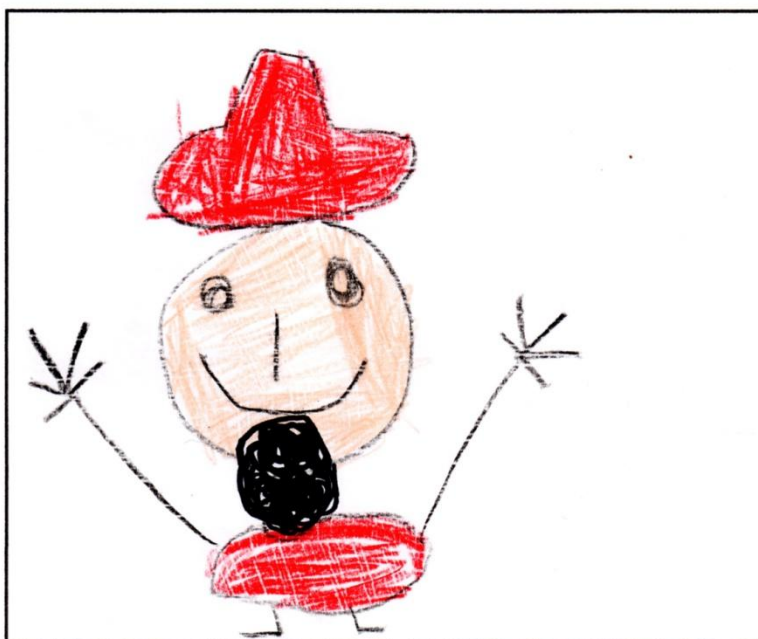
Pracovní list 10 – Básnička o Rumcajsovi

RUMCAJS

RUMCAJS BYL ŠVEC Z JIČÍNA,
TÍM POHÁDKA ZAČÍNÁ.
S DOBRÁKY BYL KAMARÁD,
PYŠNÉ PANSTVO NEMĚL RÁD.
VÁCLAV ČTVRTEK O NĚM PSAL,
ALE JAK TO BYLO DÁL?
Z JIČÍNA MUSEL ODEJÍT
A V LESE ŘÁHOLCI SE SKRÝT.
V JESKYNĚ JAKO LOUPEŽNÍK ŽIL,
SPOLEČNĚ S MANKOU A CIPÍSKEM BYL.
HODNÉ LIDI VŽDY OCHRAŇOVAL
A NA DAREBÁKY SI BAMBITKU BRAL.

VÁCLAV ČTVRTEK

OBLÍBENOU POHÁDKOVOU POSTAVIČKU NAKRESLIL (A):

JAKUB

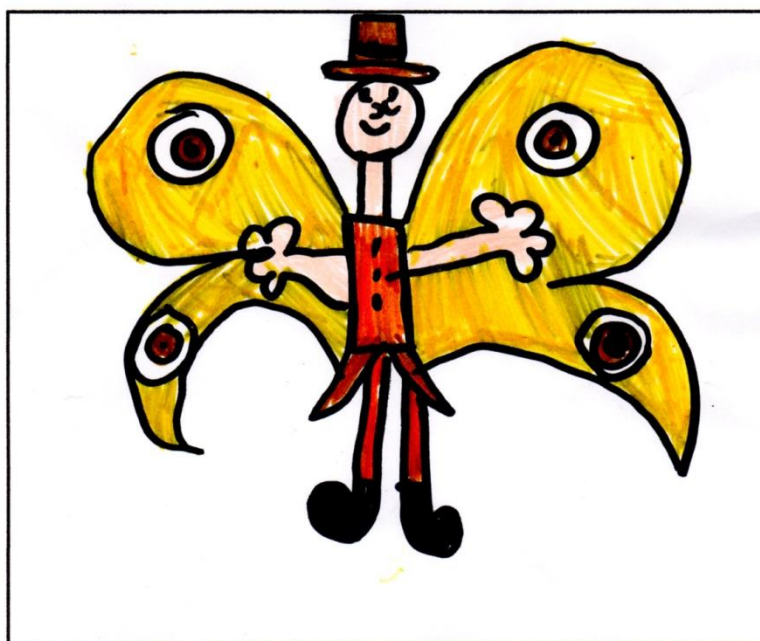
Pracovní list 10 – Básnička o Rumcajsovi

RUMCAJS

RUMCAJS BYL ŠVEC Z JIČÍNA,
TÍM POHÁDKA ZAČÍNÁ.
S DOBRÁKY BYL KAMARÁD,
PYŠNÉ PANSTVO NEMĚL RÁD.
VÁCLAV ČTVRTEK O NĚM PSAL,
ALE JAK TO BYLO DÁL?
Z JIČÍNA MUSEL ODEJÍT
A V LESE ŘÁHOLCI SE SKRÝT.
V JESKYNI JAKO LOUPEŽNÍK ŽIL,
SPOLEČNĚ S MANKOU A CIPÍSKEM BYL.
HODNÉ LIDI VŽDY OCHRAŇOVAL
A NA DAREBÁKY SI BAMBITKU BRAL.

VÁCLAV ČTVRTEK

OBLÍBENOU POHÁDKOVOU POSTAVIČKU NAKRESLIL (A):

EMMA

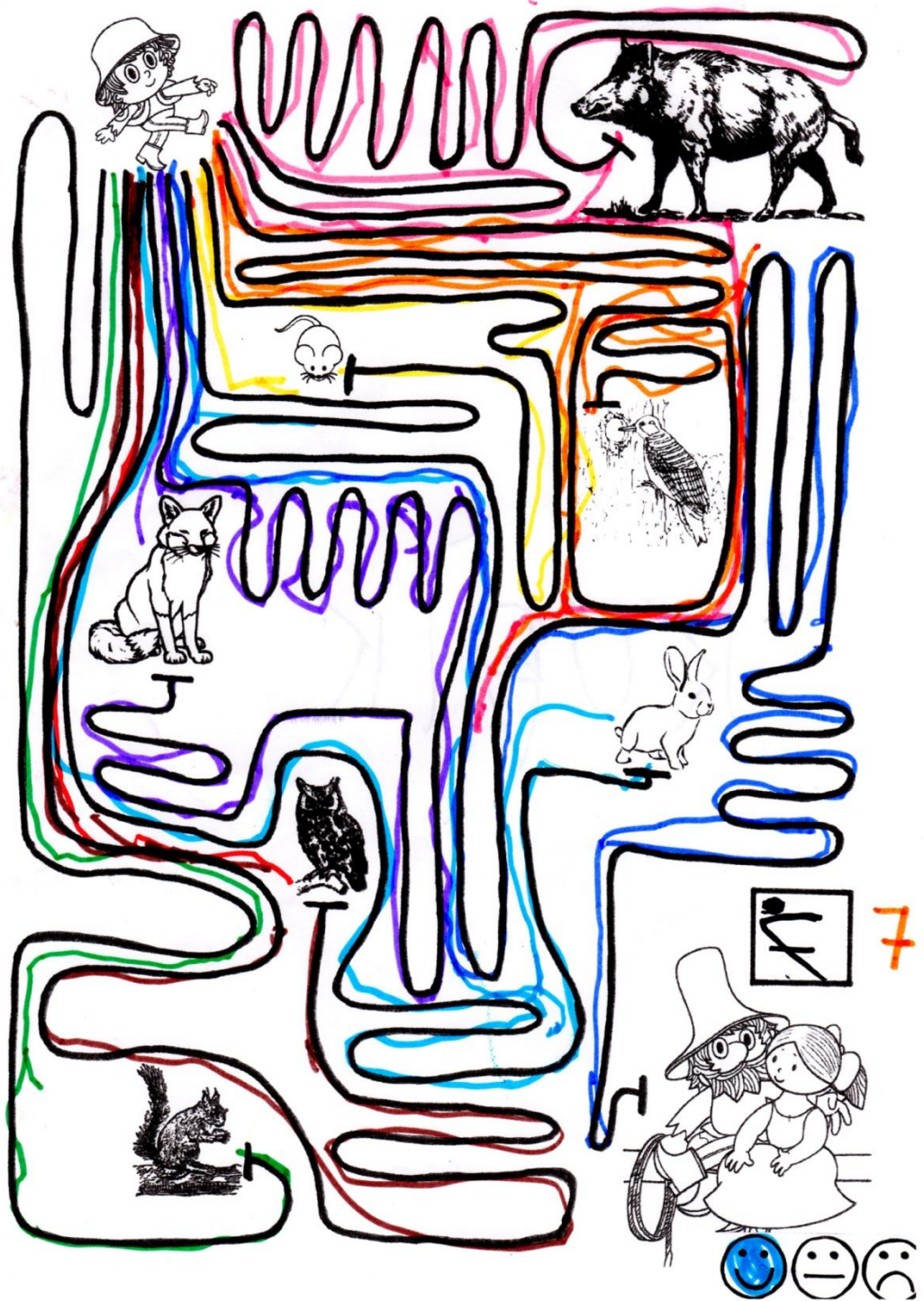

Příloha U – Vyplněné pracovní listy 11

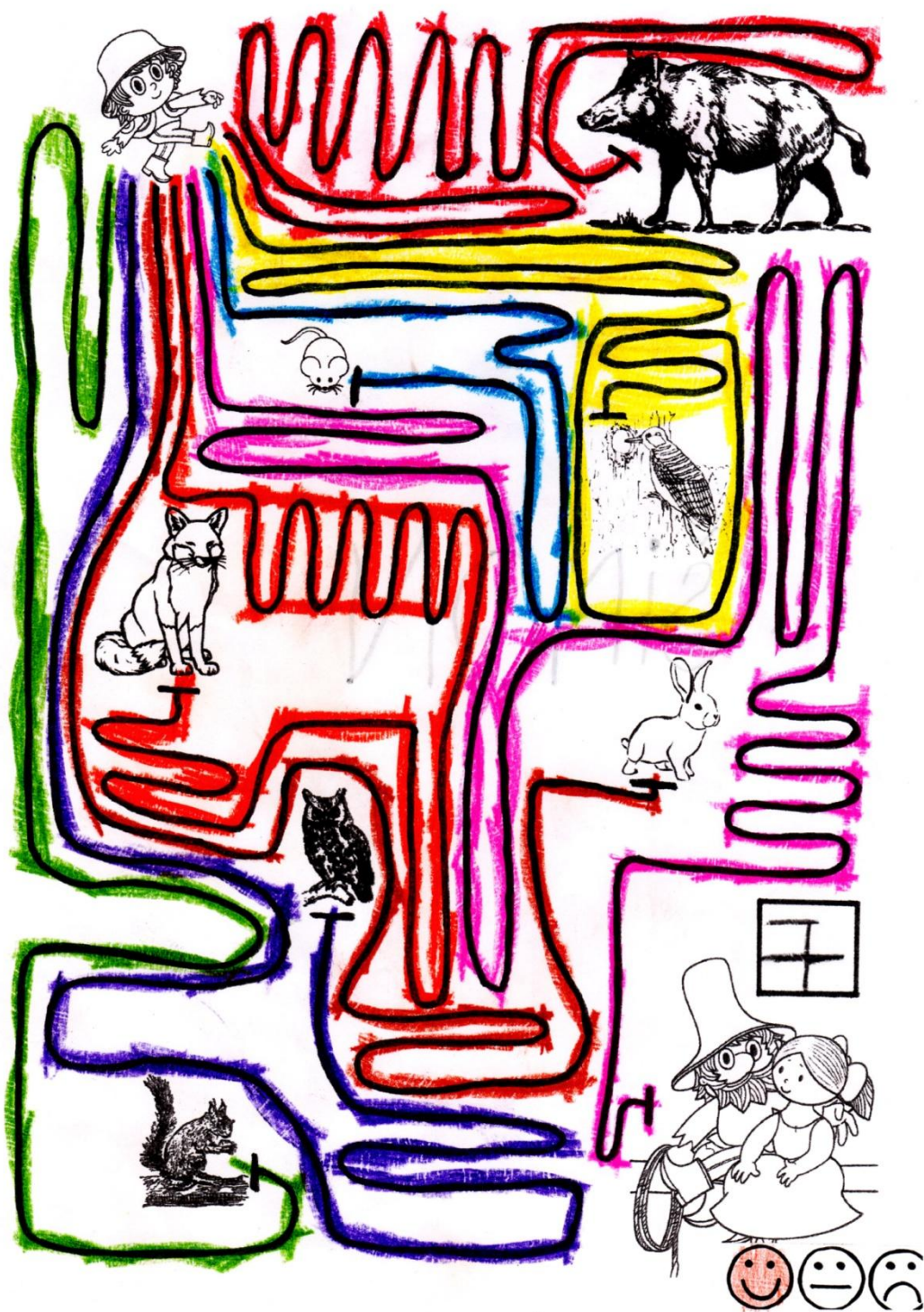

Příloha V – Vyplněné pracovní listy 12

Pracovní list 12 – Cipísek se ztratil v lese Řáholci

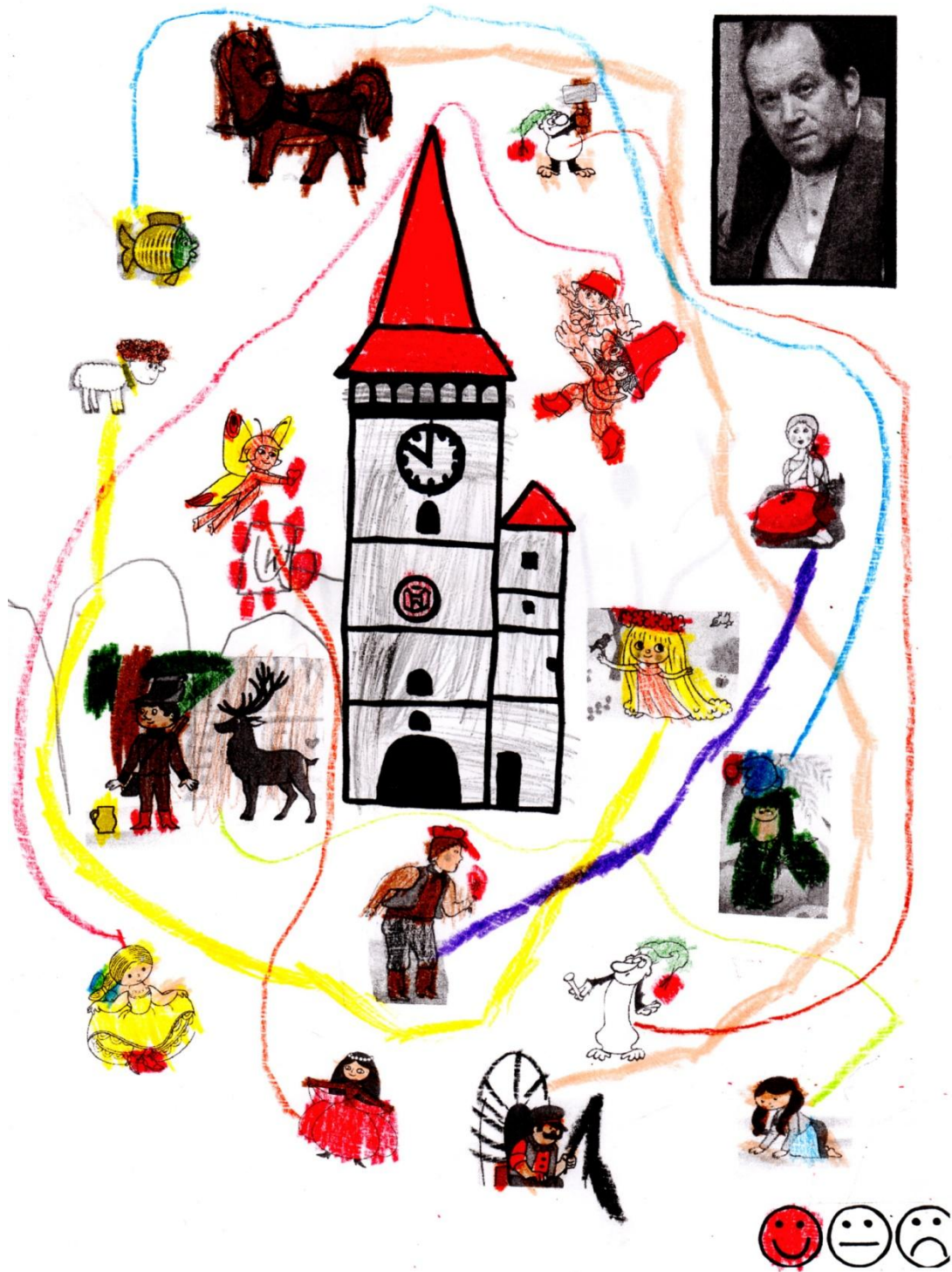

Pracovní list 12 – Cipísek se ztratil v lese Řáholci

Příloha W – Vyplněné pracovní listy 13

Pracovní list 13 – Pohádky spisovatele Václava Čtvrťka

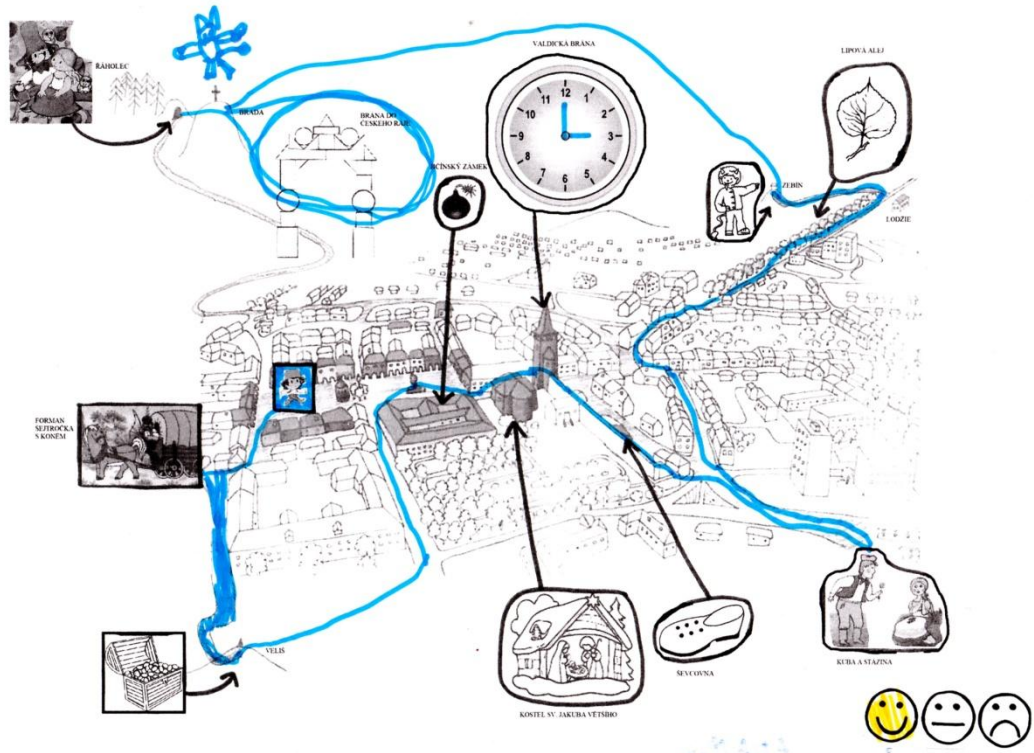

Příloha X – Vyplněné pracovní listy 14

Příloha Y – Vyplněné pracovní listy 15

Pracovní list 15 – Cipisek a cesta přes Jičín

Pracovní list 15 – Cipisek a cesta přes Jičín

